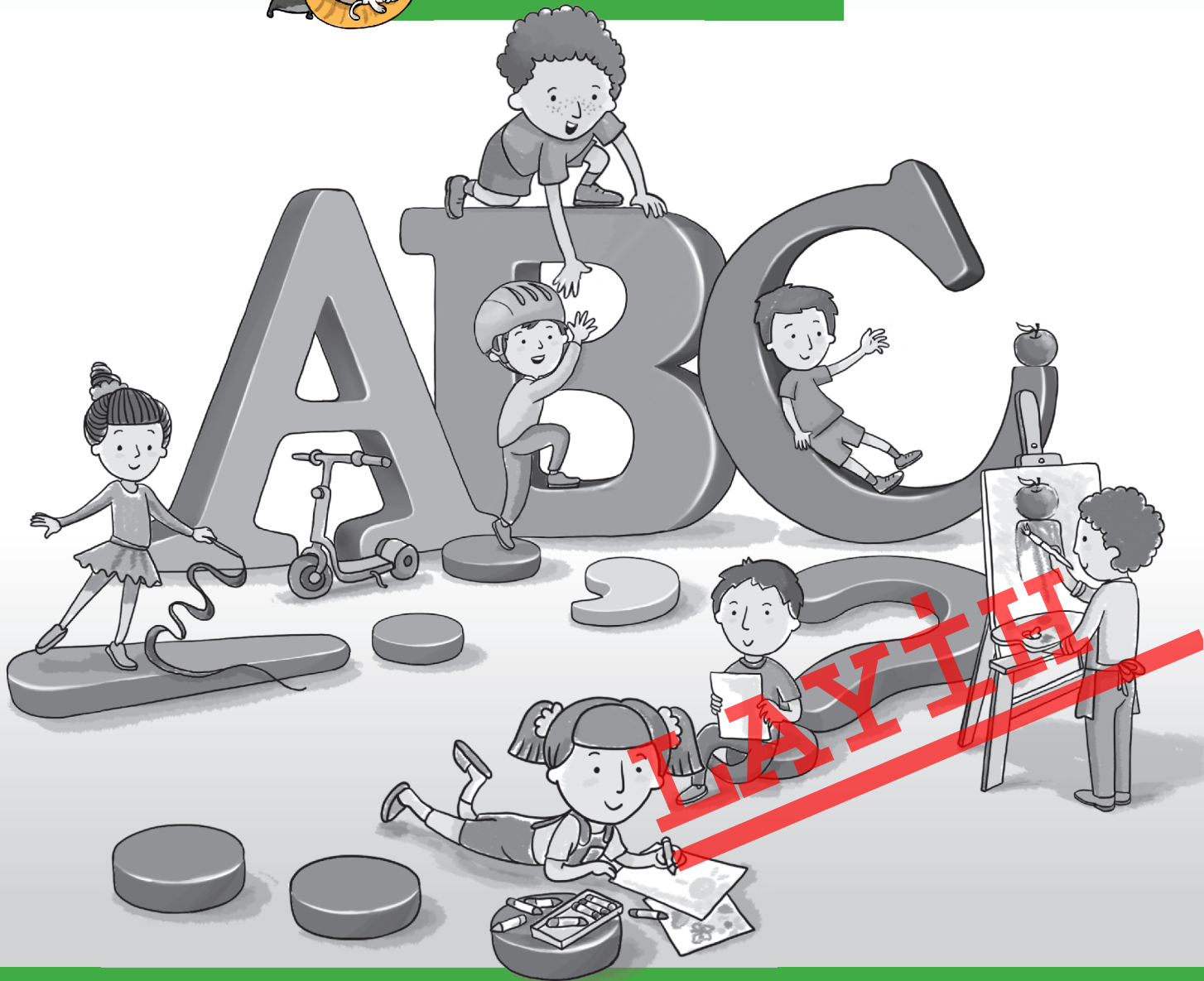

AZƏRBAYCAN DİLİ 1

METODİK VƏSAIT

2-ci hissə

Ülkər Nurullayeva
İradə Bayramova
Şəhla Zahidova
Nuriyə Allahverdiyeva
Aysel Xanaliyeva

AZƏRBAYCAN DİLİ 1

METODİK VƏSAİT

2-ci hissə

Ümumtəhsil məktəblərinin
1-ci sinfi Azərbaycan dili fənni üzrə
METODİK VƏSAİT

Tədris Resursları
Mərkəzi
Bakı – 2018

Ümumtəhsil məktəblərinin 1-ci siniflərində
sınaq məqsədilə çap edilmişdir.

TAAYİH

5. NAĞILLAR ALƏMİNDƏ	3
• Nağılçılar	4
• Xəyal dünyası	9
• Biləndərin macəraları.....	13
• Heyvanlar haqqında nağıllar	16
6. VƏTƏNİM AZƏRBAYCAN	20
• Vətən nədir?	21
• Vətənimizi tanıyaq	25
• Vətənimizi sevak	29
• Çağırır vətən!	33
7. YAXŞI NƏDİR, PİS NƏDİR.....	38
• Ana məhəbbəti	39
• Qaragözün macərası	43
• Mərhəmət.....	47
• Dostluq	51
8. DÜNYANI KƏŞF EDİRƏM.....	55
• Keçmişə səyahət	56
• Çörək.....	60
• Cizgi filmləri	64
• Kosmos	68

LAYİH

Mövzu		Nağıllar aləmində
Nitq bacarıqları	Şifahi nitq	<ul style="list-style-type: none"> • Süjetli şəkil kompozisiyası üzrə mətn qurub danışma, şagirdlərin mövzu üzrə şifahi təqdimatı • Dinlənən və ya oxunan mətnin təxəyyülə uyğun dəyişdirilməsi və ya davam etdirilməsi
	Söz ehtiyatı	Kitabxana, rəf, fikrə dalmaq, yola düzəlmək, qarış-qarış, azdırmaq, daxma, qonaqpərvər, küpəgirən qarı, qəddar, tacir, bağlama, xəsis, taya, canlanmaq, sürü, tamahkar, qəzəblənmək, fırtına, ömür sürmək, vəzir, tum, köz, od, maşa, ovuc, hücum etmək, təklif, meydan, yumaq, bezmək, qərara gəlmək, canı qurtarmaq, rəftar etmək, heyif çıxmaq, kuzə, dayaz
	Oxu	<ul style="list-style-type: none"> • Cümlələr arasında fasilə verməklə kiçikhəcmlı mətnlərin oxunması • Məndə məkan, şəxs, hadisələrin ardıcılığı ilə bağlı məqamların müəyyən edilməsi • Obrazların sadə şəkildə təhlil edilməsi
	Yazı	<ul style="list-style-type: none"> • Çap hərfləri ilə verilmiş kiçikhəcmlı mətnlərin üzündən köçürülməsi • Kompozisiyalı şəkllə uyğun cümlələrin yazılması
Akademik biliklər	Dil qaydaları	Ad, əlamət, say, hərəkət bildirən sözlər, durğu işarələri üzrə biliklərin təkrarı, şəxs adlarının yazılışı, əlifba
	Filoloji anlayışlar	Nağıl, nağılın növləri: sehrli, məişət, heyvanlar haqqında nağıllar
Kompetensiyalar		Şifahi xalq ədəbiyyatı ilə tanışlıq, bu sahə ilə məşğul olan insanlar haqqında məlumatlanmaq, şəxsiyyətin formalaşmasında zəruri olan xarakterik cəhətlərin fərqləndirilməsi

V bölmədə nağıllar, onların növləri haqqında həm informativ, həm də bədii mətnlər təqdim olunur. Əsas məqsəd nağıllarla tanışlıq, bu sahə ilə məşğul olan insanlar haqqında məlumatlar təqdim etmək, şəxsiyyətin formalaşmasında zəruri olan xarakterik cəhətləri fərqləndirmək – pisi yaxşıdan seçmək bacarığını formalaşdırmaqdır. Nağıllara aid xüsusi, hazır ifadələrdən istifadə edərək nəql etmək bacarığını aşılamaqla şagirdlərin şifahi nitqini də inkişaf etdirmiş olur.

Öncədən vacib olan bilik və bacarıqlar:

- Məndəki obrazları sadə formada təhlil edir, onlara münasibət bildirir.
- Verilmiş mövzu ilə bağlı şifahi təqdimat hazırlayır.

• Sözləri hecalamadan, bütöv tələffüz etməklə oxuyur.

- Hüsnxət normalarına uyğun yazır.

Mənimləməkdə çətinlik doğuran məsələlər:

- Yaradıcı tapşırıqların yerinə yetirilməsi
- Nisbətən irihəcmlı mətnlərin oxunması
- Əsas fikrin ifadə edilməsi

Bu bölmədə nəzərdə tutulan köməkçi vəsaitlər:

- Müxtəlif səpkili nağıl kitabları
- Əvvəlcədən hazırlanmış sual kartları
- Nağıllara çəkilməmiş cizgi filmləri

1-ci dər. Balalara hədiyyə

- Dərslük: səh.6 • İş dəftəri: səh.2

Təlim məqsədləri

- Şəkildə gördüklərini təsvir edir və onları şəxsi həyatı ilə əlaqələndirir (st. 1.2.1).
- Kitabın sərlövə, başlıq, illüstrasiya kimi elementlərindən çıxış edərək məzmununu təxmin edir (st. 2.2.3).
- Sözü cümlədə mənasına uyğun işlədir (st. 2.1.2).
- Mətdən əsas fikri müəyyənləşdirməyə kömək edən məqamları seçir (st. 2.2.5).
- Verilmiş şəkllə uyğun söz və cümlələr yazır (st. 3.1.2)

- **Köməkçi vasitələr:** müxtəlif səpkili (nağıl, şeir, ətraf aləm haqqında) kitablar.
- **Qeyd.** Bu dərslin məktəbin kitabxanasında keçilməsi daha məqsədyönlüdür.
- **Dərslin qısa planı**

1	Mövzuya yönəltmə	Müxtəlif səpkili kitabların nümayişi
2	Danışma	Bölmə titulundakı şəkil və suallar üzrə iş
3	Oxu. Söz ehtiyatı	"Baalalara hədiyyə" mətninin oxusu; yeni sözlər üzrə iş
4	Oxuyub-qavrama	Mətn və şəkillər üzrə iş
5	Yazı	Mətn üzrə sualların yazılı cavablandırılması
6	Söz ehtiyatı	Yeni öyrənilmiş sözlərin cümlədə işlədilməsi
7	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Şagirdlərə müxtəlif səpkili (nağıl, şeir, ətraf aləm haqqında) kitablar nümayiş etdirilir. Bunların içərisindən nağıl kitablarını seçmək tapşırılır. Şagirdlər seçdikləri kitabların üz qabığına baxaraq nağılın məzmununu təxmin edirlər.

Danışma

1.2.1 Tapşırıq A (dərslük). Danışma fəaliyyəti titl səhifəsindəki şəkillərə yönəlmiş suallara cavab verməklə yerinə yetirilir.

Tapşırıq B (dərslük). Müəllimin yönəldici sualları ilə şagirdlər kitabxana haqqında bildiklərini danışirlar. Müəllim kitabxanadan istifadə qaydalarını izah edir.

3.1.2 Tapşırıq A (iş dəftəri). Tapşırıq şagirdlərdə şeir, nağıl, ətraf aləm haqqında olan kitabları fərqləndirmək bacarığını formalaşdırır. Bu da, öz növbəsində, onlara kitabxanada kitab seçimi zamanı vaxtdan səmərəli istifadə etməyə kömək edir.

Oxu. Söz ehtiyatı

2.1.2 Tapşırıq C (dərslük). Növbəli oxu. Şagirdlər "Baalalara hədiyyə" mətnini növbə ilə səsli oxuyurlar. Müəllim tanış olmayan sözlərin təxmini mənasını soruşur, onların dəqiq mənasını izah edir.

Şagirdlər yeni sözləri cümlədə işlətməklə onları anladıklarını nümayiş etdirirlər.

Oxuyub-qavrama

2.2.5 Tapşırıq Ç (dərslük). Bu tapşırıq (mətdəki faktlardan nəticə çıxarmaq) şagirdlərin oxuyub-qavrama bacarığının inkişafına yönəlib.

Yazı

3.1.2 Tapşırıq B (iş dəftəri). Tapşırıq mətdən əsas məqamları seçmək və yazıda əks etdirmək bacarığını inkişaf etdirir.

Söz ehtiyatı

2.1.2 Tapşırıq C (iş dəftəri). Şagirdlər sözləri cümlədə mənasına uyğun işlətməklə mənalarını anladıklarını nümayiş etdirirlər.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarları	Üsullar	Materiallar
Şəkildə gördüklərini təsvir edir və onları şəxsi həyatı ilə əlaqələndirir.	Müşahidə	Tap. A, B (dərslük)
Kitabın üz qabığından çıxış edərək məzmununu təxmin edir.	Tapşırıq	Tap. A (iş dəftəri)
Sözü cümlədə mənasına uyğun işlədir.	Müşahidə	"Söz boğçası" rubrikası
Mətdəki fakt və hadisələrdən nəticə çıxarır.	Tapşırıq	Tap. Ç (dərslük)
Verilmiş şəkllə uyğun söz və cümlələr yazır.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)

LAYIHƏ

2-ci dərs. Cırtanın nağılı

- Dərslik: səh. 7 • İş dəftəri: səh. 3

Təlim məqsədləri

- Verilmiş şəkllə uyğun söz və cümlələr yazır (st. 3.1.2)
- Dinlədiyi mətn üzrə faktoloji suallara cavab verir (st. 1.1.1).
- Mətnədəki hadisələrin məntiqi ardıcılığını müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Nağıl nəql edərkən janra xas olan standart ifadələrdən istifadə edir (st. 1.2.1)

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	“Cırtan” nağılından cümlələrin səslənməsi
2	Yazı	Şəklin təsviri
3	Dinləmə	Nağıl danışarkən xüsusi ifadələrdən istifadə
4	Oxuyub-qavrama	Hadisələrin məntiqi ardıcılığı, janra xas olan standart ifadələrdən istifadə
5	Danışma	Şifahi təqdimat
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim cümlələr səsləndirir:

• Uşaqlar yolayrıcına çatdılar. Gördülər ki, bir tərəfdən işıq gəlir, o biri tərəfdə it hürür.

• Kim yatmış, kim oyaq?

• Nənəm mənə hər gecə yatmazdan qabaq qağanaq yedirərdi.

Şagirdlər bu cümlələrin hansı nağıldan olduğunu tapırlar (“Cırtan”).

Yazı

3.1.2 Tapşırıq A (dərslik). Şagirdlər açar sözlərdən istifadə edərək şəkllə uyğun cümlələr yazırlar.

Dinləmə

1.1.1 1.2.1 Tapşırıq B (dərslik). Müəllim aşağıdakı mətni səsləndirir.

YARI BÖLƏK

(Hüseyn İbrahimov)

Munis nağıla qulaq asmağı çox xoşlayırdı. Hər gün axşam çay-çörəkdən sonra nənəsinin yanına gəlib deyirdi:

– Nənə, mənə nağıl danış.

Nənəsi də onun qəlbini sındırmırdı. “Biri vardı, biri yoxdu” deyə nağıla başlayırdı. Munis başını onun dizinin üstünə qoyub ləzzətlə qulaq asırdı. Elə

ki nənəsi “Günlərin bir günü” dedi, bildirdi ki, nə isə maraqlı bir hadisə başlayır. Həmin an başını qaldırır, nənəsinin üzünə baxırdı.

Nağılı qurtaranda ki nənəsi: “Göydən üç alma düşdü” deyirdi, Munis qalxıb onun dizinin üstündə otururdu.

Nənəsi isə qəsdən bir az dayanırdı. Munis dözə bilmirdi:

– Ay nənə, bəs almanın biri kimin?

Nənəsi deyirdi:

– *Biri mənim, biri nağıl danışanın, biri də özümün.*

Munis pərt olurdu:

– *Bəs mən?*

– *Yaxşı, biri sənin.*

– *Niyə biri?*

– *Yaxşı, ikisi sənin, biri mənim.*

Munis etiraz edirdi:

– *İstəmirəm.*

Nənəsi soruşurdu:

– *Niyə istəmirsən, üçünü də verim sənə?*

Munis başını bulayırdı:

– *Yox, biri sənin, biri mənim, birini də yarı bölək.*

Nənəsi gülüb Munisi qucaqlayır, üzündən öpürdü.

– *Görürsünüz, necə düz oğlandır?*

Dinləmə mətnini səsləndirdikdən sonra yönəldici suallarla şagirdlərin diqqəti nağılın girişində, əsas və son hissəsində istifadə edilən xüsusi ifadələrə cəlb olunur. Bununla da “Faydalı məsləhət” rubrikasında verilmiş məlumatlar şərh edilir.

Oxuyub-qavrama

2.2.5 Tapşırıq A (iş dəftəri). Tapşırıq soruşulan məlumatla illüstrasiyaların uyğunluğunu müəyyənləşdirməyə xidmət edir.

1.2.1 Tapşırıq B, C (iş dəftəri). Şagirdlər “Cırtan” nağılının birinci iki (*Biri vardı, biri yoxdu, bir qarı vardı. Bu qarının balaca bir nəvəsi vardı.*) və sonuncu iki (*Div özünü suya atdı, daha bir də sudan çıxma bilmədi. Göydən üç alma düşdü...*) cümləsini yazırlar.

Müəllimin nəzərinə: Nağılın əvvəlində və sonunda işlənən ifadələrin istifadəsi mütləkdir.

Danışma

1.2.1 Tapşırıq B (dərslik). Müəllim nağıl danışmaq istəyən şagirdləri – nağılçıları müəyyənləşdirir. Həmin sayda qruplar təşkil olunur. Dinləyici şagirdlər nağılçıları ətrafında qruplaşırlar. Nağılçıları seçdikləri nağılı dinləyicilərinə nəql edirlər.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Şəklə uyğun söz və cümlələr yazır.	Tapşırıq	Tap. A (dərslük)
Dinlədiyi mətn üzrə suallara cavab verir.	Müşahidə	Dinləmə mətni
Hadisələrin məntiqi ardıcılığını müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. A (iş dəftəri)
Nağıl nəql edərkən janra xas olan standart ifadələrdən istifadə edir.	Müşahidə və tapşırıq	Tap. B (dərslük). Tap. B, C (iş dəftəri)

Növbəti dərsə hazırlıq

Qrimm qardaşlarının nağılları əsasında çəkilmiş cizgi filmlərindən fraqmentlər və ya şəkillər nümayiş etdirmək üçün hazırlıqlar etmək tövsiyə olunur.

3-cü dərs. Ağca və cırtanlar. I hissə

- Dərslük: səh. 8 • İş dəftəri: səh. 4

Təlim məqsədləri

- Bildiyi məlumatlardan istifadə etməklə şəkillər üzrə danışır (st. 1.2.2).
- Mətnlə illüstrasiya arasındakı uyğunluğu müəyyən edir (st. 2.2.3).
- Sözü cümlədə mənasına uyğun işlədir (st. 2.1.2).
- Oxuduğu və dinlədiyi mətni təxəyyülünə uyğun dəyişdirir və ya davam etdirir (st. 1.2.2).
- Bədii mətnlərdə təxəyyülü real faktlardan fərqləndirir (st. 2.2.3).
- Varlığı səciyyələndirmək üçün əlamət, say və hərəkət bildirən sözlərdən istifadə edir (st. 4.1.5).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Cizgi filmlərindən fraqmentlərin və ya şəkillərin nümayişi
2	Danışma	Şəkil üzrə söhbət, nağıl adları ilə onlara çəkilmiş illüstrasiyaların uyğunlaşdırılması
3	Oxu. Söz ehtiyatı	"Ağca və cırtanlar" nağılının oxusu, yeni sözlər üzrə iş
4	Danışma	Proqnozlaşdırma, təxminətmə
5	Oxuyub-qavrama	Təxəyyülün real faktlardan fərqləndirilməsi
6	Dil qaydaları	Əlamət bildirən sözlər
7	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Cizgi filmlərindən ("Qırmızı papaq", "Canavar və yeddi çəpiş", "Çəkməli pişik", "Bremen musiqiçiləri", "Ağca və cırtanlar") fraqmentlər və ya şəkillər nümayiş etdirilir.

Danışma

1.2.2 Müəllim şagirdlərə Qrimm qardaşları haqqında qısa məlumat verir:

– *Siz artıq bilirsiniz ki, Azərbaycanda nağılların toplanması onların kitab halında tərtib edilməsində Firdun bəy Köçərlinin rolu böyükdür. Dünya xalqlarının ədəbiyyatında da bu cür şəxsiyyətlər vardır. Sözsüz ki, "Bremen musiqiçiləri", "Qırmızı papaq", "Çəkməli pişik", "Hansel və Qrethel", "Canavar və yeddi çəpiş", "Yatmış gözəl", "Ağca və cırtanlar" nağılları, onların əsasında çəkilmiş cizgi və bədii filmləri, teatr tamaşaları çoxlarına məlumdur.*

İki qardaş – Vilhelm və Yakob Qrimm kənd-kənd, şəhər-şəhər gəzib nənalərin dilindən həmin nağılları dinləyib yazıya alıblar. Nəticədə bu gözəl nağıllar günümüzdə qədər gəlib çatıb.

Yönəldici suallarla şagirdlər Qrimm qardaşlarının adıçəkilən və nümayiş etdirilən nağılları haqqında fikirlərini söyləyirlər.

2.2.3 Tapşırıq A (iş dəftəri). Şagirdlərin oxuyub qavrama və məntiqi təfəkkürünü inkişaf etdirir.

Oxu. Söz ehtiyatı

2.1.2 Tapşırıq A (dərslük). Şagirdlər "Ağca və cırtanlar" nağılını növbə ilə səsli oxuyurlar.

Müəllim şagirdlərdən tanış olmayan sözlərin təxmini mənasını soruşur. Sonra sözlərin dəqiq mənasını izah edir.

Şagirdlər yeni sözləri cümlədə işlətməklə onları anladıklarını nümayiş etdirirlər.

Danışma

1.2.2 Tapşırıq B (dərslük). Tapşırıq şagirdlərdə proqnozlaşdırma, təxminətmə bacarığının inkişafına yönəlib.

Oxuyub-qavrama

2.2.3 Tapşırıq C (dərslük). Tapşırıq B (iş dəftəri). Bu tapşırıqlar xəyali, sehrli varlıqları real varlıqlardan fərqləndirmək, sehrli nağılları real nağıllardan seçmək bacarığının inkişafına xidmət edir.

Dil qaydaları

2.1.5 Tapşırıq Ç (dərslük). Tapşırıq C (iş dəftəri). Bu tapşırıqlar əlamət bildirən sözlər haqqındakı birləşmələri möhkəmləndirməyə xidmət edir.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Mətnlə illüstrasiya arasındakı uyğunluğu müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. A (iş dəftəri)
Mətni təxəyyülünə uyğun davam etdirir.	Müşahidə	Tap. B (dərslük)
Bədii mətnlərdə təxəyyülü real faktlardan fərqləndirir.	Tapşırıq	Tap. C (dərslük). Tap. B (iş dəftəri)
Varlığı səciyyələndirmək üçün əlamət bildirən sözlərdən istifadə edir.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)

4-cü dər. Ağca və cırtanlar II hissə

- Dərslük: səh. 9 • İş dəftəri: səh. 5

Təlim məqsədləri

- Sözləri hecalamadan bütöv şəkildə oxuyur (st. 2.2.1)
- Mətni hadisələrin ardıcılığına uyğun nəql edir (st. 2.2.5).
- Cümlədə buraxılmış sözü müəyyən edir (st. 2.1.2).
- Verilmiş şəkllə uyğun söz və cümlələr yazır (st. 3.1.2).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Sual-cavab
2	Oxu	"Ağca və Cırtanlar" nağılının davamının oxusu
3	Oxuyub-qavrama	Hadisələrin ardıcılığı
4	Yazı. Söz ehtiyatı	Yeni sözlər üzrə iş. Əlamət bildirən sözlər
5	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Lövhdə "Ağca və cırtanlar" nağılının II hissəsinə aid təsvirlər verilir. Şagirdlər təsvirlər haqqında öz fikirlərini söyləyir, hadisələrin gedişini təxmin edirlər.

Oxu

2.2.1 Tapşırıq A (dərslük). Şagirdlər növbəli oxu ilə "Ağca və cırtanlar" nağılının II hissəsini oxuyurlar.

Oxuyub-qavrama

2.2.5 Tapşırıq B (dərslük). Şagirdlər hadisələrin ardıcılığını bərpa edərək nağılı nəql edirlər. Bu zaman şagirdlərin nitqində yeni sözlərin istifadəsinə diqqət edilməlidir.

Söz ehtiyatı

2.1.2 Tapşırıq A (iş dəftəri). Tapşırıq yeni sözlərin cümlədə yerini müəyyənləşdirmək bacarığını inkişaf etdirir. Eyni zamanda "B" tapşırığının yerinə yetirilməsinə kömək edir.

Yazı

3.1.2 Tapşırıq B (iş dəftəri). Tapşırıq iki mərhələdə yerinə yetirilir. Şagirdlər:

1) mətnə əsasən şəkillərin düzgün ardıcılığını müəyyənləşdirir və uyğun rəqəmləri boş xanaya yazırlar (doğru cavab: 2, 1, 4, 3);

2) hər şəkli bir cümlə ilə ifadə edərək yazırlar.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Sözləri hecalamadan bütöv şəkildə oxuyur.	Müşahidə	Tap. A (dərslük)
Mətni hadisələrin ardıcılığına uyğun nəql edir.	Müşahidə	Tap. B (dərslük)
Cümlədə buraxılmış sözləri müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. A (iş dəftəri)
Verilmiş şəkllə uyğun söz və cümlələr yazır.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)

5-ci dər. Şəxs adları

- Dərslük: səh. 10 • İş dəftəri: səh. 6

Təlim məqsədləri

- Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir (st. 2.2.4).
- Mətndəki hadisələr arasında səbəb-nəticə əlaqəsini müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Cümlə ortasında gələn xüsusi adları böyük hərf ilə yazır (st. 4.1.3).
- Əsərin qəhrəmanına münasibətini rabitəli cümlələrlə ifadə edir (st. 3.1.3).

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Nağıl obrazlarının şəkillərinin nümayişi
2	Oxuyub-qavrama	Obrazlar, baş qəhrəman, xarakter
3	Dil qaydaları	Şəxs adlarının yazılışı
4	Yazı	Obrazilara məktubun yazılması
5	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim lövhədə dərslikdə verilmiş nağıl obrazlarının şəklini nümayiş etdirir. *Bu obrazlar hansı nağıllarda iştirak edir?* sualı ətrafında müzakirə aparır.

Oxuyub-qavrama

2.2.4 Tapşırıq A (dərslik). Dərsliyin I hissəsində obraz, baş qəhrəman və xarakter haqqında verilmiş nəzəri məlumat xatırlanır. Bütün hadisələrin baş qəhrəmanın ətrafında cərəyan etdiyi qeyd olunur.

Tapşırıq A (iş dəftəri). Bu tapşırıqla obraz, baş qəhrəman haqqındakı biliklər möhkəmləndirilir.

2.2.5 Tapşırıq B (iş dəftəri). Şagirdlər nağılın məzmunundan çıxış edərək doğru və yanlış fikirləri fərqləndirməklə yanaşı, nağıla istinad edərək niyə belə düşündüklərini əsaslandırılar; məsələn: “Ağca çirkin idi. Xeyr. Çünki gözəlliyi ilə hamını heyran edirdi”. Bu tapşırıq şagirdlərdə fikirlərini sübut etmək, əsaslandırmaq kimi vacib bacarığı formalaşdırmağa kömək edir.

Dil qaydaları

4.1.5 Tapşırıq B (dərslik). Şagirdlər onlara təqdim edilmiş sözlər içərisindən yalnız şəxs adlarını seçib şifahi şəkildə cümlədə işlədirlər. Beləliklə, şəxs adlarını digər sözlərdən fərqləndirdikləri müşahidə edilir.

“Bunları bilməliyik” rubrikası. Şəxs adlarının yerindən asılı olmayaraq həmişə böyük hərflə yazılması izah edilir.

Tapşırıq C (dərslik). Tapşırıq C (iş dəftəri). Bu tapşırıqlar şəxs adlarının yazılışı haqqında biliklərin möhkəmləndirilməsinə xidmət edir.

Yazı

3.1.3 Tapşırıq Ç (dərslik). Qrup işi. Əvvəlcə hər bir şagird məktub yazmaq istədiyi obrazı seçir. Həmin obraza münasibətini, arzu və istəklərini məktub

yazmaqla ifadə edir. Eyni obrazları seçmiş şagirdlər bir qrupda birləşirlər. Əgər eyni obrazı seçmiş şagirdlər çoxdursa, bir neçə qrup təşkil oluna bilər. Hər bir qrupda vəzifə bölgüsü aparılır; məsələn: daha sərbəst, sürətlə yazan şagird yazı işi ilə məşğul olur. Digər şagird yazılan məlumatları diktə edir. Bir başqası məktubun dizayn işinə cavabdeh olur.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və münasibət bildirir.	Sual-cavab, tapşırıq	Tap. A (dərslik). Tap. A (iş dəftəri)
Mətndəki hadisələr arasında səbəb-nəticə əlaqəsini müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)
Xüsusi adları böyük hərflə yazır.	Tapşırıq	Tap. B, C (dərslik). Tap. C (iş dəftəri)
Əsərin qəhrəmanına münasibətini rəbitəli cümlələrlə ifadə edir.	Tapşırıq	Tap. Ç (dərslik)

LAYİH

1-ci dər. Aylinin hədiyyəsi

- Dərslik: səh. 11 • İş dəftəri: səh. 7

Təlim məqsədləri

- Bildiyi məlumatlardan istifadə etməklə şəkillər üzrə danışır (st. 1.2.2).
- Sözləri hecalamadan bütöv tələffüz etməklə kiçik-həcmli mətnləri oxuyur (st. 2.2.1).
- Mətndəki əsas hadisələri (faktları) müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Oxuduğu və dinlədiyi mətni təxəyyülünə uyğun dəyişdirir və ya davam etdirir (st. 1.2.2).
- Verilmiş şəkllə uyğun söz və cümlələr yazır (st. 3.1.2).

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Uçan xalça və təyyarənin müqayisəsi
2	Danışma	Sehrlı obrazlar
3	Oxu	"Aylinin hədiyyəsi" mətninin oxusu
4	Oxuyub-qavrama	Doğru, yanlış
5	Danışma	Proqnozlaşdırma
6	Yazı	Şəkillərin sözlə ifadə edilməsi
7	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim lövhədə uçan xalça və təyyarə şəkli nümayiş etdirir. Şagirdlər bu əşyaların real və xəyali olması haqqında fikirlərini bildirirlər. Daha sonra müəllim şagirdlərə nağıllardakı sehrlı qüvvələrin yaranma səbəblərini izah edir. Keçmiş zamanlarda insanlar uzaq məsafələri gec və çətinliklə qət etdikləri üçün onlara kömək edə biləcək bir əşyanı – sehrlı xalçanı xəyal ediblər. Müasir dövrdə biz bu xəyalın "reallaşdığı", uzaq məsafələrin təyyarə ilə asanlıqla qət edildiyinin şahidiyik. İnsanlar çətin anlarında onlara kömək edə biləcək bir qüvvə xəyal ediblər.

Danışma

1.2.2 Tapşırıq A (dərslik). Şagirdlər uçan xalça, sehrlı çırağ və simurq quşunun qəhrəmanlara necə kömək edəcəkləri haqqında bildiklərini və yaxud təxmin etdiklərini söyləyirlər.

Oxu

2.2.1 Tapşırıq B (dərslik). Şagirdlərin oxu texnikasını və bədii təxəyyüllərini inkişaf etdirir.

Oxuyub-qavrama

2.2.5 Tapşırıq A (iş dəftəri). Bu tapşırıq oxudularını analiz etmək bacarığının inkişafına yönəlib.

Danışma

1.2.2 Tapşırıq C (dərslik). Müəllim əvvəlcə "Göyçək Fatma" nağılından kiçik bir hissəni nəql edir:

– *Şahzadə qarı-qarı gəzib başmağın sahibini axtarır. Ögey anası isə Fatmanı təndirə salıb ağzını örtüb ki, şahzadə Fatmanı tapmasın.*

Şagirdlər Aylinin sehrlı əşyalarının bu situasiyada Göyçək Fatmaya necə yardım edəcəyi haqqında təxminlərini söyləyirlər. Tapşırıq şagirdlərin proqnozlaşdırma, təxmin etmə bacarığının inkişafına yönəlib.

Tapşırıq Ç (dərslik). Bu tapşırıqda isə şagirdlər məhz öz sevimli qəhrəmanlarının düşdükləri çətin anlar və onlara yardımları haqqında fikirlərini söyləyirlər.

Yazı

3.1.2 Tapşırıq B (iş dəftəri). Şagirdlər verilmiş şəkilləri ifadə etdiyi sözlərlə əvəzləyərək cümlələri hüsnxət normalarına uyğun yazırlar. Doğru cavab: *oğlan, çırağ, cin.*

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Bildiyi məlumatlardan istifadə etməklə şəkillər üzrə danışır.	Müşahidə	Tap. A (dərslik)
Mətni təxəyyülünə uyğun dəyişdirir və ya davam etdirir.	Müşahidə	Tap. C, Ç (dərslik)
Mətndəki əsas faktları müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. A (iş dəftəri)
Verilmiş şəkllə uyğun söz və cümlələr yazır.	Tapşırıq	Tapşırıq B (iş dəftəri)

LAYIHİ

2-ci dərs. Sehrli fırça. I hissə

- Dərslik: səh. 12 • İş dəftəri: səh. 8

Təlim məqsədləri

- Sözü cümlədə mənasına uyğun işlədir (st. 2.1.2).
- Mətnəki hadisələr arasında səbəb-nəticə əlaqəsini müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Oxuduğu və dinlədiyi mətni təxəyyülünə uyğun dəyişdirir və ya davam etdirir (st. 1.2.2).

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Uçan xalça və təyyarənin müqayisəsi
2	Oxu. Söz ehtiyatı	“Sehrli fırça” nağılının I hissəsinin oxusu
3	Oxuyub-qavrama	Səbəb-nəticə əlaqəsi
4	Danışma	Proqnozlaşdırma
5	Oxuyub-qavrama	Səbəb-nəticə əlaqəsi; çap yazısı ilə verilmiş cümlələrin əlyazısı şəklində köçürülməsi
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim şagirdlərə ötən dərslərdə tanış olduqları sehrli obrazlar haqqında suallar verməklə onları mövzuya yönəldir.

Oxu. Söz ehtiyatı

2.1.2 Tapşırıq A (dərslik). Şagirdlər “Sehrli fırça” nağılını növbə ilə səsli oxuyurlar.

Müəllim şagirdlərdən tanış olmayan sözlərin təxmini mənasını soruşur. Sonra sözlərin dəqiq mənasını izah edir.

Şagirdlər yeni sözləri cümlədə işlətməklə onları anladıklarını nümayiş etdirirlər.

Oxuyub-qavrama

2.2.5 Tapşırıq B (dərslik). Bu tapşırıq şagirdlərdə səbəb-nəticə əlaqəsini müəyyənləşdirmək bacarığını inkişaf etdirir. Eyni zamanda iş dəftərində verilmiş “A” tapşırığının asanlıqla yerinə yetirilməsi üçün zəmin yaradır.

Tapşırıq A (iş dəftəri). Yazı ilə inteqrasiya. Şagirdlərin oxuduqlarını analiz etmək və çap hərfləri ilə verilmiş cümlələri hüsnxət normalarına uyğun köçürmək bacarığını inkişaf etdirir.

Danışma

1.2.2 Tapşırıq C (dərslik). Şagirdlər sehrli fırçanı xəsis tacirin əlində təsəvvür edirlər. Tacirin nələr çəkəcəyini təxmin edirlər. Tapşırıq şagirdlərdə proqnozlaşdırma, təxmin etmə bacarığının inkişafına yönəlib.

Tapşırıq Ç (dərslik). Bu tapşırıqda isə şagirdlər özlərinin nə çəkmək istədiklərini söyləyirlər.

Oxuyub-qavrama

Tapşırıq B (iş dəftəri). **İnteqrasiya: Təsviri incəsənət.** Şagirdlər təqdim edilmiş situasiyalarda qəhrəmanlara yardım etmək üçün sehrli əşyalar düşünüb şəklini çəkir və əşyaların adlarını yazırlar.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Sözü cümlədə mənasına uyğun işlədir.	Müşahidə	“Söz boğçası” rubrikası
Mətnəki hadisələr arasında səbəb-nəticə əlaqəsini müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. B (dərslik). Tap. A (iş dəftəri)
Oxuduğu mətni təxəyyülünə uyğun dəyişdirir və ya davam etdirir.	Müşahidə	Tap. C, Ç (dərslik)

3-cü dərs. Sehrli fırça. II hissə

- Dərslik: səh. 13 • İş dəftəri: səh. 9

Təlim məqsədləri

- Sözü cümlədə mənasına uyğun işlədir (st. 2.1.2)
- Mətni hadisələrin ardıcılığına uyğun nəql edir (st. 2.2.5.)
- Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir (st. 2.2.4).
- Mətni yazmaqda müəllifin məqsədini müəyyən edir (st. 2.2.4).
- Verilmiş əlamət və hərəkət bildiren sözlərin hansı varlıqlara aid olduğunu müəyyən edir (st. 4.1.5).

• **Köməkçi vasitələr (təchizat):** üzərində “Sehrli fırça” nağılının I hissəsinə aid suallar yazılmış kartlar.

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	“Sehrli fırça” nağılının I hissəsinə aid sual-cavab
2	Oxu. Söz ehtiyatı	“Sehrli fırça” nağılının II hissəsinin oxusu
3	Oxuyub-qavrama	Hadisələrin ardıcılığı, obrazların təhlili, mətndəki əsas fikir
6	Dil qaydaları	Əlamət bildirən sözlər
7	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim üzərində “Sehrli fırça” nağılının I hissəsinə aid suallar yazılmış kartları stolun üzərinə düzür. Şagirdlər kartlardan birini seçməklə sualları cavablandıraraq ötən dərsi xatırlayırlar.

Oxu. Söz ehtiyatı

2.1.2 Tapşırıq A (dərslük). Şagirdlər “Sehrli fırça” nağılının II hissəsinə növbə ilə səslə oxuyurlar.

Müəllim şagirdlərdən tanış olmayan sözlərin təxmini mənasını soruşur. Sonra sözlərin dəqiq mənasını izah edir.

Şagirdlər sözləri cümlədə işlətməklə yeni sözləri anladıklarını nümayiş etdirirlər.

Oxuyub-qavrama

2.2.5 Tapşırıq B (dərslük). Şagirdlər nağılın II hissəsinə aid hadisələrin təsvir olunduğu illüstrasiyaları ardıcıl düzməklə nağılı nəql edirlər.

Tapşırıq A (iş dəftəri). Yazı ilə inteqrasiya. Bu tapşırıq mətnin məzmununu ardıcılığa uyğun yazmaq bacarığının inkişafına yönəlib.

Tapşırıq C (dərslük). Şagirdlər tacirin çəkdiyi qızıl şəkillərinin əsl qızıla niyə çevrilməməyinin səbəblərini müzakirə edirlər.

2.2.4 Tapşırıq Ç (dərslük). Şagirdlər nağıldakı obrazların davranışına əsasən onların xarakterlərini müəyyənləşdirirlər. Onların “xeyirxahlıq” və “tamahkarlıq” sözlərinin mənalarını anladıklarına diqqət edilir.

“Bunları bilməliyik” rubrikası. Əsas fikir haqqında verilmiş məlumat izah edilir.

Müəllimin nəzərinə: Əsas fikri müəyyənləşdirmək üçün aşağıdakı köməkçi suallardan istifadə etmək olar:

– Mətni oxuyub nə anladım? Hansı nəticəyə gəldim? Müəllif bizə hansı fikri çatdırmaq istəyir?

2.2.4 Tapşırıq D (dərslük). Bu tapşırıq şagirdlərin əsas fikri müəyyənləşdirmək bacarığının inkişafına yönəlib.

Dil qaydaları

4.1.5 Tapşırıq B (iş dəftəri). Bu tapşırıq şagirdlərin əlamət bildirən sözlər haqqında aldıkları birləklərinin inkişafına yönəlib.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Sözü cümlədə mənasına uyğun işlədir.	Müşahidə	“Söz boğçası” rubrikası
Mətni hadisələrin ardıcılığına uyğun nəql edir.	Müşahidə	Tap. B (dərslük). Tap. A (iş dəftəri)
Əsərdəki obrazları təhlil edir.	Tapşırıq	Tap. C (dərslük)
Mətni yazmaqda müəllifin məqsədini müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. D (dərslük)
Verilmiş əlamətlərin hansı anlayışa aid olduğunu müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)

4-cü dərs. Mənim sehrli əşyam

• Dərslük: səh. 14 • İş dəftəri: səh. 10

Təlim məqsədləri

- Cümlədə sözlərin düzgün ardıcılığını bərpa edir (st. 4.1.6).
- Mətnəndən ad, əlamət, say, hərəkət bildirən sözləri seçib qruplaşdırır (st. 4.1.5).
- Yeni öyrəndiyi sözlərlə onların izahlarını uyğunlaşdırır (st. 2.1.1).
- Təqdimat üçün seçdiyi vizual materialları yazılı sənədləri ilə müşayiət edir (st. 3.1.4).
- Mövzu ilə bağlı bir neçə cümlədən ibarət esse yazır (st. 3.1.3).

• **Köməkçi vasitələr (təchizat):** üzərində “kim?”, “nə?”, “nara?”, “hansı?”, “nə ilə?”, “nə etdi?” sualları yazılmış kartlar.

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Sual kartlarından istifadə
2	Dil qaydaları	Cümlədə söz sırasının bərpası; ad, əlamət, say və hərəkət bildirən sözlər
3	Söz ehtiyatı	Yeni sözlərlə onların izahlarının uyğunlaşdırılması
4	Yazı	Yazılı təqdimat; arzu və hislərin yazıda əks etdirilməsi
5	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim üzərində “kim?”, “nə?”, “hara?”, “hansı?”, “nə ilə?”, “nə etdi?” və s. suallar yazılmış kartları stolun üzərinə düzür. Eyni zamanda bu fəsildə tanış olduqları nağıl qəhrəmanlarının adları lövhədə yazılır. Şagirdlər kartlardakı suallara cavab verərkən lövhədəki adlardan da istifadə edirlər; məsələn:

- Kim?
- Cırtan.
- Kim ilə?
- Uşaqlarla.
- Haraya?
- Meşəyə?

Dil qaydaları

4.1.6 Tapşırıq A (dərslük). Şagirdlər cümlələrdəki söz sırasını sualların köməyi ilə bərpa edib oxuyurlar. Bu tapşırığı qruplarla da yerinə yetirmək mümkündür. Hər qrup bir cümlədəki söz sırasını bərpa edərək oxuya bilər.

Tapşırıq B (dərslük). Dərslükdə verilmiş A tapşırığından sonra bu tapşırıq fərdi şəkildə asanlıqla yerinə yetirilə bilər.

4.1.5 Tapşırıq A (iş dəftəri). Şagirdlər bu tapşırıqla ad, əlamət, say və hərəkət bildirən sözlərlə bağlı qazandıqları bilikləri möhkəmləndirirlər.

Söz ehtiyatı

2.1.1 Tapşırıq B (iş dəftəri). Şagirdlər yeni sözlərlə onların izahını uyğunlaşdırır, bu fəsildə öyrəndikləri sözlərin mənalarını anladıklarını nümayiş etdirirlər.

Yazı

3.1.4 Tapşırıq C (dərslük). Qrup işi. Bu tapşırıq aşağıdakı mərhələlərlə yerinə yetirilir.

- Şagirdlər qruplara ayrılırlar. Bu zaman müəllim hər qrupda şifahi nitq, yazı, rəsm çəkmək bacarığını

riği yüksək olan şagirdlərin iştirak etməsinə diqqət etməlidir.

- Şagirdlər bir sehrli əşya xəyal edib onun rəsmini çəkirlər (məsələn: sehrli ayaqqabı)
- Bu əşyanın sehrli qüvvəsini yazılı şəkildə izah edirlər (məsələn: *Ayaqqabını geyinən kimi istədiyim yerə sürətlə gedib çatıram*).
- Həmin əşyanın qəhrəmana kömək edə biləcəyi bir nağıl qururlar. Tapşırığın bu mərhələsini hər bir qrup bacardığı səviyyədə yerinə yetirə bilər.

3.1.3 Tapşırıq C (iş dəftəri). Bu tapşırıq öz arzu və hislərini yazıda əks etdirmək bacarığının inkişafına yönəlib.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Cümlədə sözlərin düzgün ardıcılığını müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. A, B (dərslük)
Mətnədən ad, əlamət, say, hərəkət bildirən sözləri seçib qruplaşdırır.	Tapşırıq	Tap. A (iş dəftəri)
Öyrəndiyi sözlərlə onların izahlarını uyğunlaşdırır.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)
Təqdimat üçün seçdiyi vizual materialları yazılı şərhləri ilə müşayiət edir.	Tapşırıq	Tap. C (dərslük)
Mövzu ilə bağlı bir neçə cümlədən ibarət esse yazır.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)

LAYİH

fəsil 3 BİLƏNDƏRİN MACƏRALARI

1-ci dərs. Biləndər və vəzir

- Dərslik: səh. 15 • İş dəftəri: səh. 11

Təlim məqsədləri

- Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir. (St. 2.2.4.)
- Mətn üzrə faktoloji suallara cavab verir. (St. 2.2.3.)
- Verilmiş əlamət və hərəkət bildirən sözlərin hansı varlıqlara aid olduğunu müəyyən edir. (St. 4.1.5.)
- Kiçikhəcmli mətnləri üzündən köçürür. (St. 3.1.1.)

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Mövzunun təxmin edilməsi;
2	Oxuyub-qavrama	Obrazın xarakterinin müəyyənləşdirilməsi, sual-cavab yarışı
3	Dil qaydaları	Əlamət bildirən sözlər
4	Yazı	Biləndərin məsləhətlərinin köçürülməsi
5	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Tapşırıq A (dərslik). Bu tapşırığın əsas məqsədi şagirdlərin diqqətini fəslin mövzusunu əks etdirən açar sözə yönəltməkdir. Şagirdlər dərslikdə verilmiş “B” tapşırığını yerinə yetirərkən həmin açar sözdən istifadə edəcəklər.

Oxuyub-qavrama

2.2.4 Tapşırıq B (dərslik). Tapşırıq A (iş dəftəri). İstiqamətləndirilmiş oxu. Müəllim şagirdlərin diqqətini oxunun məqsədinə yönəldir və bildirir ki, mətni oxuyarkən baş qəhrəmanın – Biləndərin sözlərinə və hərəkətlərinə xüsusi diqqət yetirmək lazımdır. Çünki şagirdlər nağılı oxuduqdan sonra baş qəhrəmanın xarakterini müəyyənləşdirməlidirlər.

2.2.3 Tapşırıq C (dərslik). Tapşırıq B (iş dəftəri). Bu tapşırıqlar şagirdin oxuyub-qavrama bacarığını inkişaf etdirir.

Tapşırıq Ç (dərslik). Bu tapşırıq aşağıdakı mərhələlərlə yerinə yetirilə bilər.

- Sınıf iki komandaya ayrılır.
- Komandalara komanda üzvləri tərəfindən ad seçilir.
- Komanda üzvləri “Biləndər və vəzir” nağılının məzmununa aid suallar hazırlayırlar.

• İlk sual verən komandanı müəyyənləşdirmək üçün püşk atılır.

• Sual verən komanda üzvü cavab verən komanda üzvünün adını çəkib sualını təqdim edir.

• Sual düzgün cavablandırılan zaman komanda 1 xal qazanır. Beləcə, sual-cavab oyunu qalib seçilənə qədər davam edir.

Dil qaydaları

4.1.5 Tapşırıq D (dərslik). Bu tapşırıq əlamət bildirən sözlər haqqında qazanılan biliklərin təkmilləşməsinə xidmət edir.

Yazı

3.1.1 Tapşırıq C (iş dəftəri). Şagirdlər nağılda Biləndərin vəzirə verdiyi məsləhətləri tapıb köçürürlər. *(Bizim tərəflərdə yaxşı qovun yetişir. Bazardan qovun alın. İçini özünüz yeyin. Tumlarını xoruza, qabığına isə uzunqulağa verin.)*

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir.	Müşahidə və tapşırıq	Tap. B (dərslik). Tap. A (iş dəftəri)
Mətn üzrə faktoloji suallara cavab verir.	Tapşırıq	Tap. C (dərslik). Tap. B (iş dəftəri)
Verilmiş əlamət və hərəkət bildirən sözlərin hansı varlıqlara aid olduğunu müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. D (dərslik)
Kiçikhəcmli mətnləri üzündən köçürür.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)

2-ci dərs. Bir parça göz

- Dərslik: səh. 16 • İş dəftəri: səh. 12

Təlim məqsədləri

- Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir (st. 2.2.4).
- Sözü ifadə etdiyi şəkli müəyyən edir (st. 2.1.1).
- Cümlədə buraxılmış sözü müəyyən edir (st. 2.1.2).
- Əsərdəki obrazları, hadisələrin baş verdiyi zaman və məkanı müəyyənləşdirir (st. 2.2.3).

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Obrazın xatırlanması
2	Oxu	Mətnin oxusu; obrazın xarakterinin müəyyənləşdirilməsi
3	Söz ehtiyatı	Yeni sözlər üzrə iş
4	Oxuyub-qavrama	Hekayə xəritəsi
5	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Klaster. Müəllim ötən dərstdə tanış olduqları qəhrəmanın adını soruşur. Şagirdlərin cavabından sonra lövhədə onun adını (*Biləndər*) yazır. Biləndərin xarakteri xatırlanır və adının ətrafında qeyd olunur.

Oxuyub-qavrama

2.2.4 Tapşırıq A, B (dərslük). Şagirdlər “Bir parça köz” nağılını oxuduqdan sonra baş qəhrəmanın – Biləndərin xarakterini müəyyənləşdirməyə çalışırlar.

“**B**” tapşırığında şagirdlər oxuduqları cümlələrin məzmunu ilə Biləndərin xarakterik cəhətlərini uyğunlaşdırırlar. Həmin sözləri (*nəzakətli, məntiqli, qayğıkeş*) dərsin əvvəlində lövhədə şəkilmiş klasterə əlavə edirlər.

Tapşırıq C (dərslük). Müəllim lövhədə çəkilmiş klasterdən də çıxış edərək Biləndərin xarakterik cəhətlərini izah edir və şagirdlərin diqqətini qəhrəmanın adına yönəldir. Şagirdlər insanların onu niyə belə adlandırdıqları haqda fikirlərini söyləyirlər. Daha sonra müəllim doğru cavabı söyləyir. (Doğru cavab: “*Bilmək*” sözü ilə bağlıdır).

Söz ehtiyatı

2.1.1 Tapşırıq Ç, D (dərslük). Tapşırıq A (iş dəftəri). Şagirdlər “maşa” sözünün mənasını nağıla çəkilmiş illüstrasiyaya əsasən izah etməyə çalışırlar. Müəllim “köz” və “kömür” arasındakı fərqi izah edir. Şagirdlər iş dəftərindəki tapşırığı yerinə yetirməklə yeni sözlərin mənasını anladıklarını nümayiş etdirirlər.

2.1.2 Tapşırıq B (iş dəftəri). Şagirdlər cümlədə buraxılmış sözləri müəyyənləşdirməklə yeni sözləri nə dərəcədə anladıklarını nümayiş etdirirlər.

2.2.3 Tapşırıq C (iş dəftəri). Şagirdlər nağılın hekayə xəritəsini tərtib etməklə mətndəki əsas faktları yadda saxladıklarını nümayiş etdirirlər.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir.	Müşahidə Tapşırıq	Tapşırıq A, B, C (dərslük)
Sözün ifadə etdiyi şəkli müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. Ç, D (dərslük). Tap. A (iş dəftəri)
Cümlədə buraxılmış sözü müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)
Əsərin məzmununa uyğun hekayə xəritəsi qurur.	Tapşırıq	Tap.C (iş dəftəri)

3-cü dərs. Daş paltar. I hissə

• Dərslük: səh. 17 • İş dəftəri: səh. 13

Təlim məqsədləri

- Süjetli şəkil kompozisiyası üzrə mətn qurub danışır (st. 1.2.1).
- Mətn üzrə faktoloji suallara cavab verir (st. 2.2.3).
- Sözü cümlədə mənasına uyğun işlədir (st. 2.1.2).
- Oxuduğu və ya dinlədiyi mətni təxəyyülünə uyğun dəyişdirir və ya davam etdirir (st. 1.2.2).
- Məqsəd və intonasiyaya görə cümlələri fərqləndirir (st. 4.1.6).
- Çap hərfləri ilə verilmiş sözləri və kiçikhəcmli mətnləri üzündən köçürür (st. 3.1.1).

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Materiallar haqqında təsəvvür
2	Danışma	Süjetli şəkil kompozisiyası üzrə mətn qurmaq
3	Oxuyub-qavrama	“Daş paltar” nağılının I hissəsinin oxusu; mətn üzrə faktoloji sualların yazılı cavablandırılması
4	Söz ehtiyatı	Cümlələrdə buraxılmış sözlərin bərpası
5	Danışma	Təxminətmə
6	Dil qaydaları	Cümlənin məqsəd və intonasiyaya görə növləri
7	Yazı	Şəklə uyğun hissənin köçürülməsi
8	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim lövhənin bir hissəsində bir neçə material adı - yun, ipək, pambıq, rezin, digər hissəsində isə həmin materiallardan hazırlanan əşyaların adını

- papaq, şərf, köynək, ayaqqabı yazır. Şagirdlər bu adlar arasında uyğunlaşma aparırlar.

Danışma

1.2.1 Tapşırıq A (dərslük). Şagirdlər şəkillərin ardıcılığını müəyyənləşdirir, açar sözlərdən də istifadə edərək kiçik mətn qurub danışirlər. Nümunə:

Rəhim baba qoyunların yununu qırxdı. Yaqut nənə həmin yundan rəngli iplər hazırladı. Qarşıdan qış gəlirdi. Yaqut nənə Yusifə naxışlı corab toxudu. Yusif isti corablarını sevə-sevə geyinir.

Oxuyub-qavrama

2.2.3 Tapşırıq B (dərslük). Şagirdlər “Daş paltar” nağılını növbə ilə səsli oxuyurlar.

Tapşırıq A (iş dəftəri). Şagirdlər mətn üzrə faktoloji suallara yazılı cavab verərək mətni nə qədər diqqətlə oxuduqlarını nümayiş etdirirlər.

Söz ehtiyatı

2.1.2 Müəllim şagirdlərdən yeni sözlərin təxmini mənasını soruşur. Sonra sözlərin dəqiq mənasını izah edir. Şagirdlər sözləri cümlədə işlətməklə yeni sözləri anladıklarını nümayiş etdirirlər.

Tapşırıq C (dərslük). Şagirdlər cümlədə buraxılmış sözləri müəyyən etməklə yeni sözləri nə dərəcədə anladıklarını nümayiş etdirirlər.

Danışma

1.2.2 Tapşırıq Ç (dərslük). Bu tapşırıq şagirdlərin təxmin etmə bacarığının inkişafına yönəlib.

Dil qaydaları

4.1.6 Tapşırıq B (iş dəftəri). Şagirdlər bu tapşırıqla cümlənin məqsəd və intonasiyaya görə növləri haqqında aldıkları bilikləri möhkəmləndirirlər.

Yazı

3.1.1 Tapşırıq C (iş dəftəri). Şagirdlər şəklə aid hissəni (Düşmən əsgərləri böyük bir daşı darta-darta meydana gətirdilər) tapıb köçürürlər. Bununla şagirdlərin verbal məlumatı vizual materialla uyğunlaşdırmaq və çap hərfləri ilə verilmiş mətni üzündən köçürmək bacarığı inkişaf etdirilir.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Süjetli şəkil kompozisiyası üzrə mətn qurub danışır.	Müşahi də	Tapşırıq A (dərslük)
Mətn üzrə faktoloji suallara cavab verir.	Tapşırıq	Tapşırıq A (iş dəftəri)

Söz cümlədə mənasına uyğun işlədir.	Tapşırıq	Tapşırıq C (dərslük)
Oxuduğu və ya dinlədiyi mətni təxəyyülünə uyğun dəyişdirir və ya davam etdirir.	Müşahi də	Tapşırıq Ç (dərslük)
Məqsəd və intonasiyaya görə cümlələri fərqləndirir.	Tapşırıq	Tapşırıq B (iş dəftəri)
Çap hərfləri ilə verilmiş sözləri və kiçikhəcmli mətnləri üzündən köçürür.	Tapşırıq	Tapşırıq C (iş dəftəri)

4-cü dərs. Daş paltar. II hissə

• Dərslük: səh. 18 • İş dəftəri: səh. 14

Təlim məqsədləri

- Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir. (St. 2.2.4.)
- Mətni hadisələrin ardıcılığına uyğun nəql edir. (St. 2.2.5.)
- Mətni yazmaqda müəllifin məqsədini müəyyən edir. (St. 2.2.4.)
- Verilmiş əlamət və hərəkət bildirən sözlərin hansı varlıqlara aid olduğunu müəyyən edir. (St. 4.1.5.)

• **Köməkçi vasitələr (təchizat):** üzərində Biləndərin xarakterləri (ağıllı, nəzakətli, məntiqli, qayğıkeş) yazılmış kartlar

• **Dərsin qısa planı**

1	Mövzuya yönəltmə	Obrazın xatırlanması
2	Oxuyub-qavrama	“Daş paltar” nağılının II hissəsinin oxusu; xarakterin müəyyənləşdirilməsi; hadisələrin ardıcılıqla nəql edilməsi; hekayə xəritəsi
3	Dil qaydaları	Əlamət bildirən sözlər
4	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə
Müəllim bu fəsilə tanış olduqları qəhrəmanın adını soruşur. Şagirdlərin cavabından sonra lövhədə onun adını yazır. (Biləndər). Biləndərin xarakterik cəhətləri yazılmış kartlar stolun üzərinə düzülür. Şagirdlər kartları qaldıraraq yazılmış xarakterə uyğun situasiyanı xatırlayırlar; məsələn: *Qayğıkeş. Biləndər*

anasına samovar qaynatması üçün kömək edirdi.

Daha sonra ötən dərstdə “Daş paltar” nağilinin davamı ilə bağlı şagirdlərin təxminləri xatırlanır.

Oxuyub-qavrama

2.2.4 Tapşırıq A (dərslük). Şagirdlər “Daş paltar” nağilinin II hissəsini oxuduqdan sonra nağilin məzmunundan çıxış edərək baş qəhrəmanın - Biləndərin xarakterini (hazırcavab) müəyyənləşdir-məyə çalışırlar.

2.2.5 Tapşırıq B (dərslük). Şagirdlər cümlələrin ardıcılığını müəyyənləşdirməklə nağili nəql edirlər.

Tapşırıq A (iş dəftəri). Bu tapşırıqla hekayə xəritəsi üzrə fəaliyyət bacarığı inkişaf etdirilir. Şagirdlər hadisələrin ardıcılığını bərpa edərək cümlələri “əvvəl”, “sonra”, “sonda” sözlərinin qarşısında yazırlar. Daha sonra hadisələrin harada baş verdiyini (kənddə, meydanda), nağılda iştirak edən obrazların adlarını (Biləndər, kənd əhalisi, əsgərlər) və baş qəhrəmanın adını (Biləndər) qeyd edirlər.

Nağilin məzmununa uyğun illüstrasiya çəkmək-lə nağil haqqında vizual baxışlarını əks etdirirlər.

Tapşırıq C (dərslük). Şagirdlər müxtəlif obrazlara aid hərəkətləri müəyyənləşdirməklə mətni oxu-yub-anladıqlarını nümayiş etdirirlər.

2.2.4 Tapşırıq B (iş dəftəri). Bu tapşırıq şagirdlərin əsas fikri müəyyənləşdirmək bacarığının inkişafına yönəlib.

Dil qaydaları

4.1.5 Tapşırıq Ç (dərslük). Bu tapşırıq şagirdlərin əlamət bildirən sözlər haqqında aldıkları biliklərinin inkişafına yönəlib.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir.	Müşahidə	Tap. A (dərslük)
Mətni hadisələrin ardıcılığına uyğun nəql edir.	Tapşırıq	Tap. B (dərslük). Tap. A (iş dəftəri)
Mətni yazmaqda müəllifin məqsədini müəyyən edir.	Tapşırıq	Tapşırıq B (iş dəftəri)
Verilmiş əlamət bildirən sözlərin hansı varlıqlara aid olduğunu müəyyən edir.	Tapşırıq	Tapşırıq Ç (dərslük)

fəsil 4

HEYVANLAR HAQQINDA NAĞILLAR

1-ci dər. Şir və Dovşan

- Dərslük: səh. 19
- İş dəftəri: səh. 15

Təlim məqsədləri

- Sözü cümlədə mənasına uyğun işlədir (st. 2.1.2).
- Buraxılmış sözləri yerinə qoymaqla cümlələri köçürür (st. 3.1.1).
- Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir (st. 2.2.4).
- Mətni hadisələrin ardıcılığına uyğun nəql edir (st. 2.2.5).
- Çap hərfləri ilə verilmiş sözləri və kiçikhəcmli mətnləri üzündən köçürür (st. 3.1.1).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Heyvanlar haqqında nağılların xatırlanması
2	Oxu. Söz ehtiyatı	“Şir və Dovşan” nağilinin oxusu, söz boğçası üzrə iş
3	Söz ehtiyatı. Yazı	Yeni sözlər üzrə iş
4	Oxuyub-qavrama	Obrazların təhlili; hadisələrin ardıcılığı
5	Yazı	Səhvləri düzəltməklə üzündən köçürmə
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Tapşırıq A (dərslük). Tapşırıq A (iş dəftəri). Bu tapşırıqların əsas məqsədi şagirdlərin heyvanlar haqqında bildikləri nağılları xatırlatmaq və onların diqqətini fəslin mövzusunə yönəltməkdir.

Oxu. Söz ehtiyatı

2.1.2 Tapşırıq B (dərslük). Şagirdlər “Şir və Dovşan” nağilini növbə ilə səslə oxuyurlar.

Müəllim şagirdlərdən tanış olmayan sözlərin təxmini mənasını soruşur. Sonra sözlərin dəqiq mənasını izah edir.

Şagirdlər sözləri cümlədə işlətməklə yeni sözləri anladıqlarını nümayiş etdirirlər.

3.1. Tapşırıq C (dərslük). Şagirdlər cümlədə buraxılmış sözləri müəyyən etməklə yeni sözləri nə dərəcədə anladıqlarını nümayiş etdirirlər.

Oxuyub-qavrama

2.2.4 Tapşırıq Ç (dərslük). Bu tapşırıq açar sözlərdən də istifadə edərək nağıldakı obrazları xarakterizə etmək bacarığını təkmilləşdirir.

2.2.5 Tapşırıq D (dərslük). Bu tapşırıq köməkçi suallardan istifadə edərək hadisələri ardıcılıqla nəql etmək bacarığının inkişafına yönəlib.

Yazı

3.1.1 Tapşırıq B (iş dəftəri). Şagirdlər nağıldan verilmiş cümlələrdəki səhv məlumatları düzəldib köçürürlər (*mehriban – zalım; kirpiyə – dovşana, gölə – quyuya*).

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Sözü cümlədə mənasına uyğun işlədir.	Müşahidə	“Söz boğçası” rubrikası
Buraxılmış sözləri yerinə qoymaqla cümlələri köçürür.	Tapşırıq	Tap. C (dərslük)
Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir.	Tapşırıq	Tap. Ç (dərslük)
Mətni hadisələrin ardıcılıqlığına uyğun nəql edir.	Tapşırıq	Tap. D (dərslük)
Cümlələri hüsnxət normasına uyğun üzündən köçürür.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)

2-ci dər. Tülkü və Leylək

- Dərslük: səh. 20 • İş dəftəri: səh. 16

Təlim məqsədləri

- Sözü cümlədə mənasına uyğun işlədir (st. 2.1.2).
- Oxuduğu və ya dinlədiyi mətni təxəyyülünə uyğun dəyişdirir və ya davam etdirir (st. 1.2.2).
- Mətndəki hadisələr arasında səbəb-nəticə əlaqəsini müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Hərfin əlifba sırasındakı yerini müəyyən edir (st. 4.1.4).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Dostluq haqqında fikirlər
2	Oxu. Söz ehtiyatı	“Tülkü və Leylək” nağılının oxusu; yeni sözlər üzrə iş

3	Danışma	Təxminmə
4	Oxuyub-qavrama	Səbəb-nəticə əlaqəsinin müəyyənləşdirilməsi
5	Dil qaydaları	Əlifba
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Tapşırıq A (dərslük). Bu tapşırığın əsas məqsədi dostluq haqqında fikirləri xatırlamaqla şagirdlərin diqqətini mövzuya yönəltməkdir.

Oxu. Söz ehtiyatı

2.1.2 Tapşırıq B (dərslük). Şagirdlər “Tülkü və Leylək” nağılı növbə ilə səslə oxuyurlar.

Müəllim şagirdlərdən tanış olmayan sözlərin təxmini mənasını soruşur. Sonra sözlərin dəqiq mənasını izah edir.

Şagirdlər yeni sözləri cümlədə işlətməklə onları anladıklarını nümayiş etdirirlər.

Danışma

1.2.2 Tapşırıq C (dərslük). Bu tapşırıq şagirdlərin təxminmə bacarığının inkişafına yönəlib.

Tapşırıq Ç (dərslük). Şagirdlər Leylək və Tülkünün dostluğunun alınmaması səbəbləri haqqında öz fikirlərini söyləyir, müzakirə aparırlar.

Oxuyub-qavrama

2.2.5 Tapşırıq A (iş dəftəri). Yazı ilə inteqrasiya. Tapşırıq səbəb-nəticə əlaqələrini müəyyənləşdirmək bacarığının inkişafına yönəlib.

Dil qaydaları

4.1.4 Tapşırıq D (dərslük). Bu tapşırıqla şagirdlərin diqqəti dərslükdə verilmiş tapşırıqların hərflərlə sıralanma ardıcılığına yönəldilir.

“**Bunları bilməliyəm**” rubrikası. Əlifba haqqında məlumat - hərflərin düzülmə ardıcılığı, hər bir hərfin adı izah edilir.

Tapşırıq E, Ə (dərslük). Bu tapşırıqlar əlifba haqqında biliklərin möhkəmləndirilməsinə xidmət edir.

Tapşırıq F (dərslük). **Tapşırıq B (iş dəftəri).** Bu tapşırıqda şagirdlər hərflərin əlifbadakı sıra nömrələrindən istifadə edərək kodlaşmanı açma bilirlər. (Dərslük, “F” tapşırığı üçün doğru cavab: *Mən nağılları sevirəm*. İş dəftəri, “B” tapşırığı üçün doğru cavab: *Dost dostu tən gərək!*)

Tapşırıq G (dərslük). **Tapşırıq C (iş dəftəri).** Bu tapşırıqda isə şagirdlər hərflərin əlifbadakı sıra nömrələrindən istifadə edərək nağıl adlarını, öz ad və soyadlarını kodlaşdırırlar. Bununla da əlifbadan istifadə imkanlarından biri ilə tanış olurlar.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Sözü cümlədə mənasına uyğun işlədir.	Müşahidə	“Söz boğçası” rubrikası
Mətni təxəyyülünə uyğun dəyişdirir və ya davam etdirir.	Müşahidə	Tap. C, Ç (dərslük)
Mətnəki hadisələr arasında səbəb-nəticə əlaqəsini müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. A (iş dəftəri)
Hərfin əlifba sırasındakı yerini müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. D, E, Ə, F (dərslük). Tap. B, C (iş dəftəri)

3-cü dərs. Göyərçin və Qarışqa

- Dərslük: səh. 22 • İş dəftəri: səh. 17

Təlim məqsədləri

- Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir (st. 2.2.4).
- Mətn üzrə faktoloji suallara cavab verir (st. 2.2.3).
- Çap hərfləri ilə verilmiş sözləri və kiçikhəcmli mətnləri üzündən köçürür (st. 3.1.1).
- Yeni sözlərdən istifadə etməklə şəkillər üzrə danışır (st. 1.2.1).
- Sözləri əlifba sırası ilə düzür (st. 4.1.4).
- “K” hərfinin işarə etdiyi [k] və [k] samitlərini fərqləndirir (st. 4.1.1).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Yardım etmək haqqında fikirlərin müzakirəsi
2	Oxu	“Göyərçin və Qarışqa” nağılının oxusu
3	Oxuyub-qavrama	Cümlələrin hansı obraza aid olduğunu müəyyənləşdirilməsi; nağıla aid faktoloji sualların yazılı cavablandırılması
4	Yazı	Çap hərfləri ilə verilmiş cümlələrin üzündən köçürülməsi
5	Danışma	Şəklin təsvir edilməsi
6	Oxuyub-qavrama	Obrazların xarakterizə edilməsi
7	Dil qaydaları	Əlifba sırası; “k” hərfinin iki səs ifadə etməsi
8	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim şagirdlərə sual verir:

– “Siz kimlərə çətin anda kömək etmişiniz?”

Oxu

Tapşırıq A (dərslük). Şagirdlər “Göyərçin və Qarışqa” nağılını növbə ilə səsli oxuyurlar. Nağılın məzmunundan çıxış edərək nağıl üçün başqa ad düşünürlər.

Oxuyub-qavrama

2.2.4 Tapşırıq B (dərslük). Bu tapşırıqla şagirdlərin nağılı nə qədər diqqətlə oxuduqlarını müşahidə etmək mümkündür.

2.2.3 Tapşırıq A (iş dəftəri). Şagirdlər nağıl üzrə faktoloji suallara yazılı cavab verərək nağılı nə qədər diqqətlə oxuduqlarını nümayiş etdirirlər.

Yazı

3.1.1 Tapşırıq B (iş dəftəri). Şagirdlər şəkli aid hissəni (*Göyərçin dimdiyinə yarpaq alıb suya atdı. Qarışqa yarpaqdan yapışib sahilə çıxdı*) tapıb köçürürlər. Bununla şagirdlərin verbal məlumatla vizual materialı uyğunlaşdırmaq və çap hərfləri ilə verilmiş mətni üzündən köçürmək bacarığı inkişaf etdirilir.

Danışma

1.2.1 Tapşırıq C (dərslük). Şagirdlər açar sözlərdən istifadə edərək şəkli təsvir edirlər. Bu tapşırıq şagirdlərdə verbal təsvir bacarığını inkişaf etdirir.

Oxuyub-qavrama

2.2.4 Tapşırıq Ç (dərslük). Bu tapşırıqda nağıl qəhrəmanlarını xarakterizə etməklə analitik bacarıqları möhkəmləndirilir.

Dil qaydaları

4.1.4 Tapşırıq D (dərslük). Tapşırıq C (iş dəftəri). Bu tapşırıqla şagirdlər siyahının tərtib edilməsində (jurnallarda, lüğətlərdə) əlifba sırasının rolunu dərk edirlər.

4.1.1 Tapşırıq E (dərslük). Tapşırıq Ç (iş dəftəri). Bu tapşırıqla “k” hərfinin iki səs ifadə etməsi xatırlanır.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir.	Müşahidə	Tapşırıq B, Ç (dərslük)
Mətn üzrə faktoloji suallara cavab verir.	Tapşırıq	Tap. A (iş dəftəri)

Çap hərfləri ilə verilmiş cümlələri üzündən köçürür.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)
Yeni sözlərdən istifadə etməklə şəkillər üzrə danışıq.	Müşahidə	Tap. C (dərslük)
Sözləri əlifba sırası ilə düzür.	Tapşırıq	Tap. D (dərslük). Tap. C (iş dəftəri)
“K” hərfinin işarə etdiyi [k'] və [k] samitlərini fərqləndirir.	Tapşırıq	Tap. E (dərslük). Tap. Ç (iş dəftəri)

4-cü dərs. Ümumiləşdirici təkrar

- Dərslük: səh. 24 • İş dəftəri: səh. 18

Təlim məqsədləri

- Mətdən əsas fikri müəyyənləşdirməyə kömək edən məqamları seçir (st. 2.2.4).
- Əsərdəki obrazları sadə şəkildə təhlil edir və onlara münasibət bildirir (st. 2.2.4).
- Cümlə ortasında gələn xüsusi adları böyük hərflə yazır (st. 4.1.3).
- Hərfin əlifba sırasındakı yerini müəyyən edir (st. 4.1.4).
- Bədii mətdəki obraz və hadisələr haqqında yazılı təqdimat hazırlayır (st. 3.1.4).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Anlayışın çıxarılması
2	Oxuyub-qavrama	Bölmənin qısa icmalı; obrazların xarakterizə edilməsi
3	Dil qaydaları	Şəxs adlarının yazılışı; əlifba sırası; “k” hərfinin iki səs ifadə etməsi
4	Yazı	Açar sözlərin yazılması
5	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Anlayışın çıxarılması. Müəllim üzərində V bölmənin fəsilələrinin adları – “Nağılçılar”, “Xəyal dünyası”, “Biləndərin macərələri”, “Heyvanlar haqqında nağıllar” yazılmış kartları lövhəyə tərsinə (yazısı lövhəyə doğru) yapışdırır. Hər hansı bir fəslə aid açar sözlər söyləyir. Şagirdlər açar sözlərin hansı fəslə aid olduğunu tapırlar; məsələn: Fridun bəy Köçərli, Qrimm qardaşları – “Nağılçılar”; “Uçan xalça”, “Sehrli fırça” – “Xəyal dünyası” və s.

Şagirdlərin düzgün cavabları səsləndikcə müəllim kartları çevirir.

Oxuyub-qavrama

2.2.4 Tapşırıq A (dərslük). Tapşırıq A (iş dəftəri).

Şagirdlər bu tapşırığı mövzuya yönəltmə mərhələsindən sonra fərdi şəkildə yerinə yetirir, bölmədə öyrəndiklərini bir daha təkrar edirlər.

2.2.4 Tapşırıq B (iş dəftəri).

Bu tapşırıqda nağıl qəhrəmanlarını xarakterizə etməklə şagirdlərin analitik bacarıqları möhkəmləndirilir.

Dil qaydaları

4.1.3 Tapşırıq B (dərslük). Tapşırıq C (iş dəftəri).

Bu tapşırıqlar şəxs adlarının böyük hərflə yazılışına dair biliklərin möhkəmləndirilməsinə xidmət edir.

4.1.4 Tapşırıq C (dərslük). Tapşırıq Ç (iş dəftəri).

Bu tapşırıqlar vasitəsilə şagirdlərin əlifba sırası ilə bağlı bilikləri möhkəmləndirilir.

Yazı

3.1.4 Tapşırıq Ç (dərslük).

Şagirdlər şəklə uyğun bir neçə açar söz yazırlar. (*Baba, nənə, nəvə, Toplan, Məstan, siçan, turp, çıxartmaq* və s.)

Müəllimin nəzərinə! Yöndəldici sualların köməyi ilə “Turpun nağılı” xatırlanır. Bu mərhələdən sonra şagirdlər şəklə aid açar sözləri asanlıqla yaza bilərlər.

Diferensial təlim

Tapşırığın növbəti mərhələsi - əsas fikrin ifadə edilməsi müxtəlif cür icra olunur.

Tapşırığı asanlıqla yerinə yetirən şagirdlər şəklə aid bir neçə cümlə yaza, həmçinin əsas fikri sərbəst şəkildə ifadə edə bilərlər.

Köməyə ehtiyacı olan şagirdlərə isə şəklə aid bir neçə açar söz təklif etmək olar, əsas fikri ifadə etmək üçün isə müəllimin onlara təklif etdiyi variantlar arasından seçə bilərlər. (Doğru cavab: *Güc birlikdədir.*)

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Mətdən əsas fikri müəyyənləşdirməyə kömək edən məqamları seçir.	Tapşırıq	Tap. A (dərslük). Tap. A (iş dəftəri)
Əsərdəki obrazları təhlil edir və onlara münasibət bildirir.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)
Cümlə ortasında gələn xüsusi adları böyük hərflə yazır.	Tapşırıq	Tap. B (dərslük). Tap. C (iş dəftəri)
Hərfin əlifba sırasındakı yerini müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. C (dərslük). Tap. Ç (iş dəftəri)
Mövzu ilə bağlı bir neçə cümlədən ibarət esse yazır.	Tapşırıq	Tap. Ç (dərslük)

Mövzu		VƏTƏNİM AZƏRBAYCAN
Nitq bacarıqları	Şifahi nitq	<ul style="list-style-type: none"> • Oxunan mətnin təxəyyülə uyğun dəyişdirilməsi və ya davam etdirilməsi • Kompozisiyalı şəkil üzrə hekayənin qurulması • Mövzu üzrə aparılan araşdırmanın şifahi təqdimatı
	Söz ehtiyatı	akvarium, qəfəs, məskən, doğma, çəmən, pətək, fayton, ərazi, el-oba, yurd, bərəkətli, xəcalat çəkmək, üzr istəmək, qəmgin, azad etmək, kolluq, igid, qərib, mərd, qürbət, təsəlli, mayak, möcüzə, qüllə, polad, dirək, ada, sərvət, müsabiqə, sərgi, təqdim etmək, gimnast, beynəlxalq, təmsil etmək, azarkeş, ruhlandırmaq, şans, tablo, məharət, bal, kürsü, idman arenası, layla, boy atmaq, fərəhlənmək, öyünmək, muzey, eksponat, turist, çul, təşvişə düşmək, yadigar, qəm, ordu, fəxr etmək, işğal etmək, eyvan, abad, göz oxşamaq, səbri tükənmək və s.
	Oxu	<ul style="list-style-type: none"> • Kiçikhəcimli mətnlərin oxunması • Mətnin məzmununun plan əsasında nəql edilməsi
	Yazı	<ul style="list-style-type: none"> • Kompozisiyalı şəklə uyğun cümlələrin yazılması • Mətnin planı üzrə məzmunun yazılması • Təlimatın yazılması
Akademik biliklər	Dil qaydaları	<ul style="list-style-type: none"> • Yer adlarının yazılışı • Nəqli və sual cümlələri üzrə biliklərin təkrarı və tətbiqi sual sözlərindən istifadə etməklə mətndəki faktlara dair sual cümlələrinin qurulması
	Filoloji anlayışlar	<ul style="list-style-type: none"> • Mətnin planı, təlimat
Kompetensiyalar		<ul style="list-style-type: none"> • Vətəninə tanımaq, vətənə sevgi, dövlət rəmzlərinə hörmət, qədim abidələrə, qədim əşyalara dəyər verilməsi və s.

Bu bölmədə “vətən” anlayışı və Azərbaycanla bağlı müxtəlif mövzulardan (Azərbaycanın təbiəti, bölgələri, milli adət-ənənələri, işğal olunmuş torpaqları, qəhrəmanları və s.) bəhs edən bədii və informativ mətnlər təqdim olunur. Əsas məqsəd şagirdlərə vətənpərvərlik hislərini aşılamaq mövzularından istifadə etməklə onların dinləmə, danışma, oxu və yazı bacarıqlarını inkişaf etdirmək, “vətən” və “yer” anlayışı ilə bağlı söz ehtiyatlarını zənginləşdirməkdir.

Öncədən vacib olan bilik və bacarıqlar:

- mətndəki obrazları sadə formada təhlil edir, onlara münasibət bildirir;
- verilmiş mövzu ilə bağlı şifahi təqdimat hazırlayır;
- sözləri hecalamadan, bütöv tələffüz etməklə oxuyur;
- mətnə diqqətlə qulaq asır, mətn oxunduqca

kitabdan izləyir;

- hüsnxət normalarına uyğun sərbəst yazır;
- cümlənin növlərini fərqləndirir;
- ad, əlamət və hərəkət bildirən sözləri fərqləndirir;

fərqləndirir;

- şeirin struktur elementlərini tanıyır.

Mənimləmədə çətinlik doğuran məsələlər:

- təlimatın yazılması;
- mövzu üzrə araşdırmanın aparılması.

Diferensial təlim

Bu bölmənin tədrisi zamanı mövzuların mənimləməsində şagirdlərin fəaliyyətinə fərdi, diferensial yanaşma faydalı ola bilər. Bu məqamlarla bağlı tövsiyələr dərslərin şərhində verilmişdir.

Bu bölmədə nəzərdə tutulan köməkçi vəsaitlər:

dövlət rəmzlərini əks etdirən vəsaitlər, qədim bir əşya, təlimat və məktub nümunəsi.

fəsil 1 VƏTƏN NƏDİR?

1-ci dərs. Gəzdiyimiz yerlər. “Ən gözəl yer” şeiri

- Dərslik: səh. 25-26
- İş dəftəri: səh. 19

Təlim məqsədləri

- Şəkildə gördüklərini təsvir edir və onları şəxsi həyatı ilə əlaqələndirir (st. 1.2.1).
- Bildiyi məlumatlardan istifadə etməklə şəkillər üzrə danışır (st. 1.2.2).
- İllüstrasiya əsasında mətni genişləndirir (st. 2.2.3).
- Eyni məna qrupuna aid olan sözləri müəyyən edir (st. 2.1.1).

• Dərsin qısa planı

1	Dərsə hazırlıq	Söz assosiasiyası
2	Danışma	Bölmə titulu və doğma məkan mövzusu
3	Oxu	“Ən gözəl yer” şeiri üzrə iş
4	Söz ehtiyatı	Yer, məkan bildirən sözlərin mənimsədilməsi
5	Formativ qiymətləndirmə	

Qeyd. Müəllim şagirdlərə ailələri və dostları ilə gəzintidə olduqları günlərlə bağlı fotosəkillər gətirməyi tapşırıla bilər.

Mövzuya yönəltmə

Söz assosiasiyası. Müəllim “Azərbaycan” sözü-nü lövhədə yazır. Şagirdlər bu sözlə bağlı başqa sözlər söyləyirlər. Bununla bölmənin mövzusu ilə bağlı əvvəlki biliklər xatırladılır və bölmə üzrə şagirdlərin ilkin bilik səviyyəsi müəyyən edilir.

Danışma

1.2.1 Şagirdlər gətirdikləri fotosəkilləri təsvir etməklə şifahi təqdimat edirlər. Təqdimat zamanı müəllim yönəldici suallar verməklə şagirdləri fotosəkillər üzrə danışdırır.

Tapşırıq A (dərslik). Tapşırıqda verilən suallar ətrafında şagirdlər şəkillər üzrə danışirlər. Şagirdlər danışdıqca müəllim şəkillərin əks etdirdiyi məkan bildirən sözləri (*dağ, dəniz, meşə, göl* və s.) lövhədə qeyd edə bilər.

Şagirdlərə *abidə, saray, muzey, xizək, piknik* və başqa tanış olmayan sözlərin mənası izah edilməli, onlar söz boğçasına salınmalıdır.

1.2.2 Tapşırıq B (dərslik). Yaş qrupunu nəzərə

alaraq uşaqlara “vətən” anlayışı çox bəsit şəkildə – “doğma yer” anlayışı ilə müqayisədə mənimsədir. Şagirdlərə quşların və balıqların nümunəsində müqayisə aparmaq tapşırıla. Şagirdlər müqayisə apardıqca fikirlərini əsaslandırmağa çalışsınlar; məsələn: *Balıqlar üçün doğma yer dənizdir. Çünki onlar burada dünyaya gəliblər. Dəniz böyük və genişdir. Dənizdə istədikləri yerə üzüb gedirlər* və s.

Oxu

2.2.3 Tapşırıq C (dərslik). Müəllim şagirdlərin diqqətini şəkllə (*quş, arı, kəpənək*) yönəldərək “Bəs onlar nə deyirdilər?” sualını verir.

Tapşırıq A (iş dəftəri). Tapşırıq şagirdlərin oxu-yub-anlama bacarığını inkişaf etdirir.

Söz ehtiyatı

Tapşırıq B (iş dəftəri). Tapşırıq şagirdlərin söz ehtiyatlarını möhkəmləndirmək, həmçinin məntiqi tərəkürlərini (bağlantı qurma) inkişaf etdirmək məqsədi daşıyır. Şagirdlər “toyuq” və “hin” sözləri arasında əlaqəni tapırlar: *Toyuq hində yaşayır.* Digər sözlərin uyğun qarşılığını isə şəkillərin köməyi ilə müəyyən edirlər.

2.1.1 Tapşırıq C (iş dəftəri). Bölmə boyunca yer, məkan bildirən sözlər üzrə şagirdlərin söz ehtiyatının artırılması nəzərdə tutulmuşdur. Tapşırıqda əsasən şagirdlər eyni məna qrupuna aid olan sözləri müəyyən etməklə ümumiləşdirmə aparırlar. Müəllimin şagirdlərə *akvarium* və *qəfəs* sözlərinin yer mənası verən digər sözlərlə eyni qrupa daxil olmadığını (daşına bildiyi üçün əşya olduğunu) izah etməsi tövsiyə olunur.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Şəkillər üzrə təəssüratlarını bölüşür.	Müşahidə və suallar	Bölmə titulu. Tapşırıq A, B (dərslik)
Bildiyi məlumatlardan istifadə etməklə şəkillər üzrə danışır.	Müşahidə	Tapşırıq B (dərslik)
İllüstrasiya əsasında mətni genişləndirir.	Müşahidə	Tapşırıq C (dərslik)
Yer mənası bildirən sözləri fərqləndirir.	Tapşırıq	Tapşırıq C (iş dəftəri)

2-ci dərs. Şah və bağban. I hissə

- Dərslik: səh. 27
- İş dəftəri: səh. 20

Təlim məqsədləri

- Şəklə baxaraq dinlədiyi mətni genişləndirir və şərh edir (st. 1.1.1).
- Mətndəki hadisələr arasında səbəb-nəticə əlaqəsini müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Mətnin məzmunundan çıxış edərək hadisələrin davamını təxmin edir (st. 2.2.5).
- Çap hərfləri ilə verilmiş sözləri və kiçikhəcmli mətnləri üzündən köçürür (st. 3.1.1).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Sual ətrafında müzakirə
2	Dinləmə-danışma	Dinləmə mətni üzrə iş
3	Oxu. Söz ehtiyatı	“Şah və bağban” (1-ci hissə) mətninin oxusu
4	Oxuyub-qavrama	Hadisələrin səbəbini müəyyən edilməsi və mətnin davamının təxmin edilməsi
5	Yazı	Mətnədən məkanı təsvir edən cümlələrin köçürülməsi
5	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim şagirdlərə suallar verir:

– Siz heç yaşadığınız yerdən uzaqlarda olmusunuzmu? Bu haqda danışın.

Dinləmə

1.1.1 Tapşırıq A (dərslik). Müəllim mətni səsləndirir:

Lalənin atası musiqiçi idi. İşi ilə əlaqədar tez-tez xarici ölkələrə səfər edirdi.

Tətildə atası Laləni də özü ilə Londona aparmışdı. Laləyə tanımadığı yerlər çox maraqlı idi: fərqli dildə danışan insanlar, hündür binalar, parklar, teatr, əyləncə mərkəzləri və s.

Bir neçə gün keçdi. Lalə evləri, ailəsi, dostları üçün darıxmağa başladı.

Ətrafındakı uşaqlarla heç cür dostlaşa bilmirdi. Hamısı başqa bir dildə danışır, Laləni başa düşmürdülər. Lalə artıq evlərinə, ailəsinin, dostlarının yanına, bir sözlə, vətəninə qayıtmaq istəyirdi.

Şagirdlər dinlədikləri mətnə əsasən şəkillər üzrə danışirlər. Məqsəd şagirdlərə “vətən” anlayışını daha dərindən mənimsətməkdir.

Oxu. Söz ehtiyatı

Tapşırıq B (dərslik). Xəyalında canlandırma.

Şagirdlər əvvəlcə mətnin adını oxuyur, mətnə çəkilmiş illüstrasiyaya diqqətlə baxırlar. Bu onlara mətni oxuduqca hadisələrin baş verdiyi məkanı gözləri önünə gətirməyə kömək edə bilər.

“Söz boğçası” rubrikası. Oxu prosesində şagirdlərə tanış olmayan sözlərin mənaları izah edilir.

Oxuyub-qavrama

2.2.5 Tapşırıq C (dərslik). Tapşırıq A (iş dəftəri). Tapşırıqlar şagirdlərin mətnlə bağlı oxuyub-qavramasını yoxlayır. Şagirdlər mətndəki əsas hadisələrin səbəbini müəyyən edirlər.

Tapşırıq B (iş dəftəri). Tapşırıq şagirdlərin söz ehtiyatını zənginləşdirmək məqsədi daşıyır.

Tapşırıq Ç (dərslik). Əvvəlki saatlarda vətən mövzusu ilə bağlı həyata keçirilən fəaliyyət mətnin davamını bu mövzu ilə bağlamaqda şagirdlərə kömək ola bilər.

Yazı

3.1.1 Tapşırıq C (iş dəftəri). Tapşırıqın məqsədi oxunan mətnin qavranılmasını yoxlamaq və yazı bacarığını inkişaf etdirməkdir. Şagirdlər mətnin 1-ci abzasındakı 3, 4 və 6 -cı cümlələrə hüsnxət normalarına əsasən köçürürlər.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Şəklə baxaraq dinlədiyi mətni şərh edir.	Müşahidə və suallar	Tapşırıq A (dərslik)
Mətndəki hadisələrin səbəbini müəyyən edir.	Tapşırıq	Tapşırıq A (iş dəftəri)
Mətni öz təxəyyülünə uyğun davam etdirir.	Tapşırıq	Tapşırıq C, Ç (dərslik)
Mətnin bir hissəsini üzündən köçürür.	Tapşırıq	Tapşırıq C (iş dəftəri)

3-cü dərs. Şah və bağban. II hissə

- Dərslik: səh. 28
- İş dəftəri: səh. 21

Təlim məqsədləri

- Əsərdəki obrazları, hadisələrin baş verdiyi zaman və məkanı müəyyənləşdirir (st. 2.2.3).
- Mətni yazmaqda müəllifin məqsədini müəyyən edir (st. 2.2.4).
- Verilmiş plan əsasında mətni hadisələrin ardıcılığına uyğun nəql edir (st. 2.2.5).
- Yeni öyrəndiyi sözlərlə onların izahlarını uyğunlaşdırır (st. 2.1.1).

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Ötən dərsin xatırladılması
2	Oxu	Mətnin ikinci hissəsinin oxusu
3	Oxuyub-qavrama	Mətnin plan əsasında nəql olunması
4	Söz ehtiyatı	"Söz boğçası" üzrə iş
5	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim mətnin 1-ci hissəsini xatırlatmaq üçün lövhədə suallar yazır: "Şah və onun adamları gəzinti zamanı nə gördülər? Şahın adamları bağ sahibinin yanına nə üçün gəlmişdilər? Bağban şahın adamlarına nə söylədi?"

Sonra şagirdlərin ötən dərsdə mətnin davamı ilə bağlı söylədikləri fərziyyələr yada salınır.

Oxu

2.2.3 Tapşırıq A (dərslük). İstiqamətləndirilmiş oxu. Mətnin cütlərlə oxunması tövsiyə olunur. Cütlər mətni birlikdə oxuyur, suallar ətrafında müzakirə aparırlar. Öz fərziyyələrini mətnə baş verən hadisələrlə müqayisə edirlər.

Oxuyub-qavrama

2.2.3 Tapşırıq A (iş dəftəri). Yazı ilə inteqrasiya. Şagirdlər "Şah və bağban" mətni üzrə hekayə xəritəsini tamamlayırlar.

2.2.4 Tapşırıq B (dərslük). Tapşırıq B (iş dəftəri). Cütlərə mətndəki əsas fikri müəyyən etmək tapşırılır. Cütlər mətndəki əsas fikir ətrafında müzakirə aparıb gəldikləri qənaəti təqdim edirlər. İş dəftərindəki tapşırıq əsas fikri dəqiqləşdirməkdə şagirdlərə kömək edə bilər. (Cavab: "İnsan üçün vətəni hər şeydən əzizdir")

Tapşırıq C (dərslük). Şagirdlər "Şah və bağban" mətnində iştirak edən obrazları müəyyən edib bağbanın xarakterinə münasibət bildirirlər. Tapşırıq vasitəsilə şagirdlər "vətənpərvər" və "vətənpərvərlik" anlayışlarını dərk edirlər.

2.2.5 Müəllim şagirdlərin diqqətini "Faydalı məsləhət" rubrikasına yönəldir. "Mətnin planı" nı izah edir. Mətn üzrə planın qurulması şagirdlərə mətndəki əsas hadisələri anlamaqda və mətni ardıcıl nəql etməkdə kömək edir.

Müəllimin nəzərinə! Dərslükdə mətn planının qurulması bacarığına vaxtaşırı müraciət olunacaq. Bu dərsdə belə bir tapşırıq ilk dəfə verildiyindən hazır plan təqdim olunur. Şagirdlər sadəcə həmin plan üzrə mətni nəql etməlidirlər.

Tapşırıq Ç (dərslük). Qruplarla iş. 5 şagirddən ibarət qruplar təşkil olunur və onlara işin gedişi ilə

bağlı təlimat verilir. Qruplar "Şah və bağban" mətninin planını oxuyub müzakirə edirlər. Qrup üzvləri planın başlıqları üzrə nəql etmək ardıcılığını öz aralarında bölüşürlər. Müəllim qrup işinin yekununda hər bir qrupdan bir nəfəri lövhəyə çağırır, ona müvafiq başlıq üzrə danışımağı tapşırır.

Bu üsulla nəql etmə şagirdlərdə danışıqarkən mətnin ardıcılığı üzrə bir-birini izləmək bacarığını inkişaf etdirir.

Tapşırıq Ç (iş dəftəri). Yazı ilə inteqrasiya. Məqsəd şagirdlərin öyrəndiyi yeni anlayış (mətnin planı) üzrə bilik və bacarıqlarını möhkəmləndirməkdir.

Diferensial təlim. Müəllim yüksək hazırlıqlı şagirdlərə planın başlıqlarına uyğun ümumiləşdirmə aparıb cümlələr yazmağı tapşırıq bilər. Mətnədən seçim etməkdə çətinlik çəkən şagirdlərə isə hazır bir neçə cümləni verilən başlıqlara uyğun yazmağı tapşırıq bilər.

Söz ehtiyatı

2.1.1 Tapşırıq C (iş dəftəri). Şagirdlərin söz ehtiyatını möhkəmləndirir. Mətnin həmin hissəsinə səhnələşdirmək məqsəduyğun olardı. Şagirdlər öz sözləri ilə şahın üzr istəmək üçün bağbana nə söylədiyini təxmin edib danışa bilərlər.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Əsərdəki obrazları, məkanı müəyyən edir.	Müşahidə	Tap. A (iş dəftəri). Tap. C (dərslük)
Mətndəki əsas fikri müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. B (dərslük)
Mətni plan əsasında nəql edir.	Tapşırıq	Tap. Ç (dərslük)
Sözləri izahları ilə uyğunlaşdırır.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)

4-cü dərs. Bayatılar

- Dərslük: səh. 29
- İş dəftəri: səh. 22

Təlim məqsədləri

- Sujetli şəkli kompozisiyası üzrə mətn qurub danışır (st. 1.2.1).
- Şeirnin əsas struktur elementlərini (misra, qafiyə) fərqləndirir (st. 2.2.2).
- Mətnədən əsas fikri müəyyənləşdirməyə kömək edən məqamları seçir (st. 2.2.4).
- Yeni öyrəndiyi sözlərlə onların izahlarını uyğunlaşdırır (st. 2.1.1).
- Sözüün əksmənalı qarşılığını müəyyən edir (st. 2.1.3).

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Bülbülün nəğməsinin dinlənilməsi
2	Danışma	Şəkillər üzrə nağıl qurma
3	Oxu	Bayatların oxusu və təhlili
4	Söz ehtiyatı	Yeni sözlərin mənimsədilməsi
5	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim bülbül nəğməsi (audiomaterial) səsləndirir. Bu, şagirdlərdə xoş əhvali-ruhiyyə yaradır və süjetli şəkil üzrə nağıl qurmağa maraq oyadır.

Danışma

1.2.1 Tapşırıq A (dərslik). Şagirdlər şəkillər ətrafında verilmiş açar sözləri oxuyur və lövhədəki sözlərə əlavə edirlər. Müəllim yeni sözlərin mənasını izah edir. Həmin sözlərdən cümlələr qurmağı tapşırır. Şagirdlər müxtəlif cümlələr səsləndirirlər.

Qruplarla iş. Sonra şagirdlər qruplara ayrılırlar. Şəkillər üzrə mətn quraraq yazılı şəkildə digər qrupa təqdim edirlər. Qruplar bir-birinin mətnini oxuyub yoxlayırlar. Müəllim qurulmuş hekayənin yoxlanıb qiymət verilməsi üçün bir neçə meyar da təqdim edə bilər:

- *Hekayəni oxuyub başa düşmək olur.*
- *Hekayədə hadisələr ardıcıl düzülüb.*
- *Hekayə tamamlanıb və s.*

Sonra müəllim mətni tam səsləndirir:

“Bir padşah bülbülü tutub qızıl qəfəsdə saxlayırdı. Ona hər cür qulluq edirdi. Lakin bülbül şənlanmırdı, oxumurdu. Hər an, hər dəqiqə “Vətən, vətən” deyirdi. Axırda o, bülbülü qəfəsdən buraxıb dedi:

– *Uç, get, görüm sən vətənin haradır?*

Bülbül sevincək qanad çalıb dərədəki qaratikan koluna qondu. Şən nəğmələr oxumağa başladı. Sanki uzaqdan ona baxan padşaha deyirdi:

– *Mənim gözəl vətənim buradır”.*

Tapşırıq A (iş dəftəri). Şagirdlər qrup işində əldə etdikləri bacarıqları bu tapşırıq vasitəsilə müstəqil şəkildə tətbiq edərək möhkəmləndirirlər.

Oxu

Müəllim “söz boğçası”nda verilən sözləri lövhəyə yazır və onları bir-bir oxuyaraq mənalarını izah edir. Hər bir sözə aid bir neçə cümlə deməklə şagirdlərin sözü anlamalarına kömək edir.

2.2.4 Tapşırıq B (dərslik). Şagirdlər şeirləri oxuyaraq vətənpərvərlik mövzusunda olanları seçib təhlil edirlər.

2.2.2 Tapşırıq C (dərslik). Şeirlər üzrə təhlil qruplarla iş formasında davam etdirilir. Tapşırığın əsas məqsədi 1-ci yarımildə keçilən “misra”, “qafiyə”, “heca” anlayışları üzrə xatırlatmadır. Şagirdlər “Xatırla” rubrikasında verilən məlumatı oxuyub tapşırıq üzrə fəaliyyəti icra edirlər. Hər bir bayatının son iki misrasının şeirdəki əsas fikri müəyyənləşdirməkdə rolunu da müəyyən edirlər. Qrupların təqdimatı dinlənilir.

Müəllimin nəzərinə! Müəllim belə şeir formasının “bayatı” adlandığını şagirdlərə söyləyə bilər.

Söz ehtiyatı

2.1.1 Tapşırıq B (iş dəftəri). Şagirdlər verilmiş izahları sözlərlə uyğunlaşdırmaqla yeni sözləri mənimsədiklərini nümayiş etdirirlər.

Tapşırıq C (iş dəftəri). Məqsəd “vətən” anlayışını daha dərinləndirən mənimsətmək və fəsil üzrə ümumiləşdirmə aparmaqdır. Sınıfın səviyyəsindən asılı olaraq müəllim tapşırıqda verilən bayatılar üzrə şifahi müzakirə keçirə bilər. Müzakirə zamanı bayatlarda rast gəlinən yeni sözlərin mənasını izah edilir, “söz boğçası”na əlavə olunur. Daha sonra tapşırıq müstəqil yerinə yetirilir. Əgər sinfin səviyyəsi yüksəkdirsə, bayatlar üzrə şifahi iş aparılır. Şagirdlər kontekstə uyğun olaraq yeni sözlərin mənalarını təxmin etməklə izahları ilə uyğunlaşdırırlar.

2.1.3 Tapşırıq Ç (iş dəftəri). Şagirdlər mənalarını öyrəndikləri yeni sözlərin əksmənalı qarşılıqlarını müəyyən etməklə söz ehtiyatlarını möhkəmləndirirlər.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Süjetli şəkillər üzrə mətn qurub danışır.	Müşahidə	Tap. A (dərslik). Tap. A (iş dəftəri)
Əsas fikri müəyyənləşdirməyə kömək edən məqamları seçir.	Müşahidə	Tap. B (dərslik).
Şeirdə misraları, qafiyələnən sözləri müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. C (dərslik).
Yeni öyrəndiyi sözlərin izahını müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. B, C (iş dəftəri)
Sözün əksmənalı qarşılığını müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. Ç (iş dəftəri)

fəsil 2 VƏTƏNİMİZİ TANIYAQ

1-ci dərs. “Azərbaycan” şeiri. Yer adlarının yazılışı.

- Dərslik: səh. 30-31
- İş dəftəri: səh. 23

Təlim məqsədləri

- Aldığı məlumatları rabitəli mətn halına salaraq şifahi təqdim edir (st. 1.2.2).
- Mətdən tanış olmadığı sözləri seçir (st. 2.1.1).
- Yeni öyrəndiyi sözlərlə onların izahlarını uyğunlaşdırır (st. 2.1.1).
- Oxunan mətni kitabda izləyir (st. 2.2.1).
- Sözləri əlifba sırası ilə düzür (st. 4.1.4).
- Cümlə ortasında gələn xüsusi adları böyük hərfə yazır (st. 4.1.3).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Fəsil üzrə təxminətmə
2	Danışma	Xəritə üzrə iş
3	Söz ehtiyatı	Yeni sözlərin mənimsədilməsi
4	Oxu	“Azərbaycan” şeirinin oxunması və qavranılması
5	Dil qaydaları	Yer adlarının yazılışı
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim şagirdlərə bu fəslə aid səhifələri nəzərdən keçirməyi tapşırır. Bununla şagirdlərdə fəslin mövzusunə və növbəti dərslərə maraq oyadılır.

Yönəldici suallar: “Hansı səhifələr sizdə maraq oyadı? Vətəninizlə bağlı nə öyrənmək istəyirsiniz?”

Danışma

1.2.2 Tapşırıq A (dərslik). Müəllim şagirdlərə xəritə haqqında qısa məlumat verir və onların diqqətini Azərbaycanın bölgələrini səciyyələndirən şəkillərə yönəldir; məsələn: “Şamaxıda rəsədxana yerləşir. Rəsədxanada göy cismlərini izləyirlər”.

Cütlərlə iş. Sonra şagirdlər cütlərə bölünür və iş vərəqlərində xəritədə oxuduqları rayonların, qarşısında həmin rayonlarla bağlı şəkillərin adlarını yazırlar. Sonda xəritə müzakirə olunur.

Söz ehtiyatı

2.1.1 Tapşırıq B (dərslik). **Cütlərlə iş.** Şagirdlər “Azərbaycan” şeirini nəzərdən keçirirlər. “Söz boğçası” üzərində iş aparılır.

2.1.1 Tapşırıq A (iş dəftəri). Yeni mənimsədimiş söz ehtiyatını möhkəmləndirmək məqsədi daşıyır.

Oxu

2.2.1 Tapşırıq B (dərslik). Əvvəlcə müəllim şeiri özü oxuyur, şagirdlər isə kitabda izləyirlər.

Növbəli oxu. Daha sonra şagirdlər iki qrupa ayrılırlar. Qarşılıqlı oxu həyata keçirilir.

I qrup: Gəzdim sənin çöllərini

II qrup: Oba-oba, oymaq-oymaq.

I qrup: Nə gözəlmiş qoynun sənin,

II qrup: Ana torpaq, ana torpaq!

Tapşırıq C (dərslik). Tapşırıq şagirdlərin oxu zamanı diqqətini yoxlamaq məqsədi daşıyır. Bunun üçün xəritə üzrə işə qayıdıb mətni vizual materialın köməyi ilə daha dərinədən mənimsətmək olar.

Tapşırıq: Şeirdə adı çəkilən rayon və meyvə adlarını xəritədə tapın.

Dil qaydaları

4.1.4 Tapşırıq Ç (dərslik). Şagirdlərin diqqəti şeirdəki yer adlarına yönəldilir. Onlar bu adları əlifba sırası ilə yazırlar. Bu zaman müəllim əlifba sırası ilə yanaşı, adların ilk hərfinin böyük və ya kiçik hərfə yazılışına diqqət yetirir.

Müəllimin nəzərinə! Şagirdlər yer adlarını əlifba üzrə sıralayarkən Quba və Qusarın yerini dəyişik yazarlarsa, buna diqqət edilməməlidir. “Daxili əlifba anlayışının öyrədilməsi I sinfin tədrisində nəzərdə tutulmayıb.

4.1.3 “Bunları bilməliyə” rubrikası. Rubrikada verilən qayda və cümlələr oxunub təhlil edilir.

Tapşırıq D (dərslik). Tapşırıq yer adlarının yazılışı ilə bağlı qaydanın tətbiqinə yönəlmişdir. Həm də şagirdlərin şeiri oxuyub-qavramasını yoxlayır.

Tapşırıq B, C (iş dəftəri). Şagirdlər yer adlarını yer mənası bildirən sözlərdən fərqləndirib onların yazılışı ilə bağlı bilik və bacarıqlarını nümayiş etdirirlər.

Tapşırıq Ç (iş dəftəri). Bu tapşırıq da dil qaydası üzrə möhkəmləndirmə və cümlə qurmaq bacarığının inkişafına yönəlmişdir.

Araşdırma

Tapşırıq E (dərslik). Bu tapşırıq qruplarla da yerinə yetirilə bilər. Şagirdlər müəllim və valideynlərin köməyi ilə həftə ərzində araşdırma aparırlar. Araşdırma zamanı mətnlə yanaşı, fotosəkillər, rəsmlər hazırlana bilər. Qrupların araşdırma üzrə təqdimatları təksaatlıq dərslərin birində yoxlana bilər. Təqdimat zamanı araşdırmanın gedişatı ilə bağlı şagirdlərin təəssüratlarını bölüşməsinə də şərait yaradılmalıdır. **Yönəldici suallar:** Sizə kimlər kömək etdi? Bu yerlərdə oldunuzmu? Şəkilləri necə əldə etmişiniz? Araşdırma

aparmaq nəyə görə xoşunuza gəldi?

Şagirdlərin yazıları qiymətləndirilərkən yer və şəxs adlarının böyük hərflə yazılışı qaydasına riayət olunmasına da diqqət yetirilir.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Xəritə üzrə danışır.	Müşahidə	Tap. A (dərslük)
Mətdən tanış olmadığı sözləri seçir.	Tapşırıq	Tap. B (dərslük)
Oxunan mətni kitabda izləyir.	Müşahidə	Tap. B (dərslük)
Cümlə ortasında gələn xüsusi adları böyük hərflə yazır.	Tapşırıq	Tap. D (dərslük). Tap. B, C, Ç (iş dəftəri)

2-ci dər. Azərbaycanın himni və “Üçrəngli bayraq” şeiri

- Dərslük: səh. 31-32
- İş dəftəri: səh. 24

Təlim məqsədləri

- Bildiği məlumatlardan istifadə etməklə şəkillər üzrə danışır (st. 1.2.2).
- Mətdən tanış olmadığı sözləri seçir (st. 2.1.1).
- Sözün ifadə etdiyi anlayışın əsas əlamətlərini sadalayır (st. 2.1.1).
- Bənzəyən bənzədilən arasındakı oxşar əlamətləri sadalayır (st. 2.1.4).
- Sadə orfoqrafiya biliklərindən istifadə etməklə sözlərdəki səhvləri düzəldir (st. 3.1.5)
- Verilmiş şəkllə uyğun söz və cümlələr yazır (st. 3.1.2).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Sınıfdakı dövlət rəmzlərinin nümayişi
2	Danışma	Dövlət rəmzləri haqqında söhbət
3	Oxu. Söz ehtiyatı	Şeirdə təsvir olunan bənzətmələrin təhlili
4	Yazı	Süjetli şəkillər üzrə mətn qurub yazma
5	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Şagirdlərə sınıfdə dövlət rəmzlərinə aid olan əyani vəsaitlər göstərilir və bu sahədə onların biliklərini yoxlamaq üçün sual-cavab təşkil olunur.

Danışma

1.2.2 Tapşırıq A (dərslük). Şagirdlərin diqqəti dərslükdəki şəkllə yönəldilir. Şagirdlər müəllimin yöndəci sualları vasitəsilə şəkil üzrə danışirlar:

– Şəkildə uşaqların himn oxuduğunu necə müəyyən etdiniz? Nə üçün himn oxunan zaman ayaq üstə qalxır, əlimizi ürəyimizin üstünə qoyuruq?

Şagirdlər himni oxuyurlar. Dərslüyün ön səhifəsini açıb himnin mətnini nəzərdən keçirirlər, müəllimin suallarına cavab verirlər: “Himnimizin musiqisinin və sözlərinin müəllifləri kimlərdir? Himnin daha çox xoşunuza gələn misralarını izah edin”.

Şagirdlərə himndə tanış olmayan sözlərin mənaları izah olunur, “söz boğçası”na əlavə edilir.

Tapşırıq C (dərslük). Şagirdlər bayrağın rəngləri və üzərindəki nişanlar barəsində bildiklərini söyləyirlər.

Oxu. Söz ehtiyatı

2.1.1 Tapşırıq B (dərslük). Cütlərlə iş. Şagirdlər “Üçrəngli bayraq” şeirini cütlərdə oxuyub tanış olmayan sözləri dəftərdə qeyd edirlər. “Söz boğçası” üzərində iş aparılır.

Şagirdlər şeiri növbəli şəkildə ucadan bir-birini izləyərək oxuyurlar. Müəllim şeirin ilk iki misrasını izah edir: – Şair bayrağımızı gözünün işığına bənzətməklə ona sevgisini bildirir.

2.1.1 2.1.4 Tapşırıq A (iş dəftəri). Şagirdlər buraxılmış açar sözləri uyğun boşluqlara yazmaqla mətni mənimsədiklərini nümayiş etdirirlər.

Tapşırıq Ç (dərslük). Şagirdlər 4-cü bölmədə göyqurşağı haqqında öyrəndikləri məlumatları xatırlayırlar. Suallar: – Göyqurşağı harada görünür? Nə zaman yaranır? Onun hansı rəngləri var?

Şagirdlər bayraq–göyqurşağı bənzətməsini əsaslandırirlar:

• **Göyqurşağı səmada olur.** Bayrağımız da hər zaman ucada, səmada dalğalanır.

• **Göyqurşağının müxtəlif rəngləri olur.** Bayrağımız da bir neçə rəngdən ibarətdir.

• **Göyqurşağı yağışdan sonra yaranır.** Bayrağımız da uzun mübarizədən sonra dövlətimizin azadlığa çıxması ilə yarandı. Bayraq dövlətin müstəqilliyini, azadlığını göstərən bir simvoldur.

Tapşırıq D (dərslük). Şəkillərin verilməsi şeirdə sözlə təsvir olunmuş bənzətmənin asan qavranılmasına kömək edir.

Tapşırıq E (dərslük). Müəllim şagirdlərin diqqətini əvvəlcə şəkllə yönəldir: – *Dənizdə nə görürsünüz? Qaranlıq dənizdə gəmi sahili necə müəyyən edə bilər? Mayak harada yerləşir?*

Şagirdlər mayakın əlamətlərinə aid cümlələr qururlar; məsələn: “Mayak gəmilərə yol göstərir. Mayak sahilə, hündür qayalıqda qurulur. O, işıq saçaraq gəmilərə yol göstərir”. Beləliklə, bayraq–mayak bənzətməsi izah edilir: “Bayrağımız da hər zaman hündür yerlərdə göz önündə asılır”.

Tapşırıq Ə (dərslük). Şagirdlərin söz ehtiyatını möhkəmləndirmək məqsədi daşıyır.

Yazı

3.1.5 Tapşırıq B (iş dəftəri). Şagirdlər səhv yazılmış sözləri seçib yenidən yazmaqla orfoqrafik biliklərini möhkəmləndirirlər.

3.1.2 Tapşırıq C (iş dəftəri). Müəllim əvvəlcə şagirdlərlə şifahi iş aparır. Şagirdlər açar sözlərin köməyi ilə şəkillər üzrə danışırlar. Şəkillərə aid cümlələr söyləyirlər. Sonra şagirdlər müstəqil şəkildə mətn qurub yazırlar.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Mövzu ətrafında bildiklərindən danışır.	Şifahi sual-cavab	Tap. A, C (dərslük)
Mətdən tanış olmadığı sözləri seçir.	Tapşırıq	Tap. B (dərslük)
Bənzəyənə bənzədilən arasındakı oxşarlığı müəyyən edir.	Tapşırıq, müşahidə	Tap. Ç, D, E (dərslük)
Səhv yazılmış sözləri müəyyən edib yenidən yazır.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)
Süjetli şəkillər üzrə mətn qurub yazır.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)

3-cü dərslük. Odlar yurdu

- Dərslük: səh. 33
- İş dəftəri: səh. 25

Təlim məqsədləri

- Bildiği məlumatlardan istifadə etməklə şəkillər üzrə danışır (st. 1.2.2).
- Yeni öyrəndiyi sözlərlə onların izahlarını uyğunlaşdırır (st. 2.1.1.1).
- Dinlədiyini fikirdəki əsas məqamları yadda saxlayır və açıqlayır (st. 1.1.1.1).
- Dinlədiyini oxuduğu məlumatları müqayisə edib nəticə çıxarır (st. 1.1.2.).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Gerbin əlamətlərinin sadalanması
2	Danışma	Gerb haqqında söhbət
3	Söz ehtiyatı. Oxu	“Söz boğçası” üzrə iş. “Möcüzələr adası” mətninin oxusu
4	Dinləmə	Oxunan və dinlənən mətnlərdəki məlumatların qavranılması
5	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Suallar: – *Keçən dərslədə Azərbaycanın hansı dövlət rəmzləri haqqında danışdıq? (himn, bayraq) Daha hansı dövlət rəmzini tanıyırsınız? (gerb)*

Danışma

1.2.2 Tapşırıq A (dərslük). Şagirdlər müəllimin köməyi ilə Azərbaycanın gerbi haqqında bildiklərini xatırlayıb danışırlar. Gerbin mərkəzindəki alov təsvirinin mənasını izah etməyə çalışırlar.

Tapşırıq B (dərslük). Şagirdlər şəkllə baxaraq binaların birlikdə alova bənzədiyini müəyyən edirlər. Sonra şagirdlərin “Odlar yurdu” adı ilə bağlı təxmini fikirləri dinlənir.

Tapşırıq C (dərslük). Şagirdlər mətnin adını oxuyaraq şəkllə müzakirə edirlər. Sual: *“Sizcə, dəniz üzərində şəhər salmaq mümkündürmü?”* Müzakirədə məqsəd şagirdlərdə mövzuya maraq yaratmaqdır.

Söz ehtiyatı. Oxu

2.1.1 Tapşırıq A (iş dəftəri). Müəllim mətnin oxusundan əvvəl “söz boğçası” üzrə iş aparır. Bu tapşırığı yerinə yetirməklə şagirdlər söz ehtiyatını möhkəmləndirirlər.

İstiqamətləndirilmiş oxu. Müəllim lövhədə suallar yazır və tapşırır:

– *Mətni oxuyarkən bu suallara cavab axtarın.*

Neft daşları harada yerləşir? Bu şəhəri nə üçün “möcüzələr adası” adlandırırlar? Bu şəhərdə kimlər yaşayır? Neftçilər nə işlə məşğul olurlar?

Mətn qısa olduğu üçün şagirdlər mətni səssiz oxuyurlar. Müəllim lövhədəki suallara verilən cavablar əsasında oxuyub-qavramanı yoxlayır.

Dinləmə

1.1.1 Müəllim Odlar yurdu ilə bağlı dinləmə mətni səsləndirir:

“Keçmişdə sakit, küləksiz günlərin birində Xəzər dənizinə yanan bir kağız düşür. Həmin yer bir an içində alova bürünür. Yerli sakinlər bu mənzərəyə çox təəccüblənirlər. Sonra onlar başa düşürlər ki, dənizin üzərində alovu yaradan neftdir. Onlar nefti vedrələrlə yığıb yanacaq kimi istifadə etməyə başlayırlar.

Zaman keçdi, dənizin dibində quyular qazıldı, neft çıxarıldı. Daha sonra dənizdə polad dirəklər üzərində “Neft daşları” şəhəri salındı.

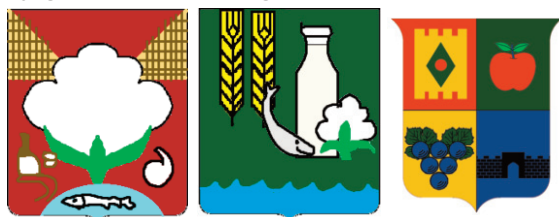
Neft daşlarında bu gün yaşayış binaları, vertolyot meydançası, xəstəxana, mağazalar var. Ağaclar əkilib, park salınıb. Neft daşlarına Bakıdan kiçik gəmi və helikopterlə getmək olar”.

Tapşırıq B (iş dəftəri). Tapşırıq şagirdlərin oxu-

duqları və dinlədikləri informasiyanı nə dərəcədə qavradıqlarını yoxlayır.

1.1.1 Tapşırıq D (dərslük). Bakının gerbində təsvir olunmuş dəniz və alov dilimləri şagirdlərin bu dərstdə aldıkları məlumatlarla bağlantı yaradır.

Tapşırıq C (iş dəftəri). Yazı ilə inteqrasiya. Qruplarla iş. Məqsəd şagirdlərin yaradıcı təfəkkürünü inkişaf etdirməkdir. Bu fəslin ilk dərslində şagirdlərə yaşadıkları yerlə bağlı araşdırma işi tapşırılıb. Onlar özlərinin yaşadıkları yerlə bağlı müəyyən biliklər əldə ediblər. Bu tapşırığı icra edərkən yaxşı olardı ki, araşdırma aparan qruplar birlikdə müzakirə aparsınlar. Müəllim şagirdlərə nümunə olaraq aşağıdakı rəmləri də göstərə bilər:

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Bildiği məlumatlardan istifadə etməklə şəkillər üzrə danışır.	Şifahi sual-cavab	Tap. A, B (dərslük).
Yeni öyrəndiyi sözlərlə onların izahlarını uyğunlaşdırır	Tapşırıq	Tap. A (iş dəftəri)
Dinlədiyə fikirdəki əsas məqamları seçir.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)
Dinlədiyə ilə oxuduğu məlumatları müqayisə edib nəticə çıxarır.	Tapşırıq	Tap. C, D (dərslük). Tap. C (iş dəftəri)

Növbəti dərslə hazırlıq. Müəllim şagirdlərə tapşırır: 1. *Valideynlərinizdən səməni və boyalı yumurtanın hazırlanması qaydasını öyrənin.*
2. *"Təsviri fəaliyyət" dərslində çəkdiyiniz hər hansı bir rəsmi gətirin.*

4-cü dərsl. Novruz bayramı

- Dərslük: səh. 34
- İş dəftəri: səh. 26

Təlim məqsədləri

- Şəkilə gördüklərini təsvir edir və onları şəxsi həyatı (düşüncələri) ilə əlaqələndirir (st. 1.2.1).
- Eyni mənə qrupuna aid olan sözləri müəyyən edir (st. 2.1.1).
- Tanış olduğu məlumatları yazıda əks etdirir (st. 3.1.2).
- Açıqca yazaraq öz arzu və hislərini ifadə edir (st. 3.1.3).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Rəsmlərin sinifdə yerləşdirilməsi
2	Danışma	Rəsm sərgisi haqqında söhbət
3	Oxu. Söz ehtiyatı	Novruz bayramı ilə əlaqədar sözlərin seçilməsi
4	Dil qaydaları	Söz sonunda bəzi samitlərin düzgün yazılışı
5	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə. Müəllim şagirdlərin gətirdikləri rəsmləri lövhədə və sinfin divarlarında yerləşdirir. Yuxarıda "RƏSM MÜSABİQƏSİ" yazır. Uşaqlardan "müsabiqə" sözünün mənasını soruşur (iştirakçılar içərisindən ən yaxşılarını seçmək üçün keçirilən yarış).

Danışma. Söz ehtiyatı

1.2.1 Tapşırıq A (dərslük). Müəllim şagirdlərin diqqətini dərslükdəki şəkllə yönəldir. Sərgi haqqında şagirdlərin ilkin təsəvvürlərini yoxlayır. Əgər sərgiyə baxmağa gedən və ya sərgidə iştirak edənlər varsa, onların təəssüratları dinlənilir. Sonra şagirdlər şəkildəki rəsmləri təsvir edərək danışirlər. Rəsmlərin Azərbaycanla bağlı olduğu qənaətinə gəlirlər. Şagirdlər sərgi iştirakçısı Nigarın yazılı nitqini oxuyaraq "müsabiqə", "sərgi", "iştirakçı" sözlərini daha dərindən mənimsəyirlər.

Hər bir şagird öz rəsmində qarşısında dayanaraq verilən nümunə əsasında özünü müsabiqə iştirakçısı kimi təqdim edib rəsmi şərh edir.

Beləliklə, şagirdlərə yeni sözlər daha dərindən mənimsədilir, dünyagörüşləri artırılır, yaradıcı işlərə, yarışlara, sərgilərə həvəsləndirilir.

Tapşırıq B (dərslük). Şagirdlər suallara cavab verməklə Nigarın çəkdiyi rəsm üzrə danışirlər. Rəsmi Novruz bayramına aid olduğunu və "Novruz

bayramı Azərbaycanın milli bayramıdır” qənaətinə gəlirlər. Rəsm üzrə üçüncü sual cavablandırılarkən Novruz bayramı ilə bağlı adətləri sadalayırlar.

Tapşırıq A (iş dəftəri). Bu tapşırıq vasitəsilə şagirdlərin şərh etmək bacarıqları inkişaf edir, həmçinin şagirdlər Azərbaycanla bağlı biliklərini möhkəmləndirirlər.

Söz ehtiyatı. Yazı

2.1.1 Tapşırıq C (dərslük). Şagirdlər söz ehtiyatlarını nümayiş etdirirlər. Tapşırıq cütlərlə iş formasında yerinə yetirilə bilər. Cütlər öz aralarında müzakirə edərək Novruz bayramına aid sözləri müəyyən edib dəftərlərində yazırlar.

Tapşırıq B (iş dəftəri). Novruz xonçasını öz sözləri ilə təsvir edərək xonçanın görünüşünü, xonça atributlarının adlarını yazırlar.

3.1.2 Tapşırıq C (dərslük). Əvvəlcə xonça, tonqal, boyalı yumurtalar və səməninin hazırlanma qaydaları müzakirə olunur.

Şagirdlərə təlimat və onun hazırlanması qaydası izah edilir, təlimat nümunəsi hazırlanıb göstərilir.

Qruplarla iş. Sınıf 4 qrupa ayrılır. Hər qrupa müəllim bir Novruz atributu üzrə təlimat hazırlamağı tapşırır. Qruplar atributu hazırlamaq üçün lazım olan ləvazimatları və hazırlanma ardıcılığını müəyyən edib ardıcıl yazır və müddələri nömrələyirlər. Müəllim şagirdlərə yumurta boyanması və tonqal qalanması qaydalarını yazarkən təlimatda təhlükəsizliklə bağlı bəzi tövsiyələri də yazmağı diqqətə çatdırır.

3.1.3 Tapşırıq C (iş dəftəri). Tapşırığın məqsədi şagirdlərin öz hiss və duyğularını ifadə etmək və yazılı ünsiyyət yaratmaq bacarığının inkişaf etdirilməsidir.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Şəkildə gördüklerini təsvir edir və onları şəxsi həyatı ilə əlaqələndirir.	Müşahidə və tapşırıq	Tap. A, B (dərslük). Tap. A (iş dəftəri)
Eyni məna qrupuna aid olan sözləri müəyyən edir.		Tap. C (dərslük)
Tanış olduğu məlumatları yazıda əks etdirir	Müşahidə	Tap. B (dərslük)
Açıqca yazaraq öz arzu və hislərini ifadə edir.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)

fəsil 3 VƏTƏNİMİZİ SEVƏK!

1-ci dərs. Zöhrənin qələbəsi. I hissə.

- Dərslük: səh. 35
- İş dəftəri: səh. 27

Təlim məqsədləri

- Dialog zamanı mövzuya uyğun fikir yürüdür (st. 1.2.3).
- Verilmiş şəklə uyğun söz və cümlələr yazır (st. 3.1.2).
- Oxunan mətni kitabda izləyir (st. 2.2.1).
- Mətn üzrə faktoloji suallara cavab verir (st. 2.2.3).
- Cümlədə buraxılmış sözü müəyyən edir (st. 2.1.2).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	“Vətən sevgisi” anlayışının mənimsədilməsi
2	Danışma	Şeir və şəkillər üzrə müzakirə
3	Yazı	Şəkillər əsasında hekayə yazmaq
4	Oxu. Söz ehtiyatı	“Zöhrənin qələbəsi” mətninin oxusu
5	Oxuyub-qavrama	Mətn və şeir üzərində iş
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Suallar: “*Hansı hərəkətləriniz ana-atanızı daha çox sevindirir? Bəs siz ananıza sevginizi necə bildirirsiniz?*”

Tapşırıq: – *Dəftərinizdə ananıza sevginizi ifadə edən bir neçə cümlə yazın.*

Sonra müəllim lövhədə “Ana Vətən” yazaraq soruşur: “*Sizcə, nəyə görə vətənimizə “Ana Vətən” deyirik?*” Şagirdlər “Anamızı sevdiyimiz qədər vətənimizi də sevməliyik” qənaətinə gəlməlidirlər.

Müəllim S.Vurğunun “Azərbaycan” şeirini də səsləndirə bilər.

Danışma

1.2.3 Tapşırıq A, B (dərslük). Şagirdlər cütlərlə Cabir Novruzun şeirini oxuyub müzakirə edirlər. Daha sonra sual və şəkillər ətrafında ümumi müzakirə aparılır.

Yazı

3.1.2 Tapşırıq A (iş dəftəri). Şagirdlər açar sözlərdən istifadə edərək şəkilləri izah edən cümlələr qurmaqla kiçik hekayə yazırlar.

Müəllimin nəzərinə! Şagirdlər şəkildə gördüklərini (plakatın hazırlanması, ətrafın təmizlənməsi) real olaraq həyata keçirməklə bir sıra mənəvi və sosial bacarıqlara yiyələnə bilirlər.

Oxu. Söz ehtiyatı

2.2.1 Tapşırıq C (dərslük). Növbəli oxu. Şagirdlər mətni bir-birini izləyərək oxuyurlar. Tanış olmayan sözlərin mənasını öyrənib “söz boğçası”na əlavə edirlər.

Oxuyub-qavrama

2.2.3 Müəllim lövhədə belə bir sual yazır: *Mətnə hansı suala cavab yoxdur?*

Lövhədə bu suallar yazılır: *Yarış hansı idman növü üzrə keçirilirdi? Yarış harada keçirilirdi? Azərbaycanı kim təmsil edirdi? Azərkeşlər gimnastımıza nə arzu edirdilər? Nə üçün beynəlxalq yarışlarda qalib idmançının təmsil etdiyi dövlət bayrağı yüksəyə qaldırılır?*

Şagirdlərin suallar ətrafında müzakirəsindən sonra müəllim sonuncu sualla bağlı şagirdlərə daha geniş məlumat verə bilər:

Beynəlxalq yarışların sonunda mükafatlandırma mərasimi təşkil olunur. 1-ci yerin sahibinə qızıl, digərlərinə gümüş, bürünc medallar verilir. Qızıl medal qazanan idmançının təmsil etdiyi dövlətin bayrağı yuxarı qaldırılır, dövlət himni səsləndirilir. Bu həmin dövlətin müxtəlif xalqlar tərəfindən tanınmasında böyük rol oynayır.

Tapşırıq Ç (dərslük). Şagirdlər özlərini azərkeş kimi təsəvvür edib şüarlar səsləndirirlər.

2.1.2 Tapşırıq B (iş dəftəri). Şagirdlər şeirdə buraxılmış sözləri yerinə yazmaqla şeirdəki fikri tamamlayırlar. Müəllim buraxılmış sözlərdən ibarət cümlə qurmağı da tapşıra bilər.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Dialog zamanı mövzuya uyğun fikir yürüdür	Müşahidə	Tap. A, B (dərslük)
Şəkillər üzrə hekayə yazır.	Tapşırıq	Tap. A (iş dəftəri)
Mətn üzrə faktoloji suallara cavab verir.	Tapşırıq	MV. Tap. C, Ç (dərslük).
Cümlədə buraxılmış sözü müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)

2-ci dərs. Zöhrənin qələbəsi. II hissə

• Dərslük: səh. 36

• İş dəftəri: səh. 28

Təlim məqsədləri

- Mətndəki əsas hadisələri (faktları) müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Verilmiş cümlənin (abzain, şəklin) mətndəki ardıcılıqda yerini müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir (st. 2.2.4).
- Cümlədə buraxılmış sözü müəyyən edir (st. 2.1.2).
- Aldığı məlumatları rəbitəli mətn halına salaraq şifahi təqdim edir (st. 1.2.2).
- Müzakirə zamanı mövzuya uyğun fikir yürüdür (st. 1.2.3).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	“Zöhrənin qələbəsi” mətninin davamının təxmin edilməsi
2	Oxu	“Zöhrənin qələbəsi” mətninin oxusu
3	Oxuyub-qavrama	Mətndəki hadisələrin ardıcılığının müəyyən edilməsi
4	Söz ehtiyatı	Yeni mənimsənilən sözlərin möhkəmləndirilməsi
5	Danışma	Cədvəl üzrə danışma. Mövzu üzrə fikir yürütmə
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim gimnastika üzrə video görüntülərlə şagirdlərdə dərsin mövzusunə maraq oyadır.

Oxu. Söz ehtiyatı

Tapşırıq A (dərslük). Mətnin birinci hissəsi xatırladılır. Şagirdlər mətni növbə ilə səsli oxuyurlar. Yeni sözlər izah olunur.

Oxuyub-qavrama

Tapşırıq B (dərslük). Şagirdlər mətnədən illüstrasiyanın əks etdirdiyi müvafiq hissəni seçib oxuyurlar.

Tapşırıq C (dərslük). Şagirdlər I yarımildə (3-cü bölmə) bəzi gimnastika alətləri ilə tanış olmuşlar. Bu tapşırıq həm söz ehtiyatını, həm də şagirdlərin diqqətli oxu bacarığını inkişaf etdirir.

2.2.3 Tapşırıq A (iş dəftəri). Bu tapşırığı yerinə yetirməklə şagirdlər mətnin planına uyğun hadisələrin ardıcılığını müəyyən etmək bacarığını nümayiş etdirirlər. Daha sonra şagirdlər mətni bütövlükdə plan əsasında nəql edirlər.

2.2.4 Tapşırıq B (iş dəftəri). Xarakteri təhlil

etmək üçün müvafiq sözlərdən istifadə etmək bacarığını inkişaf etdirir.

Söz ehtiyatı

2.1.2 Tapşırıq C, Ç (iş dəftəri). Hər iki tapşırıq şagirdlərin söz ehtiyatının möhkəmləndirilməsi məqsədi daşıyır. Şagirdlər “C” tapşırığında öyrəndikləri yeni sözlərə uyğun şəkil seçməklə, “Ç” tapşırığında isə yeni sözləri cümlədə işlətməklə həmin sözləri mənimsədiklərini nümayiş etdirirlər.

Danışma

1.2.2 Tapşırıq Ç (dərslük). Şagirdlərin qrafik şəkildə təqdim olunmuş informasiyaları oxuyub-analiz etmək və məlumat toplama bacarıqlarını inkişaf etdirir. Müəllim yönəldici suallarla şagirdlərə kömək edə bilər: *“Yarışda hansı ölkələr iştirak edirdi? Hansı ölkənin nəticəsi ən yüksəkdir? 3-cü yerdə hansı ölkədir? Bu ölkənin təmsil etdiyi idmançı neçə bal toplayıb?”* və s.

1.2.3 Tapşırıq D (dərslük). Bu tapşırıq şagirdlərin yaradıcı və məntiqi təfəkkürünün inkişafına yönəlmişdir. Hər şagird bir sənət növünü seçərək vətəninə xaricdə necə təmsil edəcəyini düşünür. Müxtəlif peşə sahiblərinin gördüyü işləri sadalayır, sənət növünün xarakteristikasına uyğun mövzu üzrə fikirlər irəli sürür. Şagirdlər təxminən belə danışa bilərlər: *“Rəqqas olub xaricdə milli rəqsimizi dünyaya tanıdaram. Rəssam olsam, vətənimlə bağlı gözəl rəsmlər çəkib beynəlxalq sərgilərdə nümayiş etdirərəm”* və s.

Əlavə tapşırıq. Sonda mətn və “Söz boğçası” üzrə sual-cavab yarışı keçirilə bilər. Bu, şagirdlərin sual hazırlamaq və suala adekvat cavab vermək bacarıqlarını inkişaf etdirir.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Verilmiş cümlənin mətndəki ardıcılıqda yerini müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. A (iş dəftəri)
Obrazın xarakterinə uyğun əlamətləri seçir.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)
Cümlədə buraxılmış sözü müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. Ç (iş dəftəri)
Aldığı məlumatları rəbətəli mətn halına salaraq şifahi təqdim edir.	Tapşırıq	Tap. Ç (dərslük).
Mövzu üzrə təxəyyülünə uyğun fikir yürüdür.	Tapşırıq	Tap. D (dərslük).

3-cü dərs. Ana dilim

• Dərslük: səh. 37

• İş dəftəri: səh. 29

Təlim məqsədləri

- Əlamətlərin hansı anlayışa aid olduğunu müəyyən edir (st. 2.1.1.).
- Şeirdə qafiyələnən sözləri seçir (st. 2.2.2).
- Mətnəndən ad, əlamət, say, hərəkət bildirən sözləri seçib qruplaşdırır (st. 4.1.5).
- Sözləri əlifba sırası ilə düzür (st. 4.1.4).
- Bitmiş fikir ifadə edən cümlə qurur (st. 4.1.6).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Müxtəlif dillərdə olan layla və ya mahnıdan fraqmentlərin səsləndirilməsi
2	Danışma	“Ana dili” anlayışının müzakirəsi
3	Oxu. Söz ehtiyatı	“Ana dilim” şeirinin oxusu
4	Oxuyub-qavrama	Çətin qavranılan misraların izahı
5	Oxu. Dil qaydaları	Ad və hərəkət bildirən sözlər, qafiya və əlifba üzrə biliklərin möhkəmləndirilməsi
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Musiqi ilə inteqrasiya. Müəllim Azərbaycan dili də daxil olmaqla müxtəlif dillərdə olan laylalardan kiçik fraqmentlər səsləndirə bilər.

Danışma

Tapşırıq A (dərslük). Şagirdlər müəllimin yönəldici suallarının köməyi ilə digər dillərlə müqayisədə “ana dili” anlayışını müzakirə edirlər.

Oxu. Söz ehtiyatı

Tapşırıq B (dərslük). İstiqamətləndirilmiş oxu. Oxudan əvvəl müəllim şagirdlərin diqqətini illüstrasiyaya yönəldir. Tapşırığın şərti oxunur. İllüstrasiya ilə bağlı suallar cavablandırılır. Şagirdlər növbə ilə şeiri oxuyurlar. Onlara tanış olmayan sözlər izah edilir, “Söz boğçası”na əlavə olunur.

2.1.1 Tapşırıq A (iş dəftəri). Şagirdlər ötən dərstdə “bal” sözünü idman yarışlarında istifadə olunan söz kimi öyrənmişlər. “Ana dilim” şeirində isə eyni yazılışı olan həmin sözə başqa bir məzmununda rast gəlirlər. Bu onlarda çaşqınlıq yarada bilər. Müəllim həmin sözün şeirdəki mənasını müəyyən etməyi tapşırır. Şagirdlər həmin misraları bir daha oxuyur, “doymuram” sözünün köməyi ilə “bal kimi” sözünün “şirin” sözünün əvəzinə işlədiyini anlayırlar.

Tapşırıq B (iş dəftəri). Şagirdlər sözləri izahları ilə uyğunlaşdıraraq söz ehtiyatlarını nümayiş etdirirlər.

Oxuyub-qavrama

Tapşırıq C (dərslük). Şeirdə qavranılması nisbətən çətin olan “Mən onu neçə dilin içində qoruyuram” misralarının təhlil olunması üçün şagirdlərə kömək məqsədilə **dinləmə mətni** səsləndirilir:

“Hər bir xalqın öz dili olur. Bizim xalqımızın dili Azərbaycan dilidir. Əlbəttə, başqa dilləri də öyrənməyə can atmalıyıq. Lakin biz öz dilimizdə danışmalıyıq, öz dilimizi sevməliyik, onu qorumalıyıq ki, dilimiz və xalqımız tanınsın”.

Oxu. Dil qaydaları.

2.2.2 4.1.5 Tapşırıq Ç (dərslük).

Şagirdlər qafiyələnən, eyni zamanda ad bildirən sözlərin işləndiyi bəndi (sonuncu bənd) müəyyən edirlər.

Tapşırıq C (iş dəftəri). Bu tapşırıqla şagirdlər ad, əlamət, say, hərəkət bildirən sözlər üzrə biliklərini möhkəmləndirirlər.

4.1.4 Tapşırıq Ç (iş dəftəri). Tapşırıq şagirdlərin əlifba üzrə bilik və bacarıqlarının möhkəmləndirilməsinə xidmət edir.

4.1.6 Tapşırıq D (iş dəftəri). Bu tapşırıq şagirdlərdə fikirləri ümumiləşdirərək bir cümlə ilə ifadə etmək bacarığını inkişaf etdirir: “Mən yurdu-
mun bayrağını, himnini, anamı və ana dilimi çox sevirəm”.

4.1.5 Tapşırıq D (dərslük). Tapşırıqda verilmiş şeir nümunəsində (laylada) şagirdlər yenidən eyni yazılışlı sözlərə rast gəlirlər. Tapşırıq şagirdlərin oxuyub-anlama bacarığının və məntiqi təfəkkürünün inkişafına yönəlmişdir.

Araşdırma

Tapşırıq E (dərslük). Şagirdlərin araşdırma, məlumat toplama bacarıqları inkişaf etdirilir. Şagirdlərin təqdimatı növbəti təksaatlıq dərstdə dinlənib bilər.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Əlamətlərin aid olduğu anlayışı müəyyən edir.	Müşahidə	Tap. A (iş dəftəri)
Şeirdə qafiyələnən sözləri seçir.	Tapşırıq	Tap. Ç, (dərslük). Tap. C (iş dəftəri)
Ad və hərəkət bildirən sözləri fərqləndirir.	Tapşırıq	Tap. Ç, D (dərslük). Tap. C (iş dəftəri)
Bitmiş fikir ifadə edən cümlə qurur.	Tapşırıq	Tap. D (iş dəftəri)

4-cü dərs. Tariximizi əks etdirən qədim əşyalar

• Dərslük: səh. 38

• İş dəftəri: səh. 30

Təlim məqsədləri

- Həyatda gördükləri və təəssüratları haqqında danışır (st. 1.2.1).
- Cümlələr arasında fasilə verməklə kiçikhəcmli mətnləri oxuyur (st. 2.2.1).
- Mətni yazmaqda müəllifin məqsədini müəyyən edir (st. 2.2.4).
- Mətn üzrə faktoloji suallara cavab verir (st. 2.2.3).
- Mətndəki hadisələrin məntiqi ardıcılığını müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Mətndəki hadisələr arasında səbəb-nəticə əlaqəsini müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Əlamətlərin hansı anlayışa aid olduğunu müəyyən edir (st. 2.1.1).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Qədim bir əşyanın nümayişi
2	Danışma	Muzey fotosəkli ətrafında müzakirə
3	Oxu.Söz ehtiyatı	Qədim bir çuldan bəhs edən mətnin oxusu və yeni sözlər üzrə iş
4	Oxuyub-qavrama	Mətndəki hadisələr arasında məntiqi ardıcılıq, səbəb və nəticə əlaqəsi və əsas fikrin müəyyənləşdirilməsi
5	Söz ehtiyatı	İzahlara aid sözlərin müəyyən olunması
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim qədim bir əşyanı nümayiş etdirib onu təsvir etməyi tapşırır. Sonra müəllim həmin əşyanın tarixi və dəyəri haqqında məlumat verir.

Danışma. Söz ehtiyatı

1.2.1 Tapşırıq A (dərslük). Şagirdlərin diqqəti fotosəklə yönəldilir. Şəkil ətrafında müzakirə aparılır. *Muzey və eksponat* sözləri izah edilib “Söz boğçası”na əlavə olunur.

Müəllimin nəzərinə! Bu mövzu ilə bağlı yaxın ərazidə yerləşən muzeylərdən birinə ekskursiya təşkil etmək tövsiyə olunur.

Oxu. Söz ehtiyatı

2.2.1 Tapşırıq B (dərslük). Növbəli oxu. Şagirdlər mətndəki cümlələri növbə ilə bir-birini izləyərək ucadan oxuyurlar. Hər abzası oxuyub bitirdikdən sonra müəllim faktoloji suallar verməklə şagirdlərin həmin hissəni oxuyub-anladıklarını yoxlayır. Şagirdlərə tanış olmayan sözləri izah edir.

Oxuyub-qavrama

2.2.4 Tapşırıq C (dərslük). Şagirdlər mətndəki faktlara əsaslanaraq fikirlər irəli sürürlər. Müəllim müzakirəni belə yekunlaşdıra bilər:

- *Milli dəyərlərimizə hörmət etmək, tariximizi qoruyub-saxlamaq hamımızın borcudur.*

Tapşırıq Ç (dərslük). Şagirdlər mətndəki əsas fikri müəyyənləşdirib mətnə ad qoymaqla mətni qavradıqlarını nümayiş etdirirlər. Müəllim lövhədə bir neçə ad yazıb seçim etməyi tapşırıla bilər. 1. *Baş tutmayan hiylə*; 2. *Dədə-babadan yadigar*; 4. *Ağıllı kəndli*; 5. *Milli dəyəərə sədaqət və s.*

2.2.5 Tapşırıq A (iş dəftəri). Şagirdlər mətndəki hadisələrin ardıcılığını müəyyən etməklə mətni oxuyub qavradıqlarını nümayiş etdirirlər.

2.2.3 Tapşırıq B (iş dəftəri). Tapşırıq oxuyub-qavrama ilə yanaşı, dil qaydaları ilə inteqrasiyaya xidmət edir.

2.2.5 Tapşırıq C (iş dəftəri). Hadisələr arasında səbəb və nəticə əlaqəsini müəyyənləşdirmək bacarığını inkişaf etdirir.

Söz ehtiyatı

2.1.1 Tapşırıq Ç (iş dəftəri). Şagirdlər izahı verilmiş sözləri müəyyən etməklə bu dərstdə yeni öyrəndikləri sözləri daha dərindən mənimsəyirlər.

Müəllimin nəzərinə: Sonda mətnin ümumi təhlilini aparmaq üçün şagirdlərə hekayə xəritəsi qurmaq tapşırıla bilər.

Araşdırma

Tapşırıq D (dərslük). Şagirdlərin araşdırma bacarıqlarının formalaşdırılması məqsədi daşıyır. Şagirdlər valideynlərinin köməyi ilə tapşırıq əsasında məlumat toplayıb, yazılı qeydlər edirlər. Şagirdlərin təqdimatı növbəti təksaatlıq dərstdə dinlənilir.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Həyatda gördükləri və təəssüratları haqqında danışır	Müşahi də	Tap. A (dərslük).
Mətdəki hadisələrin məntiqi ardıcılığını müəyyən edir	Tapşırıq	Tap. A (iş dəftəri).
Mətn üzrə faktoloji suallara cavab verir.	Tapşırıq	Müəllimin sualları, Tap. B (iş dəftəri).
Əlamətlərin hansı anlayışa aid olduğunu müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. Ç (iş dəftəri).

fəsil 4 ÇAĞIRIR VƏTƏN!

1-ci dər. Çağırır vətən!

- Dərslük: səh. 38
- İş dəftəri: səh. 31

Təlim məqsədləri

- Bildiyi məlumatlardan istifadə etməklə şəkillər üzrə danışır (st.1.2.2).
- Yaxınmənalı sözləri müəyyənləşdirir (st.2.1.3).
- Mətni yazmaqda müəllifin məqsədini müəyyən edir (st.2.2.4).
- Şeirdə qafiyələnən sözləri seçir (st.2.2.2).
- Verilmiş sözlər arasında məna əlaqələrini müəyyənləşdirərək bitmiş fikir ifadə edən cümlə qurur. (st. 4.1.6).
- Cümlə ortasında gələn xüsusi adları böyük hərflə yazır (st.4.1.3).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	“Marş irəli!” mahnısının səsləndirilməsi
2	Danışma	Açar sözlərin köməyi ilə şəkil üzrə danışma
3	Oxu. Söz ehtiyatı	“Çağırır vətən!” şeirinin oxusu və yaxınmənalı sözlər üzrə iş
4	Oxuyub-qavrama	Şeirdəki əsas fikrin müəyyən olunması; qafiyəli sözlər üzrə iş.
5	Dil qaydaları	Cümlə qurmaq; yer adlarının yazılışı
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Musiqi ilə inteqrasiya. Müəllim “Marş irəli!” mahnısını səsləndirir. Şagirdlər əsgər yerişini və əsgər salamını nümayiş etdirirlər.

Müəllimin nəzərinə: Əsgər geyimi olan şagirdlərə bu dərslə həmin geyimdə gəlmələri tapşırıla bilər.

Danışma. Söz ehtiyatı

2.1.2 Tapşırıq A, B (dərslük). Şagirdlərin diqqəti fəslin adına yönəldilir. Onlar yeni fəslin mövzusu barədə düşünürlər. Daha sonra onların diqqəti fotosəkillərə və açar sözlərə yönəldilir. Açar sözlərin köməyi ilə şəkil ətrafında müzakirə aparılır. *Ordu, qəhrəman, fəxr etmək* sözləri izah edilib “Söz bogçası”na əlavə olunur. Müəllim şagirdlərə Mübariz İbrahimov haqqında qısa məlumat verir.

2.1.2 Tapşırıq A (iş dəftəri). Şagirdlər “mübariz” sözünə yaxınmənalı olan sözləri (*qəhrəman, igid, mərd, cəsur, qorxmaz*) müəyyən etməklə söz ehtiyatlarını nümayiş etdirirlər.

Oxu. Söz ehtiyatı

Tapşırıq C (dərslük). Cütlərlə oxu. Əvvəlcə cütlər şeirin adı, müəllifi ilə tanış olub şeiri birlikdə oxuyur, tanış olmayan sözləri müəllimin köməyi ilə aydınlaşdırırlar. Daha sonra cütlər şeiri növbə ilə məzmununa uyğun intonasiya ilə oxuyub suallara cavab verirlər.

Oxuyub-qavrama

Müəllim sual verir: – *Sizcə, düşmənlər nə məqsədlə (nə niyyətlə) torpaqlarımıza hücum ediblər?*

Müəllim şeirin ikinci bəndinin daha aydın qavranılması üçün mətn səsləndirir:

“Azərbaycan çoxlu sərvəti, gözəl təbiəti, qədim abidələri olan bir diyardır. Buna görə də qədim zamanlardan bəri yadelli düşmənlər Azərbaycanı ələ keçirmək, onun sərvətlərinə sahib olmaq istəyiblər. Neçə-neçə kəndlərimizi, şəhərlərimizi talan ediblər. Torpaqlarımızın bir hissəsini ələ keçiriblər. İndi Vətən bizi köməyə çağırır”.

2.2.4 Tapşırıq Ç (dərslük). Müəllim lövhədə bir neçə cümlə yazıb şagirdlərə şeirdəki əsas fikri müəyyənləşdirməyi tapşırır:

- Vətənimizin gözəl təbiəti var.
- Vətənimizi dünyaya tanıdaq!
- Vətənin çətin günüdür, ona kömək lazımdır!

2.2.2 Tapşırıq D (dərslük). Yazı ilə inteqrasiya. Şagirdlər tapşırığı yerinə yetirməklə qafiyə üzrə bilik və bacarıqlarını nümayiş etdirirlər.

*Kömək, gərək, demək, külək, sevək və s.
Ölkəmə, qəmə, qələmə, istəmə, əlimə və s.*

Dil qaydaları

4.1.6 Tapşırıq B (iş dəftəri). Musiqi ilə inteqrasiya. Şagirdlər sözlərdəki hərflərin və sözlərin düzgün ardıcılığını bərpa etməklə cümləni oxuyur, onlara tanış olan “İgid əsgər möhkəm dayan!” mahnısının sözlərini xatırlayırlar. Müəllim Şəmistan Əlizamanlının ifasında həmin mahnını səsləndirə bilər.

Tapşırıq C (iş dəftəri). Şagirdlərin düzgün söz sırasına malik cümlə qurmaq bacarıqları inkişaf etdirilir.

Tapşırıq Ç (iş dəftəri). Şagirdlər bu dərsin mövzusu üzrə öyrəndikləri sözləri tamamlamaqla yeni bir məlumat (Ağdam işğal altındadır) əldə etmiş olurlar.

4.1.3 Tapşırıq E (dərslük). Tapşırıq qruplarla iş formasında yerinə yetirilə bilər. Araşdırma aparmaq üçün müəllim qruplara müvafiq mənbələr təqdim edir. Bununla şagirdlər mövzu üzrə biliklərini artırır, bölməboyu mənimsədilmiş yer adlarının yazılışı qaydası üzrə biliklərini nümayiş etdirirlər.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Bildiği məlumatlardan istifadə etməklə şəkillər üzrə danışıq.	Müşahidə	Tap. A (dərslük).
Yaxınmənalı sözləri müəyyənləşdirir.	Tapşırıq	Tap. A (iş dəftəri).
Bitmiş fikir ifadə edən cümlə qurur.	Tapşırıq	Tap. B, C (iş dəftəri).
Şeirdə qafiyələnən sözləri seçir.	Tapşırıq	Tap. D (dərslük).
Cümlə ortasında gələn xüsusi adları böyük hərflə yazır.	Tapşırıq	Tap. E (dərslük).

2-ci dərs. Qaranquşun Xocalı arzusu

- Dərslük: səh. 40
- İş dəftəri: səh. 32

Təlim məqsədləri

- Kitabın sərlövhə, başlıq, illüstrasiya kimi elementlərindən çıxış edərək məzmununu təxmin edir (st. 2.2.3).
- Oxunan mətni kitabda izləyir (st. 2.2.1).
- Mətni yazmaqda müəllifin məqsədini müəyyən edir (st. 2.2.4).
- Dinlədiyi fikirdəki əsas məqamları yadda saxlayır və açıqlayır (st. 1.1.1).
- Məqsəd və intonasiyaya görə cümlələri fərqləndirir (st. 4.1.6).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Mətnin adına diqqətin yönəldilməsi
2	Oxu. Söz ehtiyatı	İllüstrasiya ilə mətnin məzmununun təxmin edilməsi. Mətnin oxusu və yeni sözlər üzrə iş
3	Oxuyub-qavrama	Mətndəki əsas fikrin müəyyənləşdirilməsi
4	Dinləmə	Xocalı haqqında mətnin səsləndirilməsi
5	Dil qaydaları	Sual və nəqli cümlələrin xatırladılması
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Tapşırıq A (dərslük). Müəllim şagirdlərin diqqətini oxunacaq mətnin adına yönəldir. Şagirdlərin qaranquş və Xocalı barədə ilkin bilikləri yoxlanılır.

Oxu. Söz ehtiyatı

2.2.3 Tapşırıq A (dərslük). Şagirdlərin diqqəti illüstrasiyaya yönəldilir. Şagirdlər şəklə baxaraq sual ətrafında müzakirə aparır, şəkildə gördükləri evlərin dağılma səbəbini təxmin edirlər.

2.2.1 Növbəli oxu. Şagirdlər mətni növbə ilə bir-birini izləyərək oxuyurlar. Oxu prosesi müəllimin faktoloji sualları ilə müşayiət olunur. Tanış olmayan sözlər izah olunub "Söz boğçası"na əlavə edilir.

Oxuyub-qavrama

2.2.3 Tapşırıq A (iş dəftəri). Şagirdlər mətn üzrə hekayə xəritəsini tamamlamaqla mətni diqqətlə oxuduqlarını nümayiş etdirirlər.

2.2.4 Tapşırıq B (dərslük). Şagirdlər sual ətrafında müzakirə apararaq mətndəki əsas fikri müəyyən edirlər.

Tapşırıq C (dərslük). Şagirdlər sual barədə düşünərək müəllifin mətni yazmaqda əsas məqsədini müəyyən edirlər: *Müəllif xocalıların və bütün azərbaycanlıların arzu-istəklərini ifadə etmək üçün Ana qaranquş rəmzi obrazından istifadə etmişdir".*

Dinləmə

1.1.1 Tapşırıq Ç (dərslük). Müəllim Xocalı haqqında informativ mətn səsləndirir.

Dinləmə mətni:

Vətənimizin gözəl yerlərindən biri olan Xocalı çox illər bundan əvvəl erməni əsgərləri tərəfindən mühasirəyə alındı. Mühasirə bir neçə ay davam etdi. Şəhərin avtomobil yolu bağlandı. Gediş-gəliş yalnız vertolyotla mümkün idi. Bir gün Xocalıya gələn vertolyot səmada vuruldu. Bundan sonra Xocalı ilə əlaqə tamamilə kəsildi. Mühasirədə qalan Xocalı hər gün atəşə tutulurdu. Xocalı sakinləri şəhəri qəhrəmanlıqla qoruyurdular.

Fevralın 25-dən 26-na keçən gecə Ermənistan silahlı qüvvələri Xocalı şəhərinə soxuldular. Evlərə-eşiklərə od vurdular. Qarlı, şaxtılı qış gecəsində aramsız güllə yağışı dayanmaq bilmirdi. Xilas olmağa çalışan silahsız insanlar ayağıyalın, başıaçıq halda meşələrə, dağlara qaçırdılar. Ancaq onlardan çoxu yollarda donaraq həlak olurdular.

Biz düşmənlərin törətdiyi vəhşilikləri heç vaxt unutmamalıyıq.

Tapşırıq B (iş dəftəri). Şagirdlər oxu və dinləmə zamanı diqqətli olduqlarını nümayiş etdirirlər.

Tapşırıq C (iş dəftəri). Yazı ilə inteqrasiya. Şa-

girdlər oxuduqları və dinlədikləri mətnlərdəki faktlara əsasən Xocalının vəziyyətini təsvir edib yazırlar. Bununla da mətnlərdəki əsas faktları yadda saxladıklarını nümayiş etdirirlər.

Dil qaydaları

4.1.6 "Xatırla" rubrikası. Şagirdlər I yarımildə mənimsədikləri sual və nəqli cümlələr barədə bildiklərini xatırlayırlar. Müəllim lövhədə nəqli və sual cümlələri yazır, şagirdlər isə cümlələrin növünü müəyyən edir, sual sözlərinin altından xətt çəkirlər; məsələn:

Qaranquşlar Xocalıdan nə üçün köçüb getdilər? Ana qaranquş ağlamağa başladı.

Qaranquşlar Xocalıya nə vaxt uçub gəlirdi?

Biz insanlarla birlikdə yaşamağa öyrəşmişik.

Qaranquşların gəlişinə kimlər sevinirdilər?

Cütlər dinlədikləri mətndən yadlarında qalan faktlar əsasında sual cümlələri qururlar. Cütlərin təqdimatı dinlənir.

Müəllimin nəzərinə! Şagirdlər tapşırıqda verilməyən digər sual sözlərindən də istifadə edə bilərlər.

Tapşırıq Ç (iş dəftəri). Tapşırıq sual cümlələri və sual sözləri üzrə bilik və bacarıqların möhkəmləndirilməsi məqsədi daşıyır.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
İllüstrasiyadan çıxış edərək mətnin məzmununu təxmin edir.	Müşahidə	Tap. A (dərslük)
Əsərdəki obrazları, hadisələrin baş verdiyi zaman və məkanı müəyyənləşdirir.	Tapşırıq	Tap. A (iş dəftəri)
Mətni yazmaqda müəllifin məqsədini müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. B (dərslük)
Dinlədiyi fikirdəki əsas məqamları yadda saxlayır və açıqlayır.	Tapşırıq. Sual-cavab	Tap. Ç (dərslük). Tap. B, C (iş dəftəri).
Sual sözlərindən istifadə edir.	Tapşırıq	Tap. Ç (dərslük). Tap. Ç (iş dəftəri).

3-cü dər. Şuşanın yaraşığı

- Dərslük: səh. 41
- İş dəftəri: səh. 33

Təlim məqsədləri

- Oxunan mətni kitabda izləyir (st. 2.2.1).
- Mətndəki əsas fikri müəyyənləşdirməyə kömək edən məqamları seçir (st. 2.2.4).
- Yaxınmənalı sözləri müəyyənləşdirir (st. 2.1.3).
- Məqsəd və intonasiyaya görə cümlələri fərqləndirir (st. 4.1.6).

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Xəritədə Şuşanın simvolunun müəyyən edilməsi
2	Oxu	“Şuşanın yaraşığı” mətninin oxusu
3	Oxuyub-qavrama	Mətndəki əsas fikrin müəyyənləşdirilməsi
4	Söz ehtiyatı	Yaxınmənalı sözlərin müəyyənləşdirilməsi
5	Dil qaydaları	Sual və nəqli cümlələrin möhkəmləndirilməsi
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Tapşırıq A (dərslük). Tapşırıqın məqsədi şagirdlərə ötən dərsi xatırlatmaqla oxunacaq mətnə maraq oyatmaqdır.

Oxu

2.2.1 Tapşırıq B (dərslük). Növbəli oxu. Şagirdlər mətni növbə ilə bir-birini izləyərək oxuyurlar.

Oxuyub-qavrama

2.2.4 Müəllim mətn üzrə faktoloji suallar verməklə şagirdlərin mətni diqqətlə oxuduqlarını yoxlayır:

– Nənə gözəl bağına hansı adı vermişdi? O, öz bağında nə görmək istəyirdi? Xarıbülbul nədir? Hadisələri kim danışdı? (Murad)

Tapşırıq C (dərslük). Şagirdlər mətndəki əsas fikri müəyyənləşdirməyə kömək edən cümləni seçirlər: “...xarıbülbul quş deyil, güldür. Buralarda bitmir. Xarıbülbulün vətəni Qarabağdır, Şuşadır”.

Müəllim “Xarıbülbulün vətəni” ifadəsini izah edərək “vətən” anlayışının yalnız insanlara deyil, həmçinin quşlara, güllərə və başqa canlı və cansız əşyalara da aid olduğunu vurğulayır.

Tapşırıq A (iş dəftəri). Şagirdlər mətnə müəllimin çatdırmaq istədiyi əsas məlumatı müəyyən edirlər (“Xarıbülbul yalnız, Şuşada, Qarabağda bitir”).

Müəllim xarıbülbul haqqında mətn səsləndirir: “Yurdumuzun ən səfali yerində, dağların qoynunda Şuşa adlı gözəl bir diyar var. Bir gün

düşmənlər bura hücum etdilər. Evləri, məktəbləri, xəstəxanaları, kitabxanaları, muzeyləri, qədim abidələri dağıtdılar. Şuşalıları öz yurdundan didərgin saldılar.

Şuşa dağlarında xarıbülbul adlı bir gül bitir. Güllə bu ad bülbulə bənzədiyinə görə verilib. “Xar” sözü isə “tikan” mənasını verir. Bu gül Şuşanın və ümumilikdə Qarabağın rəmzinə çevrilib”.

Suallar: – Düşmənlər Şuşada hansı vəhşilikləri etdilər? Gülün adı nə üçün “xarıbülbul”dür?

Tapşırıq Ç (dərslük). Müəllim şagirdlərin diqqətini mətnin sonuna yönəldib soruşur: “Nənə nə üçün kövrəlib ağladı?” Şagirdlər bu suala “Şuşa da işğal altındadır. Nənə Şuşa üçün çox darıxır” və s. cavablar verməklə 1-ci bayatının mətnindəki əsas fikrə uyğun gəldiyini müəyyənləşdirirlər.

Söz ehtiyatı

2.1.3 Tapşırıq B (iş dəftəri). Şagirdlər “Şuşanın yaraşığı” mətnindəki əsas fikirlə səsləşən şeiri oxuyaraq mövzunu daha dərinlən mənimsəyir, şeirdə fərqləndirilmiş sözlərin yaxınmənalı qarşılığını müəyyən edirlər. (yurd – vətən; ön – qabaq; nurlu – işıqlı; qayıtmaq – dönmək)

Dil qaydaları

4.1.6 Tapşırıq D (dərslük). Şagirdlər fərqləndirilmiş nəqli cümlələri sual cümlələrinə çevirmək üçün müvafiq sual sözlərindən istifadə edirlər: “Harada gözəl bir bağ var idi? Şuşanın yaraşığı nə idi? Qulağıma necə bir quş səsi gəldi?”

Tapşırıq C, Ç (iş dəftəri). Tapşırıqlar sual cümlələri və sual sözləri üzrə bilik və bacarıqların möhkəmləndirilməsi məqsədi daşıyır.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Oxunan mətni kitabda izləyir.	Müşahidə	Tap. B (dərslük)
Mətndəki əsas fikri müəyyənləşdirməyə kömək edən məqamları seçir.	Tapşırıq	Tap. C, Ç (dərslük). Tap. A (iş dəftəri)
Yaxınmənalı sözləri müəyyənləşdirir.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)
Nəqli cümləni sual cümləsinə çevirir.	Tapşırıq	Tap. D (dərslük) Tap. C, Ç (iş dəftəri)

Növbəti dərsə hazırlıq. Növbəti dərsdə nümayiş etdirmək üçün səh. 42-də “D” tapşırıqındakı təlimata uyğun nümunə məktub hazırlamaq tövsiyə olunur.

4-cü dər. Ümumiləşdirici dər

- Dərslük: səh. 42
- İş dəftəri: səh. 34

Təlim məqsədləri

- Məzmunun açılmasına xidmət edən açar sözləri müəyyənləşdirir (st. 2.2.3).
- Yeni öyrəndiyi sözlərlə onların izahlarını uyğunlaşdırır (st. 2.1.1).
- Eyni məna qrupuna aid olan sözləri müəyyən edir (st. 2.1.1).
- Cümlə ortasında gələn xüsusi adları böyük hərflə yazır (st. 4.1.3).
- Deyilişi və yazılışı fərqlənən bəzi sözlərin düzgün yazılışını müəyyən edir (st. 4.1.3).
- Sadə orfoqrafiya biliklərindən istifadə etməklə sözlərdəki səhvləri düzəldir (st. 3.1.5).
- Açıqca yazaraq öz arzu və hislərini ifadə edir (st. 3.1.3).

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Bölmənin mövzularının xatırlanması
2	Oxu	Xəzər haqqındaki şeir üzrə iş
3	Söz ehtiyatı	Söz ehtiyatının yoxlanılması
4	Dil qaydaları	Sözlərin düzgün yazılışı
5	Yazı	Təlimata uyğun məktubun yazılması
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Şagirdlər 6-cı bölmənin səhifələrini vərəqləyərək fəsilərin adlarını xatırlayırlar. Şagirdlər bölməboyu öyrəndikləri mövzular üzrə öz təəssüratlarını bölüşürlər.

Oxu

2.2.3 Tapşırıq A (dərslük). Dil qaydaları ilə in-teqrasiya. Tapşırıqın məqsədi şagirdlərin oxuyub-qavramasını, həmçinin qafiyə və yer adlarının yazılışı ilə bağlı dil biliklərini yoxlamaqdır.

Şagirdlər şeiri oxuyaraq aşağıdakı bilik və bacarıqlarını nümayiş etdirirlər:

– Bu bölmədə öyrəndikləri faktları şeir vasitəsilə xatırlayırlar (Xəzər dənizi, Neft daşları).

– Şeir qafiyə sistemə uyğun söz seçirlər (şəhər–Xəzər).

– Yer adlarının böyük hərflə yazılışı haqda biliklərini nümayiş etdirirlər.

Tapşırıq cütlərlə və ya qruplarla iş formasında yerinə yetirilə bilər.

Söz ehtiyatı

2.1.1 Tapşırıq B (dərslük). Şagirdlər bölmədə

öyrəndikləri bəzi sözləri izahları ilə uyğunlaşdırmaqla söz ehtiyatlarını nümayiş etdirirlər.

Dil qaydaları

4.1.3 Tapşırıq C (dərslük). Bu bölmədə şagirdlər bir sıra yer bildirən sözlərlə tanış olmuş, yer adlarının yazılışı ilə bağlı dil qaydasını mənimsəmişlər. Tapşırıqın məqsədi bölməboyu mənimsədilən bilik və bacarıqların yoxlanılmasıdır.

4.1.3 Tapşırıq A (iş dəftəri). Şagirdlər bölməboyu öyrəndikləri məlumatları ümumi şəkildə təqdim etməklə bilik və bacarıqlarını nümayiş etdirirlər.

4.1.3 3.1.5 Tapşırıq Ç (dərslük). Tapşırıq B (iş dəftəri). Şagirdlər deyilişi və yazılışı fərqlənən sözlərin düzgün yazılışını müəyyən etməklə bölməboyu əldə etdikləri orfoqrafik biliklərini nümayiş etdirirlər.

Yazı

3.1.3 Tapşırıq D (dərslük). Tapşırıqda verilmiş təlimatın hər cümləsi oxunduqca müəllim hazırladığı nümunədə həmin təlimata uyğun hansı işin görüldüyünü şagirdlərə nümayiş etdirir.

Cütlərlə iş. Müəllimin nəzarəti ilə cütlər məktubun hazırlanmasına başlayır. Bu tapşırıqın yerinə yetirilməsi ilə şagirdlər ilboyu əldə etdikləri bir sıra bilik və bacarıqlarını nümayiş etdirirlər:

1. Sadə nitq etiketlərindən istifadə edir.
2. Özünü və yaşadığı ünvanı təqdim edir.
3. Sual cümləsi quraraq məlumat soruşur.
4. Öz hiss və duyğularını ifadə edir.
5. Məktubun məzmununa uyğun rəsm çəkir.
6. Məktubun hissələri ilə tanış olur.
7. Təlimatdakı ardıcılığa əməl edir.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Yeni öyrəndiyi sözlərlə onların izahlarını uyğunlaşdırır.	Tapşırıq	Tap. B (dərslük)
Eyni məna qrupuna aid olan sözləri müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. C (dərslük)
Yer adlarını böyük hərflə yazır.	Tapşırıq	Tap. A (dərslük)
Deyilişi və yazılışı fərqlənən bəzi sözlərin düzgün yazılışını müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. Ç (dərslük). Tap. B (iş dəftəri)
Məktub yazaraq öz arzu və hislərini ifadə edir		Tap. D (dərslük)

Mövzu		Yaxşı nədir, pis nədir
Nitq bacarıqları	Şifahi nitq	<ul style="list-style-type: none"> Dinlənən və ya oxunan mətnin təxəyyülə uyğun təxmin və ya davam etdirilməsi Şəkillər üzrə kiçikhəcimli mətnin qurulması
	Söz ehtiyatı	caynaq, taqət, fədakar, qısılmaq, tufan, çəpər, yolmaq, zənbil, mayallaq aşmaq, gözünə sataşmaq, acımaq, kəndir, sarılmaq, cummaq, macəra, ah çəkmək, qoza, bərəlmək, boylanmaq, təngnəfəs, hıçqırmaq, mağara, etiraf, nərildəmək, and-aman eləmək, əl saxlamaq, cəsarət, mərhəmət, tövlə, zingildəmək, qoç, zərbə, əlacsız, kor-peşman, skamyə, qabartmaq, sığınmaq, vahiməli, əldən düşmək, tənzip, haray salmaq, leysan, sahil, çat-çat, hayına çatmaq və s.
	Oxu	<ul style="list-style-type: none"> Cümlələr arasında fasilə verməklə kiçikhəcimli mətnlərin oxunması Nəzm və nəsrə yazılmış mətnlərin fərqləndirilməsi; Şeir in əsas struktur elementlərinin (başlıq, bənd, misra) fərqləndirilməsi Şeir in nəsrə çevrilərək nəql edilməsi
	Yazı	<ul style="list-style-type: none"> Çap hərfləri ilə verilmiş kiçikhəcimli mətnlərin üzündən köçürülməsi Kompozisiyalı şəkllə uyğun cümlələrin yazılması Oxunan mətnin qısa məzmununun yazılması Şəkil üzrə mətn qurub yazılması
Akademik biliklər	Dil qaydaları	<ul style="list-style-type: none"> Ad, hərəkət bildirən sözlər, durğu işarələri, heca, sait və samitlərin və cümlə üzrə biliklərin təkrarı və tətbiqi
	Filoloji anlayışlar	<ul style="list-style-type: none"> Abzas
Kompetensiyalar		<ul style="list-style-type: none"> Anaya, insanlara, digər canlı varlıqlara sevgi, mərhəmət, qayğı; dostluq münasibətlərinin aşılması, minnətdarlıq hissinin ifadəsi

Bu bölmədə müxtəlif mənəvi dəyərlərdən, insani münasibətlərdən, dostluq və səmimi hislərdən bəhs edən bədii mətnlər təqdim olunur. Əsas məqsəd şagirdlərin maraq dairəsində olan mövzulardan istifadə etməklə onların dinləmə, danışma, oxu və yazı bacarıqlarını inkişaf etdirmək, xarakterin səciyyələndirilməsi ilə bağlı söz ehtiyatlarını zənginləşdirməkdir.

Öncədən vacib olan bilik və bacarıqlar:

- Mətndəki obrazları sadə formada təhlil edir, onlara münasibət bildirir.

- Verilmiş mövzu ilə bağlı şifahi təqdimat hazırlayır.

- Sözləri hecalamadan, bütöv tələffüz etməklə oxuyur.

- Hüsnxət normalarına uyğun yazır.

Mənim səməkdə çətinlik doğuran məsələlər:

- Yaradıcı tapşırıqların yerinə yetirilməsi
- Nisbətən irihəcimli mətnlərin oxunması
- Əsas fikrin ifadə edilməsi

Bu bölmənin tədrisi zamanı bir sıra filoloji anlayışların mənimsədilməsində şagirdlərin fəaliyyətinə fərdi, diferensial yanaşma faydalı ola bilər. Bu məqamlarla bağlı tövsiyələr dərslərin şərhində verilməlidir.

fəsil 1 ANA MƏHƏBBƏTİ

1-ci dər. Pişik və qaraquş

- Dərslik: səh. 44 • İş dəftəri: səh. 35

Təlim məqsədləri

- Dinlədiyi mətn üzrə faktoloji suallara cavab verir (st. 1.1.1)
- Süjetli şəkil kompozisiyası üzrə mətn qurub danışır (st. 1.2.1)
- Verilmiş şəkli uyğun söz və cümlələr yazır (st. 3.1.2)
- Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir (st. 2.2.4)
- Yaxınmənalı sözləri müəyyən edir (st. 2.1.3)
- Verilmiş sözlər arasında məna əlaqələrini müəyyənləşdirərək bitmiş fikir ifadə edən cümlə qurur. (st. 4.1.6)

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Bölmənin adının müzakirəsi;
2	Danışma	Bölmə titulundakı şəkil və suallar üzrə iş; "Şəngül, Şüngül, Məngül" nağılını şəkil üzrə danışma
3	Oxu. Söz ehtiyatı	"Pişik və qaraquş" mətninin oxusu; yeni sözlər üzrə iş
4	Oxuyub-qavrama	Mətnlərdəki obrazların müqayisəsi
5	Dil qaydaları	Verilmiş sözlərdən cümlə qurmaq
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Şagirdlərin diqqəti bölmənin adına yönəldilir, şagirdlər *yaxşı nədir, pis nədir?* sualı ətrafında fikirlərini söyləyir, həyatda gördüklərindən nümunələr gətirir, bölmə titulundakı şəkillərə nəzər salıb bölmənin mövzusunu təxmin edirlər.

Tapşırıq A (dərslik). Şagirdlərin diqqəti bölmə titulunda verilmiş şəkillərə və suallara yönəldilir. Şagirdlər hər bir şəkilin məzmununu danışır, obrazların hərəkətlərinə münasibət bildirirlər. Bununla şagirdlərin yaxşı və pis xüsusiyyətlər haqqında ilkin təsəvvürləri yoxlanılır.

Dinləmə və danışma

1.2.1 Tapşırıq B (dərslik). Şagirdlər onlara tanış olan "Şəngül, Şüngül, Məngül" nağılını şəkillər üzrə danışırlar. Nağılı bilən digər şagirdlər şəkillərdə təsvir edilməyən hissələri də nəql edə bilirlər.

1.1.1 Müəllim nağılı səsləndirir və yönəldici suallar vasitəsilə şagirdlərin diqqətini ana keçinin

fədakarlığına yönəldir: "Ana keçiyə balalarına nə tapşırırdı? Canavar evə necə girdi? Canavara qalib gəlmək üçün ana keçiyə kim kömək etdi?"

Sual-cavab zamanı "Təhlükədən qorunaq" mövzusu ilə inteqrasiya yaratmaq olar: *Tanmadığımız adama qarşı açmağımız düzgündürmü?*

Yazı

3.1.2 Tapşırıq A (iş dəftəri). Bu tapşırıq şagirdlərin cümlə qurmaq və hüsnxət normalarına uyğun yazmaq bacarıqlarını inkişaf etdirir.

Oxu. Söz ehtiyatı

2.2.4 Tapşırıq C (dərslik). Növbəli oxu. Şagirdlər "Pişik və qaraquş" mətnini növbə ilə səsli oxuyurlar. Müəllim şagirdlərə tapşır ki, mətni oxuduqca hadisələri xəyallarında canlandırsınlar. Oxu prosesində tanış olmayan sözlər şagirdlərə izah edilir. Yeni sözlər "Söz boğçası"na əlavə olunur.

2.1.3 Tapşırıq B (iş dəftəri). Şagirdlər verilmiş sözlərin yaxınmənalı qarşılığını seçirlər (taqət–güc, məhəbbət–sevgi, yapışmaq–tutmaq, əldən düşmək–yorulmaq). Bu tapşırıq şagirdlərin söz ehtiyatının zənginləşdirilməsi məqsədi daşıyır.

Oxuyub-qavrama

Oxu prosesi bitdikdən sonra şagirdlər ana pişik və ana keçiyə obrazlarını müqayisə edirlər. Vizual və verbal informasiyanın müqayisəli təhlili bacarığı inkişaf etdirilir.

Dil qaydaları

4.1.6 Tapşırıq C (iş dəftəri). Şagirdlər verilmiş sözlər arasındakı məna əlaqələrini müəyyənləşdirərək bitmiş fikir ifadə edən cümlə qururlar ("Ana məhəbbəti hər şeydən güclüdür").

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Şəkil üzrə danışır.	Müşahidə	Tap. A, B (dərslik)
Əsərdəki obrazları müqayisə edir və onlara münasibət bildirir.	Müşahidə	Tap. C (dərslik)
Verilmiş şəkli uyğun cümlələr yazır.	Tapşırıq	Tap. A (iş dəftəri)
Yaxınmənalı sözləri müəyyənləşdirir.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)
Cümlələr qurur.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)

2-ci dər. Məstan və balaları

• Dərslük: səh. 45 • İş dəftəri: səh. 36

Təlim məqsədləri

- Cümlələr arasında fasilə verməklə kiçikhəcmli mətnləri oxuyur (st. 2.2.1).
- Mətnlə illüstrasiya arasındakı uyğun(suz)luğu müəyyən edir. (st. 2.2.3).
- Mübaliğədə şişirdilmiş əlamətin mahiyyətini izah edir (st. 2.1.4).
- Yaxınmənalı sözləri müəyyənləşdirir (st. 2.1.3).
- Şeiri nəsrə çevirərək nəql edir (st. 2.2.2).
- Sual sözlərindən istifadə etməklə sual cümlələri qurur (st. 4.1.6).
- Verilmiş şəkllə uyğun söz və cümlələr yazır (st. 3.1.2)

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Dinləmə mətni;
2	Oxu. Söz ehtiyatı	“Məstan və balaları” mətninin oxunması; yeni sözlərin mənimsə-dilməsi
3	Oxuyub-qavrama	Şəkillərlə mətnin uyğunlaşdırılması; şeirin nəsrə çevrilməsi
4	Dil qay-daları	Sual cümlələrinin qurulması
5	Yazı	Şeirin məzmununu əks etdirən şək-lin təsvir edilməsi
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Suallar: “Pişiyiniz varmı? Onunla oynayırsınız mı? O dəcəllik edəndə valideynlərinizin münasibəti necə olur?”

Oxu. Söz ehtiyatı

2.2.1 Tapşırıq A (dərslük). İstiqamətləndirilmiş oxu. Şəkillərə diqqət yetirməklə “Məstan və balaları” şeiri hissə-hissə oxunur. Oxunan hissələr mətnə çəkilmiş illüstrasiyalarla uyğunlaşdırılır: 1-ci şəkil – “Gah ağaca dırmaşdı”; 2-ci şəkil – “Gah damın üstə çıxdı”; 3-cü şəkil – “Qovdu ağ kəpənəyi”; 4-cü şəkil – “Üç balası zənbildə / Yuxulayıb qalmışdı”.

2.1.4 Tapşırıq B (dərslük). Şagirdlərin söz ehtiyatını möhkəmləndirir. “Tufan” sözünün həqiqi mənası (qarlı, yağışlı, dağıdıcı külək) və şeirdə işlənən mənası (hər yeri dağıtmaq) ətrafında müzakirə aparılır.

2.1.3 Tapşırıq A, B (iş dəftəri). Bu tapşırıqlar şagirdlərin söz ehtiyatının artırılması məqsədi daşıyır. Müəllim şagirdlərə tapşırıqda verilən yeni söz-

lərin mənasını izah edir. Şagirdlərin diqqətini “Söz boğçası”na yönəldir. Şagirdlər tapşırıqda verilən sözləri “Söz boğçası” ilə müqayisə edərək sıranı tamamlayırlar: 1 – tufan; 2 – çəpər; 3 – yolmaq; 4 – zənbil. Bu, şagirdlərin yaxınmənalı sözləri qruplaşdırmaq bacarığını inkişaf etdirir.

Şagirdlər “B” tapşırığını yerinə yetirməklə yeni sözləri daha dərindən mənimsəyirlər.

Oxuyub-qavrama

2.2.3 Tapşırıq C (dərslük). Şagirdlər şəkillər üzrə danışıq, 3-cü şəklın şeirdə əks olunduğunu müəyyən edərək uyğun misranı oxuyurlar (Yoldu otu, çiçəyi...)

2.2.2 Tapşırıq Ç (dərslük). Bu tapşırıqın məqsədi şagirdlərin nəzmi nəsrə çevirərək öz sözləri ilə nəql etmək bacarığını inkişaf etdirməkdir.

Dil qaydaları

4.1.6 Tapşırıq C (iş dəftəri). Şagirdlər kim? və nə etdi? sual sözlərindən istifadə etməklə şeirin məzmununa uyğun sual cümlələri qururlar.

Yazı

Tapşırıq Ç (iş dəftəri). Mətnlə illüstrasiya arasındakı uyğunluğu müəyyən etmək və nəzmi nəsrə çevirmək bu tapşırıqın əsas məqsədidir.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Mətnlə illüstrasiya arasındakı uyğunluğu müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. C (dərslük)
Yaxınmənalı sözləri müəyyənləşdirir.	Tapşırıq	Tap. A, B (iş dəftəri)
Şeiri nəsrə çevirərək nəql edir.	Tapşırıq	Tap. Ç (dərslük)
Sual sözlərindən istifadə edərək cümlə qurur.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)
Verilmiş şəkllə uyğun cümlələr yazır.	Tapşırıq	Tap. Ç (iş dəftəri)

LAYIHİ

3-cü dərs. Bağdakı quyu

• Dərslik: səh. 46 • İş dəftəri: səh. 37

Təlim məqsədləri

- Oxuduğu mətnin davamını təxmin edir (st. 1.2.2).
- Cümlələr arasında fasilə verməklə kiçikhəcmli mətnləri oxuyur (st. 2.2.1).
- Məzmunun açılmasına xidmət edən açar sözləri müəyyənləşdirir (st. 2.2.3).
- Əsərdəki obrazları sadə şəkildə təhlil edir və onlara münasibət bildirir (st. 2.2.4).
- Buraxılmış sözləri yerinə qoymaqla cümlələri köçürür. (st.3.1.1).
- Mətnlə illüstrasiya arasındakı uyğunsuzluğu müəyyən edir (st. 2.2.3).
- Mətndən ad, əlamət, say, hərəkət bildirən sözləri seçir (st. 4.1.5).
- Cümlə ortasında gələn xüsusi adları böyük hərflə yazır (st. 4.1.3).

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Mövzu ilə bağlı atalar sözünün müzakirəsi
2	Oxu. Söz ehtiyatı	"Bağdakı quyu" mətninin oxusu
3	Oxuyub-qavrama	Mətnə çəkilmiş şəkillər üzrə iş
4	Yazı	Mətnlə illüstrasiya arasındakı uyğunsuzluğun şərh edilib yazılması
5	Dil qaydaları	Heyvan adlarının böyük hərflə yazılışı
6	Söz ehtiyatı	"Söz boğçası" üzrə iş
7	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim "Pişiyin qanadı olsa idi, sərçələrdən əlamət qalmazdı" atalar sözünü lövhəyə yazır. Şagirdlər atalar sözünü müzakirə edərək "sərçə tutmaq pişiklərin əsas məşğuliyyətidir" qənaətinə gəlirlər.

Oxu

1.2.2 Tapşırıq A (dərslik). Şagirdlər əvvəlcə mətnə çəkilmiş şəkillər üzrə açar sözlər söyləyir, sonra hadisələrin davamını təxmin edirlər.

2.2.1 Növbəli oxu. Mətn növbə ilə ucadan oxunur. Müəllim faktoloji suallar vasitəsilə diqqətli oxunu yoxlayır.

Şagirdlər ikinci abzası oxuduqdan sonra həmin hissəyə uyğun illüstrasiyanı seçirlər. Sonra mətnin davamını oxuyub növbəti illüstrasiyanın aid olduğu cümləni mətndən seçirlər.

Oxuyub-qavrama

2.2.3 Tapşırıq A (iş dəftəri). Mətndən açar sözlər (Məstan, sərçə, quyu) seçilib cümlədə işlədilir.

2.2.4 Tapşırıq B (dərslik). Şagirdlərin oxuyub anlama bacarığını və diqqətini inkişaf etdirir. Şagirdlər şəkildə nənin təsvirinin olmadığını müəyyən edir və bu obraz haqqında öz fikirlərini bildirirlər.

Təhlükəsizlik qaydalarını xatırlatmaq məqsədi ilə müxtəlif suallar verilə bilər:

- *Sizcə, bağda hansı təhlükəsizlik qaydasına riayət olunmayıb?* (Quyunun ağzını bağlamayıblar)

Yazı. Söz ehtiyatı

3.1.1 Tapşırıq C (dərslik). Şagirdlər "Söz boğçası"ndan uyğun ifadələr əlavə edib cümlələri köçürməklə yeni sözləri daha dərinləndirirlər.

2.2.3 Tapşırıq B (iş dəftəri). Şagirdlər mətnlə illüstrasiya arasındakı uyğunsuzluğu (mətnə quyunun ağzı açıq idi) yazılı şərh edirlər.

Dil qaydaları

4.1.5 Tapşırıq C (iş dəftəri). Şagirdlər bu fəsildə öyrəndikləri yeni sözləri həm təkrar edir, həm də mənalarını bir daha uyğunlaşdırmaqla söz ehtiyatlarını möhkəmləndirmiş olurlar.

4.1.3 Tapşırıq Ç (dərslik). Müəllim şagirdlərin diqqətini mətnə "Məstan" sözünün yazılışına yönəldir və bu sözün ilk hərfinin böyük yazılma səbəbini soruşur. "Bunları bilməliyik" rubrikasındakı qayda və nümunələr təhlil olunur.

Tapşırıq D (dərslik) və Ç (iş dəftəri). Bu tapşırıqlar vasitəsilə heyvanlara verilən adların yazılışı üzrə bilik və bacarıqlar möhkəmləndirilir.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Mətnin davamını təxmin edib danışır.	Tapşırıq	Tap. A (dərslik)
Əsərdəki obrazları sadə şəkildə təhlil edir və onlara münasibət bildirir.	Tapşırıq	Tap. B (dərslik)
Buraxılmış sözləri yerinə qoymaqla cümlələri köçürür.	Tapşırıq	Tap. C (dərslik)
Mətnlə şəkil arasındakı uyğunsuzluğu öz yazısı ilə izah edir.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)
Heyvan adlarının ilk hərfini böyük yazır.	Tapşırıq	Tap. Ç, D (dərslik). Tap. Ç (iş dəftəri)

4-cü dər. Məstanın xilas

- Dərslük: səh. 47 • İş dəftəri: səh. 38

Təlim məqsədləri

- Həyatda gördükləri və təəssüratları haqqında danışır (st. 1.2.1).
- Oxunan mətni kitabda izləyir. (st. 2.2.1)
- Mətn üzrə faktoloji suallara cavab verir (st. 2.2.3).
- Eyni məzmununda olan nəzm və nəsrə yazılmış mətnləri müəyyənləşdirir (st. 2.2.2).
- Oxuduğu mətnlərdəki obrazları müqayisə etməklə ümumi ideyanı müəyyən edir (st. 2.2.4).
- Əsərdəki obrazları, hadisələri, hadisələrin baş verdiyi zaman və məkanı müəyyənləşdirir (st. 2.2.3).
- Sözləri əlifba sırası ilə düzür (st. 4.1.4).

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Ana-övlad münasibətinə aid fikir mübadiləsi aparılması
2	Danışma	Mövzu üzrə müzakirə
3	Oxu	Mətnin oxusu
4	Oxuyub-qavrama	Mətn üzrə faktoloji sualların cavablandırılması; nəzm və nəsr parçalarının uyğunlaşdırılması
5	Yazı	Obrazların adlarının əlifba sırası ilə yazılması; obrazlara aid hissələrin seçilib yazılması
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Tapşırıq A (dərslük). Şagirdlərin "Məstan və balaları" şeirinin "Üç balası zənbildə yuxulayıb qalmışdı" misralarını xatırlaması mətnin davamının oxunmasına maraq oyadır. "Məstan balalarını unutmmuşdu?" sualı ətrafında müzakirə aparılır.

Danışma

1.2.2 Müəllim suallar verməklə mövzunu şagirdlərin şəxsi həyatı ilə əlaqələndirir: "Heç olub ki, bir yerə gedəndə ananızdan ayrılımsınız və azmısınız? Belə vəziyyətdə siz nə etmişiniz? Ana övladını yaddan çıxara bilərmisiz?" Şagirdlər müxtəlif əhvalatlar xatırlayırlar, öz təəssüratlarını bölüşürlər.

Oxu

2.2.1, **2.2.3** **Tapşırıq B (dərslük).** Mətnin hər cümləsini bir şagird ucadan oxuyur. Oxu prosesinin bu şəkildə təşkili şagirdlərin diqqətinin mətn üzərində cəmlənməsinə və sualların asan şəkildə cavablandırılmasına kömək edir.

Oxu zamanı şagirdlərə tanış olmayan sözlər (kən-

dir, sarılmaq, cummaq) izah olunur.

Oxu prosesi bitdikdən sonra suallar cavablandırılır.

Oxuyub-qavrama

2.2.4 **Tapşırıq C (dərslük).** Şagirdlər "Ana məhəbbəti" fəslində tanış olduqları obrazları müqayisə etməklə mətndəki əsas fikri müəyyənləşdirirlər: "Ana məhəbbəti hər şeydən güclüdür".

Tapşırıq Ç (dərslük). Bu tapşırıqda şagirdlər mətnin son cümləsinə aid olan illüstrasiyaya baxaraq mətnə əlavələr edirlər. Təxminən bu cümlələr seçilənə bilər: "Uşaqlar quyunun üstünü taxta ilə örtüdü. Taxtanın üzərinə iri daş qoydular" və s. Bu, şagirdlərdə illüstrasiyanı təsvir etməklə mətni genişləndirmək bacarığını inkişaf etdirir.

2.2.2 Tapşırıq D (dərslük). Yazı ilə inteqrasiya.

Şagirdlər mətndən verilmiş şeir parçalarına uyğun gələn cümlələri seçib köçürməklə həm oxuyub-qavradıqlarını, həm də yazı bacarıqlarını nümayiş etdirirlər.

2.2.3 **Tapşırıq A (iş dəftəri).** Yazı ilə inteqrasiya. Şagirdlər mətndəki obrazların adlarının qarşısında onların hərəkətlərinə uyğun məlumatlar yazmaqla mətni oxuyub-qavradıqlarını və yazı bacarıqlarını nümayiş etdirirlər.

Dil qaydaları

4.1.4 **Tapşırıq E (dərslük) və B (iş dəftəri).** Məqsəd şagirdlərin əlifba üzrə bilik və bacarıqlarını möhkəmləndirməkdir.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Oxunan mətni kitabda izləyir.	Müşahidə	Tap. B (dərslük)
Mətn üzrə faktoloji suallara cavab verir.	Tapşırıq	Tap. B (dərslük)
Eyni məzmununda olan nəzm və nəsrə yazılmış mətnləri müəyyənləşdirir.	Tapşırıq	Tap. D (dərslük)
Obrazları müqayisə etməklə ümumi nəticələrə gəlir.	Tapşırıq	Tap. Ç (dərslük)
Əsərdəki obrazlara uyğun hadisələri müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. A (iş dəftəri)
Sözləri əlifba sırası ilə düzür.	Tapşırıq	Tap. D (dərslük). Tap. B (iş dəftəri)

fəsil 2 QARAGÖZÜN MACƏRASI

1-ci dər. Qaragöz yuvanı tərk edir

- Dərslük: səh. 48 • İş dəftəri: səh. 39

Təlim məqsədləri

- Şahidi olduğu hadisə haqqında danışır (st. 1.2.1).
- Sözlün ifadə etdiyi şəkli müəyyən edir. (St. 2.1.1).
- Yeni öyrəndiyi sözlərlə onların izahlarını uyğunlaşdırır (st. 2.1.1).
- Mətnəki əsas hadisələri (faktları) müəyyən edir. (st. 2.2.5).
- Mətnin məzmunundan çıxış edərək hadisələrin davamını təxmin edir (st. 2.2.5).
- Verilmiş şəkllə uyğun söz və cümlə yazır (st. 3.1.2.)
- Mətnədən ad, əlamət, hərəkət bildirən sözləri seçir. (st. 4.1.5.)

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	“Macərə” anlayışının çıxarılması;
2	Danışma	Suallar ətrafında danışma və müzakirə
3	Oxu. Söz ehtiyatı	“Qaragöz yuvanı tərk edir” mətninin oxusu; yeni sözlərin mənimsənilməsi
4	Oxuyub-qavrama	Mətnəki səbəb-nəticə əlaqəsinin müəyyən olunması; mətnin davamının təxmin edilməsi
5	Dil qaydaları	Ad bildirən sözlərin müəyyən edilməsi
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim şagirdlərin diqqətini fəslin adına yönəldərək “macərə” sözünün mənasını izah etmək üçün şagirdlərə müxtəlif situasiyalara aid hekayə qurmağı tapşırır:

1. *Həyatda topla oynayan zaman top qonşunun pəncərəsini sındırır.*

2. *Çantanı kiminsə çantası ilə dəyişik salırsan və s.*

Danışma

1.2.1 Tapşırıq A (dərslük). Şagirdlərin şahidi olduqları hadisələri xatırlayıb danışması onlarda mətnin oxunmasına maraqla oyadır.

Oxu. Söz ehtiyatı

Tapşırıq B (dərslük). Növbəli oxu. Şagirdlər mətni növbəli şəkildə səli oxuyurlar. Şagirdlər

mətnə *kötük, küp, qulp* sözlərinə rast gəldikcə müəllim həmin sözlərin ifadə etdiyi anlayışları şəkildə tapmağı tapşırır. Bu, yeni sözlərin daha dərindən mənimsənilməsinə kömək edir.

2.1.1 Tapşırıq A (iş dəftəri). Şagirdlər verilmiş izahların aid olduğu sözləri müəyyənləşdirməklə yeni sözləri mənimsədiklərini nümayiş etdirirlər.

Oxuyub-qavrama

2.2.5 Tapşırıq C (dərslük). Şagirdlər mətnəki əsas faktlardan (yuvanın ağacda olması, yem məqsədilə qozanın toplanması) çıxış edərək Qaragözün sincab olduğunu təsdiq edirlər.

Əlavə tapşırıq. Müəllim şagirdlərin diqqətini mətnin 1-ci abzasına yönəldərək sual verir:

– “*Sizcə, Qaragöz niyə ah çəkdi?* Bu sualın cavabı mətnə öz əksini tapmayıb. Şagirdlər bu sualları öz təxminləri əsasında cavablandırma bilirlər: *Qaragöz də dovşan balaları kimi oynamaq istədi, lakin ah çəkdi, çünki anası ona tapşırmışdı ki, o gələndə qədar yuvadan çıxmasın*” və s.

Danışma

Tapşırıq Ç (dərslük). Şagirdlər baş qəhrəmanın hərəkətini səbəb kimi qəbul edərək onun nəticələrini təxmin edirlər.

Yazı

3.1.2 Tapşırıq B (iş dəftəri). Bu tapşırıq şagirdlərin şəkildə gördüklərini yazı vasitəsilə təsvir etmək bacarıqlarını təkmilləşdirmək məqsədi daşıyır.

Dil qaydaları

4.1.5 Tapşırıq C (iş dəftəri). Şagirdlər nöqtələrin yerinə məzmunu uyğun ad bildirən sözləri yazmaqla həm ad bildirən sözləri tanıdıqlarını, həm də mətni oxuyub-anladıqlarını nümayiş etdirirlər.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Şahidi olduğu hadisə haqqında danışır.	Tapşırıq	Tap. A (dərslük)
Sözlün ifadə etdiyi şəkli müəyyən edir.	Tapşırıq	“Söz boğçası”
Mətnəki əsas hadisələri müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. C (dərslük)
Mətni təxəyyülünə uyğun davam etdirir.	Tapşırıq	Tap. Ç (dərslük)
Mətnədən ad bildirən sözləri seçir.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)

2-ci dər. Ayı və balaları

- Dərslük: səh. 49 • İş dəftəri: səh. 40

Təlim məqsədləri

- Kitabın sərlövə, başlıq, illüstrasiya kimi elementlərindən çıxış edərək məzmununu təxmin edir (st. 2.2.3).
- Əsərdəki obrazları, hadisələri, hadisələrin baş verdiyi zaman və məkanı müəyyənləşdirir (st. 2.2.3).
- Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir (st. 2.2.4).
- Nitqində yeni öyrəndiyi sözlərdən kontekstə uyğun istifadə edir (st. 2.1.2).
- Varlığı səciyyələndirmək üçün əlamət, say və hərəkət bildirən sözlərdən istifadə edir (st. 4.1.5).
- Çap hərfləri ilə verilmiş sözləri və kiçikhəcmli mənləri üzündən köçürür (st. 3.1.1).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	“Qaragöz yuvanı tərk edir” mətninin xatırladılması
2	Danışma	İllüstrasiya vasitəsilə mətnin davamının təxmin edilməsi
3	Oxu	Söylənən fərziyələrin mətnlə müqayisə olunması
4	Oxuyub-qavrama	Mətndəki obrazlar, hadisələrlə bağlı faktlar üzrə iş
5	Dil qaydaları	Obrazlara aid hərəkət bildirən sözlərin müəyyən edilməsi
6	Yazı	Mətnin bir hissəsinin köçürülməsi
7	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim suallar verməklə “Qaragöz yuvanı tərk edir” mətnini xatırladır: “Qaragöz niyə yuvadan çıxdı? Küp kimin idi? Küp niyə aşdı?”

Oxu

2.2.3 Tapşırıq A (dərslük). Mətnə çəkilmiş şəkil üzrə iş aparılır. Şəklə baxmaqla hadisələrin davamı təxmin edilir. Müəllim “Sizcə, hadisələr necə davam edə bilər? Qaragöz nə edəcək?” və s. suallar vasitəsilə mətnin davamına maraq yaradır.

Sonra mətn növbə ilə ucadan oxunur. Mətnə baş verən hadisələr söylənilən fərziyələrlə müqayisə edilir. Oxu zamanı şagirdlərə tanış olmayan sözlər (*boylanmaq, bəzəlmək*) izah edilir.

Oxuyub-qavrama

2.2.3 Tapşırıq A (iş dəftəri). Şagirdlər mətnə aid məlumatları yazmaqla mətni oxuyub-qavradıqlarını göstərirlər.

2.2.4 Tapşırıq B (dərslük). Qaragöz obrazı haqqında söhbət aparılır. Müəllimin yönəldici sualları

vasitəsilə şagirdlər onun xarakterini açmağa çalışırlar: “Sizcə, Qaragöz gizlənməkdə haqlı idi? Qaragöz nə etməli idi? Siz onun yerində olsanız, nə edərdiniz?” Əsas məqsəd şagirdlərin Qaragözün hərəkətinə düzgün qiymət vermələridir. (*Qaragöz başqasına aid olan əşyaya əl vurmamalı, əşyanın sahibi gələndə səhvini etiraf etməli idi.*)

2.2.3 Tapşırıq C (dərslük). Şagirdlər “Qaragözün macərası” mətnindəki faktlara aid verilən fikirlərin doğru və ya yanlış olduğunu müəyyənləşdirməklə oxuduqları mətni təhlil etmək bacarığına yiyələnirlər.

Söz ehtiyatı

2.1.2 Tapşırıq B (iş dəftəri). Bu tapşırıq söz ehtiyatını möhkəmləndirməyə xidmət edir. Şagirdlər “Söz boğçası”ndan uyğun gələn sözləri yazmaqla cümlələri tamamlayırlar.

Dil qaydaları

4.1.5 Tapşırıq C (iş dəftəri). Oxu ilə inteqrasiya. Şagirdlər obrazlara aid hərəkət bildirən sözləri seçməklə həm mətni oxuyub-anladıqlarını, həm də hərəkət bildirən sözləri fərqləndirmək bacarıqlarını nümayiş etdirirlər.

Yazı

3.1.1 Tapşırıq Ç (iş dəftəri). Şagirdlər mətndən ayının qəzəbini ifadə edən cümlələri köçürməklə həm yazı, həm də oxu bacarıqlarını inkişaf etdirirlər.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
İllüstrasiya vasitəsilə mətnin məzmununu təxmin edir.	Tapşırıq	Tap. A (dərslük)
Əsərdəki obrazları, hadisələri, hadisələrin baş verdiyi zaman və məkanı müəyyənləşdirir.	Tapşırıq	Tap. B (dərslük), Tap. A (iş dəftəri)
Nitqində yeni öyrəndiyi sözlərdən kontekstə uyğun istifadə edir.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)
Obrazları səciyyələndirmək üçün hərəkət bildirən sözlərdən istifadə edir.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)

3-cü dərs. Ana ilə söhbət

- Dərslik: səh. 50 • İş dəftəri: səh. 41

Təlim məqsədləri

- Oxunan mətni kitabda izləyir. (St. 2.2.1.)
- Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir. (St. 2.2.4.)
- Cümlədə buraxılmış sözü müəyyən edir. (St. 2.1.2.)
- Çap hərfləri ilə verilmiş sözləri və kiçikhəcmli mətnləri üzündən köçürür. (St. 3.1.1.)
- Rollu oyun zamanı obrazın xarakterinə uyğun mimika və jestlərdən istifadə edir. (St. 1.2.3.)
- Sözü təşkil edən hecaları müəyyən edir. (St. 4.1.2.)
- Verilmiş sözdə sait və samit bildirən hərfləri fərqləndirir. (St. 4.1.1.)

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	"Sirr bölüşmək" mövzusunda söhbət
2	Oxu. Söz ehtiyatı	Mətnin oxusu; baş qəhrəmanın xarakterinin təhlili; yeni sözlər üzrə iş
3	Danışma	Rollu oyun vasitəsilə mətnin səhnələşdirilməsi
4	Dil qaydaları	Sait, samit və heca üzrə biliklərin xatırlanması
5	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Tapşırıq A (dərslik) "Sirriniz olanda kiminlə bölüşürsünüz?" sualı ilə müəllim şagirdlərdə mövzuya maraq oyadır.

Oxu. Oxuyub-qavrama

2.2.1 **2.2.4** **Rollu oxu.** Obrazların nitqi şagirdlər arasında bölüşdürülür. Bu oxu texnikası şagirdləri yoldaşlarının oxusunu daha diqqətlə izləməyə məcbur edir.

Oxu prosesində şagirdlər baş qəhrəmanın hərəkətlərindən və sözlərindən çıxış edərək onun keçirdiyi hislər barədə fikir söyləməlidirlər. Müəllim nümunə üçün bu cümləni seçə bilər: "Balacanın qara gözləri yaşardı". Bunun peşmançılıq hissi ilə bağlı olduğunu deyə bilər. Digər cümlələri isə müəyyən etməyi şagirdlərə tapşırır. ("Qaragöz isə kədərli halda oturub fikrə daldı. Qaragözü ağlamaq tutdu" və s.)

Söz ehtiyatı

2.1.2 **Tapşırıq A (iş dəftəri).** Söz boğçası üzərində iş aparılır. Şagirdlər yeni sözləri kontekstə uyğun işlətmək bacarıqlarını nümayiş etdirirlər.

Yazı

3.1.1 **Tapşırıq B (iş dəftəri).** Şagirdlər mətndən əsas fikri ifadə edən cümlələri seçib köçürürlər.

Danışma

1.2.3 **Tapşırıq B (dərslik). Rollu oyun.** Bu fəaliyyət şagirdlərin dialoq qurmaq, müvafiq jest və mimikadan yerli-yerində istifadə etmək bacarıqlarını inkişaf etdirir.

Dil qaydaları

4.1.2 **Tapşırıq C, Ç (dərslik). Riyaziyyatla inteqrasiya.** Şagirdlərin heca haqqında bilikləri xatırladılır. Onlar həm hərflərin, həm də hecaların sayını müəyyənləşdirir, eyni zamanda hansının az, hansının çox olduğunu misallarla aydınlaşdırırlar.

4.1.1 **Tapşırıq B (iş dəftəri).** Bu tapşırıq şagirdlərin sait və samitləri fərqləndirmək bacarıqlarını möhkəmləndirir.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Oxunan mətni kitabda izləyir.	Müşahidə	Tap. A (dərslik)
Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir.	Tapşırıq	Tap. A (dərslik). Tap. B (iş dəftəri)
Oxuduğu mətni səhnələşdirir.	Tapşırıq	Tap. B (dərslik)
Sözləri hecalara ayırır.	Tapşırıq	Tap. C, Ç (dərslik)
Sait və samit bildirən hərfləri fərqləndirir.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)

4-cü dərs. Qaragözün etirafı

- Dərslik: səh. 51 • İş dəftəri: səh. 42

Təlim məqsədləri

- Həyatda gördükləri və təəssüratları haqqında danışır (st. 1.2.1).
- Dialoji mətni səsləndirərkən obrazların nitqini fərqli səs tonu ilə oxuyur (st. 2.2.1).
- Mətdəki əsas fikri müəyyənləşdirməyə kömək edən məqamları seçir (st. 2.2.4).
- Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir. (St. 2.2.4).
- Məzmunun açılmasına xidmət edən açar sözləri müəyyənləşdirir (st. 2.2.3).
- Mətni hadisələrin ardıcılığına uyğun nəql edir (st. 2.2.5).
- Mətnlə illüstrasiya arasındakı uyğun(suz)luğu müəyyən edir (st. 2.2.3).
- Məqsəd və intonasiyaya görə cümlələri fərqləndirir (st. 4.1.6).

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Atalar sözünün müzakirəsi
2	Danışma	Mövzunun şagirdlərin şəxsi həyatı ilə əlaqələndirilməsi
3	Oxu. Söz ehtiyatı	Mətnin rollar üzrə oxusu; oxu prosesi zamanı yeni sözlərin izahı
4	Oxuyub-qavrama	Obrazların təhlili; açar sözlərin seçilməsi; mətnlə illüstrasiyanın uyğunlaşdırılması; mətnin ardıcılığa uyğun nəql edilməsi
5	Dil qaydaları	Mətnəndən sual cümlələrinin seçilməsi
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim sual verir: "Doğru söz acı olar, nəticəsi şirin" atalar sözünü necə başa düşürsünüz?

1.2.1 Tapşırıq A (dərslük). Şagirdlər "Etiraf etmək nədir? Siz heç etiraf etməsinizmi?" sualları ətrafında müzakirə aparırlar. Müəllim bu sözün mənasını (səhvini boynuna almaq, yalan danışdığını, günahkar olduğunu bildirmək) izah edir. Şagirdlər öz şəxsi həyatlarından nümunələr gətirməklə etiraf etməyin çətin olduğu qənaətinə gəlirlər.

Oxu. Söz ehtiyatı

2.2.1 "Söz boğçası" üzərində iş aparılır. Müəllim yeni sözləri cümlədə işlətməklə mənalərini şagirdlərə izah edir.

Rollu oxu. Obrazların nitqi və müəllif sözləri şagirdlər arasında bölüşdürülür. Şagirdlər obrazların nitqini uyğun səs tonu ilə oxuyurlar.

Oxuyub-qavrama

2.2.4 Tapşırıq B (dərslük). Şagirdlər Qaragözün etirafını bildiren cümlələri seçməklə mətndəki əsas fikri qavradıqlarını nümayiş etdirirlər. Onlar bu qənaətə gəlirlər ki, yalnız dürüst və güclü xarakterə malik insanlar etiraf etməyi bacarırlar.

Tapşırıq C (dərslük). Şagirdlər Qaragözün hərəkətlərini səciyyələndirməklə onun xarakterini müəyyən edirlər. Digər obrazları da bu üsulla səciyyələndirmək olar.

2.2.3 Tapşırıq A (iş dəftəri). Mətnəndən üç açar söz seçib cümlədə işlətmələri şagirdlərin mətni qavradıqlarını göstərir.

Dil qaydaları

4.1.6 Tapşırıq B (iş dəftəri). Şagirdlər mətnəndən sual cümlələrini (*Sən niyə mənim*

küpümü aşırımsan? Niyə balımı dağıtmısan? İstəyirsiniz, sizin üçün bal toplayım?) seçməklə sual cümləsini fərqləndirdiklərini nümayiş etdirirlər.

Oxuyub-qavrama

2.2.3 , 2.2.4 Tapşırıq C (iş dəftəri). Bu tapşırıqda "Qaragözün macərəsi" mətninin hissələrinə aid əsas məqamları xatırladan fikirlər verilib. Həmin fikirləri aid olduqları mətnlərə və illüstrasiyalara uyğunlaşdırmaq tələb olunur. Tapşırıq şagirdlərin diqqətini və yaddaşını inkişaf etdirməyə yönəlmişdir.

2.2.5 Tapşırıq Ç (dərslük). Qruplarla iş. Müəllim qruplara Qaragözün macərələri" mətninin hissələrini danışmağı tapşırır.

Qruplar onlara verilən mətni müzakirə edərək xatırlayırlar. Sonda ardıcılığı gözləyərək "Qaragözün macərəsi" mətnini danışirlər.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Fikirlərini sərbəst ifadə edir.	Müşahidə	Tap. A (dərslük)
Obrazların xarakterlərini müəyyənləşdirir.	Tapşırıq	Tap. C (dərslük)
Obrazların nitqini uyğun səs tonu ilə oxuyur.	Müşahidə	Tap. B (dərslük)
Açar sözləri seçir.	Tapşırıq	Tapşırıq A (iş dəftəri)
Mətnlə illüstrasiyanı uyğunlaşdırır.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)
Ardıcılığı gözləməklə mətni nəql edir.	Müşahidə	Tap. Ç (dərslük)
Sual cümlələrini fərqləndirir.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)

1-ci dərs. Çağırılmamış qonaq (I hissə)

- Dərslik: səh. 52 • İş dəftəri: səh. 43

Təlim məqsədləri

- Süjetli şəkil kompozisiyası üzrə mətn qurub danışır (st. 1.2.1).
- Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir (st. 2.2.4).
- Sözü cümlədə mənasına uyğun işlədir (st. 2.1.2).
- Şəkillərdən istifadə etməklə mətndəki məlumatları genişləndirir (st. 2.2.3).
- Mətndəki hadisələr arasında səbəb-nəticə əlaqəsini müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Verilmiş əlamət və hərəkət bildirən sözlərin hansı varlıqlara aid olduğunu müəyyən edir (st. 4.1.5).
- Verilmiş şəkli uyğun söz və cümlələr yazır (st. 3.1.2).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	"Mərhəmət" sözünün izahı
2	Danışma	Şəkillər üzrə hekayə qurub danışmaq; obrazı təhlil etmək və ona münasibət bildirmək
3	Oxu. Söz ehtiyatı	"Çağırılmamış qonaq" mətninin oxusu; yeni sözlərin izahı
4	Oxuyub-qavrama	Mətndəki hadisələr arasında səbəb-nəticə əlaqəsinin müəyyən edilməsi
5	Dil qaydaları	Heyvanlara məxsus hərəkət bildirən sözlərin müəyyənləşdirilməsi
6	Yazı	Obrazın zahiri görünüşünün təsviri
7	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Anlayışın çıxarılması. Müəllim müxtəlif ifadələr söyləyir: *yazığı gəlmək, rəhm etmək, yardım göstərmək, ehtiyacı olana kömək etmək*. Müəllim lövhədə bir neçə söz (*mərhəmət, etibar, cəsərat*) yazaraq soruşur: *"Bu hərəkətlər hansı keyfiyyətə uyğun gəlir?"* Müzakirə nəticəsində şagirdlər *mərhəmətli* sözünü seçirlər.

Danışma

1.2.1 Tapşırıq A (dərslik). Şagirdlər süjetli şəkil kompozisiyası üzrə mətn qurub danışirlar. Hekayenin sonunda qızın hərəkətlərinə şagirdlər öz münasibətlərini bildirirlər. Onun mərhəmətli olduğunu vurğulanır.

Oxu. Söz ehtiyatı

2.2.1, 2.1.2 Tapşırıq B (dərslik). Müəllim şagirdlərin diqqətini mətnin adına ("*Çağırılmamış qonaq*") yönəldir. Bu ifadə izah olunur.

Mətn şagirdlər tərəfindən ucadan oxunur. Oxu prosesində paralel surətdə yeni sözlər izah olunur.

Tapşırıq A (iş dəftəri). Şagirdlər nöqtələrin yerinə "Söz boğçası"ndan uyğun gələn sözlər yazmaqla yeni sözləri mənimsədiklərini nümayiş etdirirlər.

Oxuyub-qavrama

2.2.3 Tapşırıq C (dərslik). Şagirdlər mətndə adı çəkilməyən obrazlar (xoruz və qoç) müəyyən mətndən aldığı məlumatları zənginləşdirirlər.

2.2.5 Tapşırıq C (iş dəftəri). Bu tapşırıq şagirdlərin hadisələr arasındakı səbəb-nəticə əlaqəsini müəyyənləşdirmək bacarığını inkişaf etdirir.

Dil qaydaları

4.1.5 Tapşırıq Ç (dərslik) və B (iş dəftəri). Hər iki tapşırıq şagirdlərdə varlığa uyğun hərəkət bildirən söz seçmək, sözü kontekstə uyğun işlətmək bacarıqlarını inkişaf etdirir.

Yazı

3.1.2 Tapşırıq Ç (iş dəftəri). Şagirdlər şəkli baxaraq Toplanın rəngini, formasını, görkəmini (yazıq, soyuqdan büzülmüş) təsvir edirlər.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Şəkli üzrə mətn qurub danışır.	Müşahidə	Tap. A (dərslik)
Əsərdəki obrazları və məkanı müəyyənləşdirir.	Müşahidə	Tap. B (dərslik). Tap. A (iş dəftəri)
Mətndəki hadisələr arasında səbəb-nəticə əlaqəsini müəyyən edir.	Tapşırıq	Tapşırıq C (iş dəftəri)
Ad, hərəkət bildirən sözləri tanıyır.	Tapşırıq	Tap. Ç (dərslik). Tap. B (iş dəftəri)
Şəkli yazı ilə təsvir edir.	Tapşırıq	Tap. Ç (iş dəftəri)

2-ci dər. Çağırılmamış qonaq (II hissə)

• Dərslük: səh. 53 • İş dəftəri: səh. 44

Təlim məqsədləri

- Həyatda gördükləri və təəssüratları haqqında danışır (st. 1.2.1).
- Mətnin məzmunundan çıxış edərək hadisələrin davamını təxmin edir (st. 2.2.5).
- Sözü cümlədə mənasına uyğun işlədir (st. 2.1.2).
- Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir (st. 2.2.4).
- Əsərdəki obrazları, hadisələri, hadisələrin baş verdiyi zaman və məkanı müəyyənləşdirir (st. 2.2.3).
- Mətnəndən ad, əlamət, say, hərəkət bildirən sözləri seçib qruplaşdırır (st. 4.1.5).
- Verilmiş sözlər arasında məna əlaqələrini müəyyənləşdirərək bitmiş fikir ifadə edən cümlə qurur (st. 4.1.6).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Evlərində heyvan saxlayan şagirdlərin təəssüratlarını bölüşməsi
2	Danışma	Şəkillərə baxmaqla mətnin davamının təxmin edilməsi
3	Oxu. Söz ehtiyatı	Mətnin oxusu; yeni sözlərin izahı
4	Oxuyub-qavrama	Mətnədəki obrazların müəyyən edilməsi, onlara münasibət bildirilməsi
5	Dil qaydaları	Hərəkət bildirən sözlərin aid olduqları varlıqlara aid edilməsi
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim şagirdlərə aşağıdakı suallarla müraciət edir: "Hansı heyvanı evinizdə saxlamaq istəyərsiniz? Ona necə qayğı göstərərdiniz?"

Evlərində heyvan saxlayan şagirdlər onlara necə qulluq etdikləri haqqında danışirlar. Müəllim digər şagirdlərə tapşırır:

– *Yoldaşınıza sizi maraqlandıran suallar verin.*

Danışma

1.2.1 Tapşırıq A (dərslük). Şagirdlər müəllimin yönəldici suallarının köməyi ilə müzakirə aparırlar:

– "Kimsəsiz heyvanlar" deyəndə nə başa düşürsünüz? Nə üçün biz onlara qayğı göstərməliyik? Belə heyvanlara necə qayğı göstərmək olar?

Məqsəd şagirdlərdə heyvanlara qarşı mərhəmət hissi oyatmaqdır.

Oxu. Söz ehtiyatı

2.2.5 Tapşırıq B (dərslük). Bu tapşırıqda şagird-

lər şəkillərə baxmaqla mətnin davamını təxmin edirlər. Bununla da şagirdlərdə öz fikirlərini sərbəst şəkildə ifadə etmək vərdişləri inkişaf etdirilir.

Mətn növbəli oxu üsulu ilə oxunur.

2.1.2 Şagirdlər yeni sözləri cümlədə işlətməklə onların mənasını anladıklarını nümayiş etdirirlər.

Oxuyub-qavrama

2.2.4 Tapşırıq C (dərslük). Qruplarla iş. Qruplara "Çağırılmamış qonaq" mətnindəki obrazları (I qrup – Toplan, II qrup – xoruz, qoç, III qrup – İpək, IV qrup – oğlan) və onların hərəkətlərini təhlil etmək tapşırılır.

2.2.3 Tapşırıq A, B (iş dəftəri). Şagirdlər nöqtələrin yerinə əlamətlərinə uyğun obrazların adlarını yazaraq oxuduqları mətni qavradıqlarını nümayiş etdirirlər. "B" tapşırığı şagirdlərin həmçinin məntiqi təfəkkürünü inkişaf etdirir.

Dil qaydaları

4.1.5 Tapşırıq C (iş dəftəri). Şagirdlər tapşırığa əsasən mətnəndən ad və hərəkət bildirən sözləri qruplaşdıraraq yazırlar. Onlar ad və hərəkət bildirən sözləri fərqləndirməklə bərabər, eyni zamanda öz söz ehtiyatlarını zənginləşdirmiş olurlar.

4.1.5, 4.1.6 Tapşırıq Ç (iş dəftəri). Tapşırıq şagirdlərin sözlər arasında əlaqə yaradaraq bitmiş fikir ifadə edən cümlə qurmaq bacarıqlarını inkişaf etdirir.

Diferensial təlim

Çətin tipli hesab olunan bu tapşırığın yerinə yetirilməsi zamanı müəllim çətinlik çəkən şagirdlərə uyğun hərəkət bildirən sözlər yazılmış vərəq təqdim edə bilər.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Həyatda gördükləri haqqında danışır.	Tapşırıq	Tap. A (dərslük)
Mətnin məzmunundan çıxış edərək hadisələrin davamını təxmin edir.	Tapşırıq	Tap. B (dərslük)
Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir.	Tapşırıq	Tap. C (dərslük)
Mətnəndən ad, əlamət, hərəkət bildirən sözləri seçir.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)
Bitmiş fikir ifadə edən cümlə qurur.	Tapşırıq	Tap. Ç (iş dəftəri)

3-cü dərs. Ana qaranquş

• Dərslik: səh. 54 • İş dəftəri: səh. 45

Təlim məqsədləri

- Həyatda gördükləri və təəssüratları haqqında danışır (st. 1.2.1).
- Mətndəki əsas fikri müəyyənləşdirməyə kömək edən məqamları seçir (st. 2.2.4).
- Cümlələr, abzaslar arasında fasilə verməklə kiçik-həcmli mətnləri oxuyur (st. 2.2.1).
- Verilmiş illüstrasiyanın mətnin hansı hissəsinə aid olduğunu müəyyənləşdirir (st. 2.2.3).
- Verilmiş cümlənin (abzasın, şəklin) mətndəki ardıcılıqda yerini müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Sözü əksmənalı qarşılığını müəyyən edir (st. 2.1.3).
- Yaxınmənalı sözləri müəyyənləşdirir (st. 2.1.3).

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	“Qaranquş” mahnısının səsləndirilməsi
2	Danışma	“Qaranquşun Xocalı arzusu” mətninin xatırlanması
3	Oxu. Söz ehtiyatı	“Ana qaranquş” mətninin oxusu; yeni sözlərin mənimsədilməsi
4	Oxuyub-qavrama	Mətndəki əsas fikrin müəyyən edilməsi; “abzas” anlayışının mənimsədilməsi
5	Söz ehtiyatı	Əksmənalı və yaxınmənalı sözlərin uyğunlaşdırılması
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim suallar verir: – *Ətrafda ən çox hansı quşları görürsünüz? Siz hansı quşların yuvasını görmüürsünüz? Onlara ən çox harada rast gəlmisiniz? Quşlara yuva qurmusunuzmu?*

Musiqi ilə inteqrasiya. Müəllim “Qaranquş” mahnısını (sözləri *Teymur Elçinin*, musiqisi *Ağabacı Rzayevanın*) səsləndirə bilər.

Danışma

1.2.1 Tapşırıq A (dərslik). Şagirdlər “Qaranquşun Xocalı arzusu” mətnini xatırlayaraq bu quşların insanlara yaxın yerdə məskən saldığını deyirlər.

Oxu. Söz ehtiyatı

2.2.1 Tapşırıq B (dərslik). Şagirdlərin sual (“*Sizcə, niyə bu quşlar insanlara yaxın yerdə yaşayırlar?*”) ətrafında müzakirə etməsi mətnin oxunmasına məra qoyadır.

Növbəli oxu. Şagirdlər mətnin abzaslarını növbə ilə səsli oxuyurlar. Hər abzasın oxusundan sonra

müəllim şagirdlərdən həmin hissədə ifadə olunan əsas fikri soruşur və deyilmiş fikri lövhədə yazır. Şagirdlərə tanış olmayan sözlər izah edilir.

Oxuyub-qavrama

2.2.4 Tapşırıq B (dərslik). Mətn oxunduqdan sonra şagirdlər qaranquşların insanlara yaxın yerdə məskənsalma səbəbini bir daha müzakirə edirlər.

Tapşırıq C (dərslik). Şagirdlər sualların mətnin məzmununa aid olub-olmadığını müəyyənləşdirməklə mətndəki əsas fikri dəqiqləşdirirlər.

2.2.3, 2.2.5 Tapşırıq Ç (dərslik). Məqsəd şagirdlərin vizual təsviri verbal təsvirlə uyğunlaşdırmaq bacarığını inkişaf etdirməkdir. Şagirdlər cavabları rəqəmli kartlarla göstərə bilərlər.

“**Bunları bilməliyəm**” rubrikasındakı məlumat – mətnin bitkin hissələrinin “abzas” adlandığı – şagirdlərə mənimsədilir.

Tapşırıq D (dərslik). Məqsəd şagirdlərin oxuyub-qavrama bacarığını inkişaf etdirməklə yanaşı, yeni öyrəndikləri “abzas” anlayışı ilə bağlı bilikləri möhkəmləndirməkdir.

Tapşırıq A (iş dəftəri). Bu tapşırığı yerinə yetirməklə şagirdlər həm mətni oxuyub-qavradıqlarını, həm də yeni öyrəndikləri “abzas” anlayışını, abzasların ardıcılığını qavradıqlarını nümayiş etdirirlər.

Söz ehtiyatı

2.1.3 Tapşırıq B, C (iş dəftəri). Şagirdlərin əksmənalı və yaxınmənalı sözlərlə bağlı bilik və bacarıqları möhkəmləndirilir.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Cavabı mətndəki əsas fikri ifadə edən sualı müəyyənləşdirir.	Tapşırıq	Tap. C (dərslik)
Verilmiş illüstrasiya ilə mətnin müvafiq abzasını uyğunlaşdırır.	Tapşırıq	Tap. C (dərslik)
Mətndəki abzasları tanıyır.	Tapşırıq	Tap. Ç, D (dərslik). Tap. A (iş dəftəri)
Sözün əksmənalı qarşılığını müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)
Yaxınmənalı sözləri müəyyənləşdirir.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)

4-cü dər. Mərhəmətli qız

• Dərslük: səh. 55 • İş dəftəri: səh. 46

Təlim məqsədləri

- Şeiri nəsrə çevirərək nəql edir (st. 2.2.2).
- Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir (st. 2.2.4).
- Verilmiş illüstrasiyanın mətnin hansı hissəsinə aid olduğunu müəyyənləşdirir (st. 2.2.3).
- Şeirinin əsas struktur elementlərini (başlıq, bənd, misra) fərqləndirir (st. 2.2.2).
- Dinlədiyi ilə bildiyi məlumatları müqayisə edib nəticə çıxarır (st. 1.1.2).
- Yeni öyrəndiyi sözlərlə onların izahlarını uyğunlaşdırır (st. 2.1.1).
- Situasiyaya uyğun sadə nitq etiketlərindən istifadə edir (st. 1.2.3).
- Yazıda nöqtə ilə bitən söz sırasının cümlə olduğunu bilir (st. 4.1.6).
- Cümlə ortasında gələn xüsusi adları böyük hərflə yazır (st. 4.1.3).

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	"Dilarə" şeirinin səslənməsi
2	Oxu	"Mərhəmətli qız" şeirinin oxusu
3	Oxuyub qavrama	İllüstrasiya ilə mətnin hissəsinin uzlaşdırılması; "abzas" anlayışı
4	Dinləmə	"Dilarə" şeirinin səsləndirilməsi
5	Söz ehtiyatı	Əlamətinə görə varlığın müəyyən olması
6	Dil qaydaları	"Cümlə" anlayışının möhkəmlənməsi
7	Yazı	Üzündən köçürmə
8	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim bir neçə situasiya ifadə edən cümlələr səsləndirir:

- *Yoldaşınız ayağını zədələyərsə, ...*
  - *Nənəniz xəstələnərsə, ...*
  - *Parta yoldaşınızın üstü buluşarsa, ...*
- NƏ EDƏRSİNİZ?**

Oxu

2.2.2, 2.2.3 Tapşırıq A, B (dərslük). Şagirdlərdən biri şeirin birinci bəndini oxuyur. 2-ci şagird isə o bəndin məzmununu nəsrə çevirib danışır. 3-cü şagird isə oxunan bəndə uyğun illüstrasiyanı müəyyən edir. Oxu prosesi bu qayda ilə davam edir.

Oxuyub-qavrama

2.2.4 Oxu prosesindən sonra şagirdlər mətnə hansı obrazın (Nərmin) mərhəmətli olduğunu müəyyən edirlər.

2.2.2 Tapşırıq C (dərslük). Şagirdlər şeirin strukturuna haqqında bilikləri təkrarlamaqla yanaşı, mətndəki əsas faktları oxuyub-qavradıqlarını nümayiş etdirirlər.

Dinləmə

1.1.2 Müəllim Əli Kərimin məşhur "Dilarə" şeirini səsləndirir. Şagirdlər oxuduqları və dinlədikləri mətnlərdəki xeyirxah qız obrazlarını müqayisəli təhlil edirlər.

Söz ehtiyatı

2.1.1 Tapşırıq Ç (dərslük). Şagirdlər verilmiş izaha uyğun gələn sözü kontekstə əsasən müəyyən etməklə (*tənzif*) söz ehtiyatlarını artırmış olurlar.

1.2.3 Tapşırıq A, B (iş dəftəri). Şagirdlərin nitq etiketlərini situasiyaya uyğun işlətmək bacarıqlarını inkişaf etdirir.

Dil qaydaları

4.1.6, 4.1.3 Tapşırıq C, Ç (iş dəftəri). Məqsəd şagirdlərin cümlə haqqında öyrəndikləri qaydaları (cümlənin ilk sözünün böyük hərflə yazılması, cümlənin sonunda müvafiq durğu işarəsinin qoyulması, şəxs adlarının böyük hərflə yazılması) daha dərindən mənimsətməkdir.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Şeiri nəsrə çevirərək nəql edir.	Müşahidə	Tap. A (dərslük)
Verilmiş illüstrasiya ilə mətnin müvafiq hissəsini uyğunlaşdırır.	Tapşırıq	Tap. B (dərslük). Tap. A (iş dəftəri)
Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir, onlara münasibət bildirir.	Tapşırıq	Tap. A (dərslük)
Yazıda nöqtə ilə bitən söz sırasının cümlə olduğunu bilir.	Tapşırıq	Tap. A, B (iş dəftəri)
Cümlə ortasında gələn xüsusi adları böyük hərflə yazır.	Tapşırıq	Tap. A, B (iş dəftəri)
Yeni öyrəndiyi sözlərlə onların izahlarını uyğunlaşdırır.	Tapşırıq	Tap. Ç (dərslük)

fəsil 4 DOSTLUQ

1-ci dərs. Yöndəmsiz Timsah. I hissə

- Dərslik: səh. 56 • İş dəftəri: səh. 47

Təlim məqsədləri

- Bildiyi məlumatlardan istifadə etməklə şəkillər üzrə danışır (st. 1.2.2).
- Mətndəki hadisələrin məntiqi ardıcılığını müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir (st. 2.2.4).
- Əlamətlərin hansı anlayışa aid olduğunu müəyyən edir (st. 2.1.1).
- Cümlədəki sözü yaxınmənalı analoqu ilə əvəz edir (st. 2.1.3).
- Buraxılmış sözləri yerinə qoymaqla cümlələri köçürür (st. 3.1.1).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Heyvanlara aid oxunan mətnlərin xatırlanması
2	Danışma. Söz ehtiyatı	Mövzu ətrafında danışma
3	Oxu	"Yöndəmsiz Timsah" mətninin oxusu
4	Oxuyub-qavrama	Mətn və şəkillər üzrə iş
5	Söz ehtiyatı	Heyvanlara aid əlamətlərin müəyyən edilməsi
6	Yazı	Buraxılmış sözləri yerinə qoymaqla cümlələrin köçürülməsi
7	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim sual verir:

– İndiyə qədər oxuduğunuz hansı mətnlərdə heyvan obrazları var?

Şagirdlər müvafiq nağılları xatırladıqca bu haqda qısa sual-cavab təşkil olunur.

Danışma. Söz ehtiyatı

1.2.2 Tapşırıq A (dərslik). Şagirdlər şəkillərdə təsvir olunmuş heyvanlar haqqında danışmaqla "Yöndəmsiz timsah" mətnində iştirak edən heyvan obrazları haqqında biliklərini genişləndirirlər.

Oxu. Oxuyub-qavrama

Tapşırıq B (dərslik). İnteraktiv (qruplarla) oxu. Hər qrupa mətnin bir hissəsi (Timsahla Dəvəquşu, Timsahla Zürafə, Timsahla Kenquru) verilir.

Hər qrup oxuduğu hissədə olan yeni məlumatları qeyd edir (timsahın ayağının və quyruğunun çox böyük olması, zürafənin qidalanması, kenqurunun balasını kisəsində gəzdirməsi və s.). Sonda hər qrup oxuduğu hissəni nəql edir. Bütövlükdə mətn haqqında təsəvvür yaranır.

Mətnə çəkilmiş illüstrasiyalarla mətnin müvafiq hissələri uyğunlaşdırılır və yenidən oxunur.

2.2.5 Tapşırıq A (iş dəftəri). Bu tapşırıq mətndəki hadisələrin ardıcılığını müəyyən etmək bacarığını inkişaf etdirir. **Başlıqların ardıcılığı:** 3, 1, 4, 2.

2.2.4 Tapşırıq C (dərslik). Məqsəd şagirdlərin obrazları sadə formada təhlil etmək və onlara münasibət bildirmək bacarıqlarını inkişaf etdirməkdir.

Söz ehtiyatı

2.1.1 Tapşırıq Ç (dərslik). Şagirdlər əlamətlərinə uyğun heyvanların adlarını tapırlar. Eyni zamanda şəkillərə və bildiklərinə əsaslanaraq izahları genişləndirirlər. "Zürafənin xalları olur, qabaq ayaqları arxa ayaqlarından uzun olur. Kenquru tullana-tullana yeriyir. Timsahın dərisi möhkəm olur. Dəvəquşu ən böyük quşdur" və s. fikirlər səsləndirə bilirlər.

2.1.3 Tapşırıq B (iş dəftəri). Məqsəd şagirdlərin cümlədə sözü yaxınmənalı analoqu ilə əvəz etmək bacarıqlarını inkişaf etdirməkdir.

Yazı

3.1.1 Tapşırıq C (iş dəftəri). **Söz ehtiyatı ilə inteqrasiya.** Məqsəd söz ehtiyatını möhkəmləndirməklə yanaşı, çap hərfləri ilə verilmiş sözləri üzündən köçürmək bacarığını inkişaf etdirməkdir.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Bildiyi məlumatlardan istifadə etməklə şəkillər üzrə danışır.	Müşahidə	Tap. A (dərslik)
Mətndəki hadisələrin məntiqi ardıcılığını müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. A (iş dəftəri)
Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir.	Müşahidə	Tap. C (dərslik)
Əlamətlərin hansı anlayışa aid olduğunu müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. Ç (dərslik)
Sözü yaxınmənalı analoqu ilə əvəz edir.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)
Buraxılmış sözləri yerinə qoymaqla cümlələri köçürür.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)

2-ci dər. Yöndəmsiz Timsah. II hissə

- Dərslük: səh. 57 • İş dəftəri: səh. 48

Təlim məqsədləri

- Dialoq zamanı mövzuya uyğun fikir yürüdür (st. 1.2.3).
- Oxuduğu və ya dinlədiyi mətni təxəyyülünə uyğun dəyişdirir və ya davam etdirir (st. 1.2.2).
- Cümlələr, abzaslar arasında fasilə verməklə kiçik-həcmli mətnləri oxuyur (st. 2.2.1).
- Mətndəki əsas hadisələri (faktları) müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Mətndəki hadisələr arasında səbəb-nəticə əlaqəsini müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Mətni hadisələrin ardıcılığına uyğun nəql edir (st. 2.2.5).
- Sözü təşkil edən hecaları müəyyən edir (st. 4.1.2).

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	"Tıq-tıq xanım" nağılının xatırlanması
2	Danışma	"Tülkü və Leylak" nağılının xatırlanması; "Yöndəmsiz timsah" mətninin davamının təxmin edilməsi
3	Oxu. Söz ehtiyatı	"Yöndəmsiz Timsah" mətninin oxunması; "Söz boğçası" üzrə iş
4	Oxuyub-qavrama	Mətndəki əsas hadisələrin və bu hadisələr arasındakı səbəb-nəticə əlaqəsinin müəyyənəşdirilməsi
5	Dil qaydaları	Sözlərin hecalara ayrılması
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim şagirdlərə "Tıq-tıq xanım" nağılını xatırladıb sual verir:

– *Tıq-tıq xanım nə üçün Çoban və Tülkü ilə dostluq etmir?*

Danışma

1.2.3 Tapşırıq A (dərslük). Şagirdlər "Tülkü və Leylak" nağılını da xatırlayırlar. Müzakirələr nəticəsində məlum olur ki, Tıq-tıq xanım və Leylak onlara qarşı kobud rəftar edənləri tərək edirlər.

1.2.2 Tapşırıq B (dərslük). Suallar:

– *Heyvanlar Timsaha qarşı hansı kobudluğa etdilər? Sizcə, Timsah onların kobudluğuna necə cavab verəcək? Şəklə baxaraq mətnin davamını təxmin edin.*

Oxu. Söz ehtiyatı

2.2.1 Tapşırıq B (dərslük). Növbəli oxu. Şagird-

lər mətnin hissələrini abzaslara uyğun növbə ilə oxuyurlar. Müəllim hər abzasın sonunda müvafiq hissəyə aid suallar verir. Bu, oxu prosesində şagirdlərin diqqətini mətnə cəlb etməyə kömək edir.

"Söz boğçası" rubrikası. Mətnə şagirdlərə tanış olmayan (*leysan, sahil*) sözlər izah olunur. Oxu prosesindən sonra şagirdlər mətndəki hadisələri öz təxminləri ilə müqayisə edirlər.

Oxuyub-qavrama

2.2.5 Tapşırıq C (dərslük). Tapşırıq: *"Mətni dinləyən zaman hadisələri xəyalınızda canlandırın. Hansı təbiət hadisələrini təsəvvür etdiniz?"* Bu tapşırıq qavramanın effektivliyini artırır. Şagirdlər mətndəki əsas hadisələri (*"Çay daşdı. Heyvanlar çayın o biri sahilində qaldılar"*) müəyyənəşdirirlər.

Tapşırıq A (iş dəftəri). Yazı ilə inteqrasiya. Şagirdlər hadisələrin səbəbini müəyyən edib yazırlar. Bununla onların oxuyub-qavrama və yazı bacarıqları inkişaf etdirilir.

Tapşırıq Ç (dərslük). Şagirdlər mətnin sonuna uyğun gələn cümləni (*"Axı bu qədər dost qazanmışdı"*) müəyyən etməklə mətndəki əsas fikri müəyyənəşdirirlər.

Tapşırıq D (dərslük). Mətndəki hadisələrin ardıcılığı müəyyən edilir. Şagirdlər növbə ilə planın hər başlığını nəql edirlər.

Dil qaydaları

4.1.2 Tapşırıq B (iş dəftəri). Bu tapşırıq vasitəsilə şagirdlərin sözləri hecalara düzgün ayırmaq bacarıqları inkişaf etdirilir.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Dialoq zamanı mövzuya uyğun fikir yürüdür.	Müşahidə	Tap. A (dərslük)
Oxuduğu mətni təxəyyülünə uyğun davam etdirir.	Müşahidə	Tap. B (dərslük)
Mətndəki əsas hadisələri (faktları) müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. Ç, D (dərslük)
Mətndəki hadisələr arasında səbəb-nəticə əlaqəsini müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. A (iş dəftəri)
Sözü təşkil edən hecaları müəyyən edir.	Tapşırıq	Tapşırıq B (iş dəftəri)
Mətni hadisələrin ardıcılığına uyğun nəql edir.	Müşahidə	Tapşırıq D (dərslük)

3-cü dərs. Ağacın təşəkkürü

• Dərslik: səh. 58 • İş dəftəri: səh. 49

Təlim məqsədləri

- Cümlədəki sözü yaxınmənalı analoqu ilə əvəz edir (st. 2.1.3).
- Şeiri nəsrə çevirərək nəql edir (st. 2.2.2).
- Şeirinin əsas struktur elementlərini (başlıq, bənd, misra) fərqləndirir (st. 2.2.2).
- Mətnlə illüstrasiya arasındakı uyğunluğu müəyyən edir (st. 2.2.3).
- Öz biliklərindən və mənəvi dəyərlər haqqında təsəvvürlərindən çıxış edərək mətndəki əsas fikri şərh edir (st. 2.2.4).
- Deyilişi və yazılışı fərqlənən bəzi sözlərin düzgün yazılışını müəyyən edir (st. 4.1.3).
- Mətndən ad, əlamət, say, hərəkət bildirən sözləri seçib qruplaşdırır (st. 4.1.5).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	“Yaxşılıq et ki, yaxşılıq görəsən” atalar sözü ətrafında müzakirə
2	Oxu. Söz ehtiyatı	“Ağacın təşəkkürü” şeirinin oxusu; yeni sözlərin mənimsədilməsi
3	Oxuyub-qavrama	Şeirinin strukturu üzrə iş; şeirin nəql olunması; illüstrasiya üzrə iş; əsas fikirlə bağlı ümumiləşdirmə aparmaq
4	Dil qaydaları	Orfoqrafik normaların mənimsədilməsi; ad, əlamət, hərəkət bildirən sözlərin qruplaşdırılması
5	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim lövhədə “Yaxşılıq et ki, yaxşılıq görəsən” atalar sözünü yazır və bu fikri təsdiq edən hadisələri nümunə gətirməyi tapşırır.

Oxu. Söz ehtiyatı

2.2.4 Tapşırıq A (dərslik). Şagirdlər şəkllə baxaraq öz fərziyyələrini söylədikdən sonra şeir oxunur. Müəllim lövhədə qeyri-ardıcıl üç cümlə yazır. Cümlələrin aid olduğu bəndlər müəyyən edilir:

2. Ağac su içib təşəkkür etdi.

3. Ağacın hədiyyəsi oğlanın xoşuna gəldi.

1. Susuz ağaca kömək lazımdır.

Şagirdlər şeirə aid illüstrasiyanın hansı bəndə uyğun gəldiyini müəyyən edirlər.

2.1.3 Tapşırıq A (iş dəftəri). Məqsəd şagirdlərin cümlədə sözü yaxınmənalı analoqu ilə əvəz etməklə söz ehtiyatını artırmaqdır.

Oxuyub-qavrama

2.2.2 Tapşırıq B (dərslik). Bu tapşırıq şagirdlərdə şeiri nəsrə çevirib danışmaq bacarığını inkişaf etdirir.

2.2.2 Tapşırıq C (dərslik). Məqsəd şeirin strukturu ilə bağlı öyrədilən filoloji anlayışların təkrarı və möhkəmləndirilməsidir.

2.2.3 Tapşırıq B (iş dəftəri). Yazı ilə inteqrasiya. Şagirdlər şeirdən şəkllə uyğun hissəni (“Budağından almalar qopub vedrəmə düşdü”) yazmaqla oxuyub-qavrama və yazı bacarıqlarını möhkəmləndirirlər.

2.2.4 Tapşırıq Ç (dərslik). Şagirdlər dərslikdə tanış olduqları mətnləri xatırlayaraq müvafiq fikrə uyğun olan mətnləri (“Qartalın təşəkkürü” və “Qarışqanın xilas”) müəyyən edirlər.

Dil qaydaları

4.1.3 Tapşırıq C (iş dəftəri). Şagirdlər səhv verilmiş sözləri düzgün yazmaqla bəzi orfoqrafik normaları mənimsədiklərini nümayiş etdirirlər.

4.1.5 Tapşırıq Ç (iş dəftəri). Tapşırıq şagirdlərin sözləri ad, əlamət, say, hərəkət bildirməsinə görə qruplaşdırmaq, eyni zamanda sualları müəyyənləşdirmək bacarıqlarını inkişaf etdirir.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Şeiri nəsrə çevirərək nəql edir.	Tapşırıq	Tap. B (dərslik)
Verilmiş illüstrasiya ilə mətnin müvafiq hissəsini uyğunlaşdırır.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)
Deyilişi və yazılışı fərqlənən bəzi sözlərin düzgün yazılışını müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)
Şeirinin əsas struktur elementlərini (başlıq, bənd, misra) fərqləndirir.	Tapşırıq	Tap. C (dərslik)
Mənəvi dəyərlər haqqında təsəvvürlərindən çıxış edərək mətndəki əsas fikri şərh edir.	Tapşırıq	Tap. D (dərslik)

4-cü dər. Ümumiləşdirici dər

• Dərslük: səh. 60 • İş dəftəri: səh. 50

Təlim məqsədləri

- Verilmiş cümlənin (abzasın, şəklin) mətndəki ardıcılıqda yerini müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Yaxınmənalı sözləri müəyyənləşdirir (st. 2.1.3).
- Öz biliklərindən və mənəvi dəyərlər haqqında təsəvvürlərindən çıxış edərək mətndəki əsas fikri şərh edir (st. 2.2.4).
- Verilmiş mövzu ilə bağlı şifahi təqdimat hazırlayır (st. 1.2.2).
- Həm ümumi, həm də xüsusi isim kimi işlənən sözlərin yerindən asılı olaraq böyük, yoxsa kiçik hərfə yazıldığını müəyyənləşdirir (st. 4.1.3).
- Sözləri əlifba sırası ilə düzür (st. 4.1.4).

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Bölmə adının xatırlanması
2	Oxu	“Yeriyən papaq” mətninin abzasları üzrə iş
3	Söz ehtiyatı	Bölmə boyunca mənimsənilən yaxşı və pis xüsusiyyətlə bağlı söz ehtiyatının ümumiləşdirilməsi
4	Dil qaydaları	Heyvanlara verilən adların yazılışı; sözlərin əlifba sırası ilə düşülməsi
5	Danışma	Açar sözlərin köməyi ilə nağılın danışılması
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim bölmədəki mövzulara uyğun açar sözlər səsləndirir (*məhəbbət, etiraf, dostluq, mərhəmət*). Şagirdlərə tapşırılır ki, açar sözlərə uyğun olaraq həyatda gördüklərindən və eşitdiklərindən misallar gətirsinlər. Beləliklə, şagirdlərin bəzi mənəvi dəyərlər haqqında təsəvvürləri bir daha yoxlanılır.

Oxu

2.2.5 Tapşırıq A (dərslük). İnteraktiv (qruplarla) oxu. Qruplar mətni oxuyur və suallara cavab hazırlayıb təqdim edirlər. Tapşırığın məqsədi bu bölmədə öyrədilən “abzas” anlayışı üzrə bilik və bacarıqların möhkəmləndirilməsidir. Həmçinin şagirdlər mətnin məzmunu ilə bağlı müəllimin suallarına cavab verməklə oxu və qavrama bacarıqlarını nümayiş etdirirlər. **Suallar:** “Yerə düşən nə idi? Uşaqlar niyə qorxdular?”

Tapşırıq A (iş dəftəri). Bu tapşırıq vasitəsilə şagirdlər bölmədə öyrəndikləri “abzas” anlayışı üzrə bilik və bacarıqlarını nümayiş etdirirlər.

Söz ehtiyatı

2.1.3 Tapşırıq B (dərslük). Tapşırıq B (iş dəftəri).

Tapşırıqların məqsədi şagirdlərin yaxşı və pis xüsusiyyətlərlə bağlı söz ehtiyatını möhkəmləndirməkdir. Düzgün cavab: 1–Ç; 2–C; 3–A; 4–B.

2.2.4 Tapşırıq C (iş dəftəri).

Şagirdlər bölmə boyunca oxuduqları mətnlərdəki əsas fikirləri müəyyənləşdirməklə oxuyub-qavrama bacarıqlarını nümayiş etdirirlər.

Dil qaydaları

4.1.3, 4.1.4 Tapşırıq C (dərslük).

Şagirdlərin bu bölmədə heyvanlara verilən xüsusi adların yazılışı ilə bağlı mənimsədikləri qayda üzrə bilik və bacarıqları yoxlanılır və möhkəmləndirilir. Şagirdlər həmçinin əlifba üzrə bilik və bacarıqlarını nümayiş etdirirlər.

Danışma

1.2.2 Tapşırıq Ç (dərslük). Verilmiş mövzu ilə bağlı açar sözlərdən istifadə edərək danışma bacarığını inkişaf etdirir.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Abzasları tanıyır.	Tapşırıq	Tap. A (dərslük). Tap. A (iş dəftəri)
Yaxınmənalı sözləri müəyyənləşdirir.	Tapşırıq	Tap. B (dərslük)
Mətndəki əsas fikri müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)
Verilmiş mövzu ilə bağlı şifahi təqdimat hazırlayır.	Tapşırıq	Tap. Ç (dərslük)
Həm ümumi, həm də xüsusi isim kimi işlənən sözlərin yerindən asılı olaraq böyük, yoxsa kiçik hərfə yazıldığını müəyyənləşdirir.	Tapşırıq	Tap. C (dərslük)
Sözləri əlifba sırası ilə düzür.	Tapşırıq	Tap. C (dərslük)

Mövzu	Dünyanı kəşf edirəm	
Nitq bacarıqları	Şifahi nitq	<ul style="list-style-type: none"> Dinlənən və ya oxunan mətnin təxəyyülə uyğun dəyişdirilməsi və ya davam etdirilməsi Şəkillər üzrə kiçik dialoqun qurulması
	Söz ehtiyatı	kəşf, yarıq, dəyənək, alaçıq, dəhşətli, keşikçi, ildırım, çaxmaq, çör-çöp, dərə, tərə, qaya, əhliləşdirmək, zəmi, bişmək, əkinçi, əldə etmək, dəyirman, soba, sünbül, əlaq, kombayn, üyütmək, yoğurmaq, cizgi, film, aktyor, canlanmaq, kompüter, eskiz, kinoteatr, kosmos, kosmonavt, planet, raket, kainat, skafandr və s.
	Oxu	<ul style="list-style-type: none"> Cümlələr arasında fasilə verməklə kiçikhəcmli mətnlərin oxunması Nəzm və nəsrə yazılmış mətnlərin fərqləndirilməsi; Şeir, əsas struktur elementlərinin (başlıq, bənd, misra) fərqləndirilməsi Şeir, nəsrə çevrilərək nəql edilməsi
	Yazı	<ul style="list-style-type: none"> Çap hərfləri ilə verilmiş kiçikhəcmli mətnlərin üzündən köçürülməsi Sadə orfoqrafiya biliklərindən istifadə etməklə sözlərdəki səhvlərin düzəldilməsi Kompozisiyalı şəkllə uyğun cümlələrin yazılması Oxunan mətnin qısa məzmununun yazılması Şəkil üzrə mətn qurub yazılması
Akademik biliklər	Dil qaydaları	<ul style="list-style-type: none"> Ad, hərəkət bildirən sözlər, durğu işarələri, heca üzrə biliklərin təkrarı və tətbiqi
	Filoloji anlayışlar	<ul style="list-style-type: none"> Şeir, hekayə, misra, bənd, qafiyə, şair, yaxınmənalı sözlər, əksmənalı sözlərin təkrarı
Kompetensiyalar		<ul style="list-style-type: none"> Təbiətdəki varlıqlara sevgi və dəyər verilməsi, öz xalqının tarixinə maraq, milli və dünya mədəni irsinə hörmət, zəhmətkeşlik.

Bu bölmədə müxtəlif kəşflər, çörəyin ərsəyə gəlməsi, cizgi filmlərinin yaranması, səma cisimləri və kosmosun fəthi ilə bağlı müxtəlif mövzulardan bəhs edən bədii və informativ mətnlər təqdim olunur. Əsas məqsəd şagirdlərin maraq dairəsində olan mövzulardan istifadə etməklə onların dinləmə, danışma, oxu və yazı bacarıqlarını inkişaf etdirmək, ətraf aləmlə bağlı söz ehtiyatlarını zənginləşdirməkdir.

Öncədən vacib olan bilik və bacarıqlar:

- Mətndəki obrazları sadə formada təhlil edir, onlara münasibət bildirir.
- Verilmiş mövzu ilə bağlı şifahi təqdimat hazırlayır.
- Sözləri hecalamadan, bütöv tələffüz etməklə oxuyur.
- Hüsnxət normalarına uyğun sərbəst yazır.

Mənimsəmədə çətinlik doğuran məsələlər:

- mətn üzrə sualların tərtib olunması.
- şəkil üzrə mətn qurub yazma.

Diferensial təlim

Bu bölmənin tədrisi zamanı bir sıra filoloji anlayışların mənimsədilməsində şagirdlərin fəaliyyətinə fərdi, diferensial yanaşma faydalı ola bilər. Bu məqamlarla bağlı tövsiyələr dərslərin şərhində verilmişdir.

Bu bölmədə nəzərdə tutulan köməkçi vəsaitlər:

- iş vərəqləri, kosmos və səma cisimlərinin şəkilləri, filmlərdən fraqmentlər və s.

1-ci dər. Azıx mağarası

- Dərslük: səh. 62 • İş dəftəri: səh. 51

Təlim məqsədləri

- Şəklə baxaraq dinlədiyi mətni genişləndirir və şərh edir (st. 1.1.1).
- Mətni oxuyarkən tanış olmayan sözlərə diqqət yetirir (st. 2.1.1).
- Verilmiş illüstrasiyanın mətnin hansı hissəsinə aid olduğunu müəyyənləşdirir (st. 2.2.3).
- Mətndəki əsas hadisələri (faktları) müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Dialoq zamanı mövzuya uyğun fikir yürüdür (st. 1.2.3).
- Cümlədəki sözü yaxınmənalı analoqu ilə əvəz edir (st. 2.1.3)

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	"Kəşf" anlayışının izahı
2	Dinləmə-danışma	Bölmə titulundakı şəkil və suallar üzrə iş; dinləmə mətni
3	Oxu. Söz ehtiyatı	"Azıx mağarası" mətninin oxusu; yeni sözlər üzrə iş
4	Oxuyub-qavrama	Mətn və şəkillər üzrə iş
5	Danışma	Mövzu ətrafında danışma
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim "kəşf" sözünün mənasını açıqlayır:

– *Təbiətdə və həyatda bir çox hadisələrlə qarşılaşır, onların sirrini öyrənməyə çalışırıq. Necə olur ki, yağış yağır? Külək niyə əsir? Fəsilər niyə dəyişir və s. Bu "necə" və "niyə"lərə cavab tapanda biz həmin hadisəni özümüz üçün kəşf etmiş oluruq.*

Dinləyib-danışma

1.1.1 Tapşırıq A (dərslük). Şagirdlərin diqqəti bölmə titulunda verilmiş şəkillərə və suallara yönəldilir. Şəkillərdə təsvir olunanlar haqqında şagirdlərin ilkin məlumatları yoxlanılır. Əlavə suallar: *Hansı səma cisimlərini tanıyırsınız? Qobustan haqqında nə bilirsiniz? Çörək nədən hazırlanır?*

Sonra müəllim dinləmə mətnini səsləndirir:

"Orxan Bakıda yaşayır. O, birinci sinifdə oxuyur. Onların evi çoxmərtəbəli binadadır.

Bir gün atası Orxanı Şirvanşahlar sarayına apardı. Orxan möhtəşəm, qədim binaya maraqla baxır-

di. O, saray haqqında xeyli maraqlı məlumat öyrəndi.

Yay tətildə atası Orxanı İsmayıl əmisigilə gəzməyə apardı. Atası Orxanın əmisigilin evinə diqqətlə baxdığını görüb dedi:

– Əmingil maldarlıqla məşğuldurlar. Ona görə də onlar yayda alaçıqda yaşayırlar. Alaçıqları qurmaq və sökmək elə də çətin olmur".

Tapşırıq B (dərslük). Şagirdlər dinlədikləri mətn-də təsvir olunmuş müxtəlif məkanların tapşırıqda verilmiş şəkillərlə uyğunluğunu müəyyən edirlər. Bu onların beyinlərində canlandırdıqları təsvirlərlə vizual təsvirləri müqayisə etmək bacarığını inkişaf etdirir.

Oxu. Söz ehtiyatı

2.1.1 Tapşırıq C (dərslük). Növbəli oxu. Şagirdlər mətni növbə ilə səsli oxuyurlar. Müəllim şagirdlərdən tanış olmayan sözlərin təxmini mənasını soruşur. Sonra sözlərin dəqiq mənasını açıqlayır.

Oxuyub-qavrama

Mətn oxunduqdan sonra şagirdlər mətnlə bağlı faktoloji sualları cavablandırırlar:

– *İnsanların niyə evləri yox idi?*

– *Domrul nə üçün qışqırdı?*

– *"Azıx" sözünün mənası nədir?*

– *İlk insan məskəni necə adlanır?*

2.2.3 Şagirdlər illüstrasiyanın mətnin hansı hissəsinə aid olduğunu müəyyən edirlər. Məqsəd şagirdlərin vizual təsviri verbal təsvirlə uyğunlaşdırmaq bacarığını inkişaf etdirməkdir.

2.2.5 Tapşırıq Ç (dərslük). Şagirdlər mətnə istinad etməklə (*Şaxtalı bir gün idi*) birbaşa ifadə olunmayan məlumatı (hadisənin qış fəslində baş verməsi) əldə edirlər.

Tapşırıq A (iş dəftəri). Şəkillərin ardıcılığı bərpa edilir. Tapşırıq həmçinin şagirdlərin şəkillərə aid cümlə qurmaq bacarıqlarını inkişaf etdirir.

Müəllimin nəzərinə! Müəllim şagirdlərə Azıx mağarasının dünyada insanların yaşadığı ən qədim yaşayış məskənlərindən biri olduğu və Füzuli şəhəri yaxınlığında yerləşdiyi, hazırda işğal altında olduğu barədə məlumat verə bilər.

Danışma

1.2.3 Tapşırıq D (dərslük). Şagirdlər şəkillər vasitəsilə aldıqları məlumatları ifadə edirlər.

Tapşırıq E (dərslük). Bu tapşırıq şagirdlərin xəyal gücünü – yaradıcı tefəkkürünü inkişaf etdirir.

Söz ehtiyatı

2.1.3 Tapşırıq B (iş dəftəri). Məqsəd şagirdlərin cümlədə sözü yaxınmənalı analoqu ilə əvəz etmək, həmçinin çap hərfləri ilə verilmiş cümlələri üzündən köçürmək bacarığını inkişaf etdirməkdir.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Dinlədiyi fikirdəki əsas məqamları yadda saxlayır və açıqlayır.	Tapşırıq	Tap. A, B (dərslük)
Oxuyarkən tanış olmayan sözlərə diqqət yetirir.	Tapşırıq	Tap. C (dərslük)
Mətnə əsas fikri və hadisələri müəyyənləşdirir.	Tapşırıq	Tap. Ç (dərslük). Tap. A (iş dəftəri)
Dialog zamanı mövzuya uyğun fikir yürüdüür.	Tapşırıq	Tap. D, E (dərslük)
Sözü yaxınmənalı analoqu ilə əvəz edir.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)

Növbəti dərse hazırlıq

Müəllimə növbəti dərse şam və kibrit gətirməsi tövsiyə olunur.

2-ci dər. Odun kəşfi

- Dərslük: səh. 63 • İş dəftəri: səh.52

Təlim məqsədləri

- Bildiyi məlumatlardan istifadə etməklə şəkillər üzrə danışır (st. 1.2.2).
- Mətnə tanış olmadığı sözləri seçir (st. 2.1.1).
- Yeni öyrəndiyi sözlərlə onların izahlarını uyğunlaşdırır (st. 2.1.1).
- Oxuduğu mətnin qısa məzmununu yazır (st. 3.1.2).
- Deyilişi və yazılışı fərqlənən bəzi sözlərin düzgün yazılışını müəyyən edir (st. 4.1.3).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Şam vasitəsilə odun izahı
2	Oxu. Söz ehtiyatı	"Odun kəşfi" mətninin oxunması; yeni sözlərin mənimsədilməsi
3	Danışma	Şəkillərin köməyi ilə mətnin genişləndirilməsi
4	Yazı	Oxunan mətnin qısa məzmununun yazılması
5	Dil qaydaları	Sözlərin yazılışı üzrə iş
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim kibriti alışdırmaqla şam yandırır. Bu zaman kibriti yandırarkən çıxan qığılcımı şagirdlərə göstərir. Bu üsul şagirdlərə odu, odun yaranması və "qığılcım" sözünün izahını əyani şəkildə mənimsətməyə kömək edə bilər.

Danışma

1.2.2 Tapşırıq A (dərslük). Şagirdlərin diqqəti şəkillərə yönəldilir. Oddan istifadə məqsədləri barədə müzakirə aparmaqla mövzuya maraq oyadılır.

Oxu. Söz ehtiyatı

2.1.1 Tapşırıq B (dərslük). İstiqamətləndirilmiş oxu. Lövhədə suallar yazılır:

1-ci abzas: İnsanlar niyə mağarada gizləndilər?

2-ci abzas: İnsanlar odu necə əldə etdilər?

3-cü abzas: Od söndəndə Domrul nə etdi?

Müəllim şagirdlərə tapşırır ki, mətnin hər abzasını oxumağa başlamazdan öncə lövhədəki sualı oxusunlar.

Yeni sözlər (*çaxmaq, dəhşət, tonqal, ildırım, qığılcım*) izah olunur və söz boğçasına əlavə edilir.

Müəllim qığılcım yarada bilən daşların "çaxmaqdaşı" adlandığını söyləyib daşın nə üçün belə adlandırılması ətrafında müzakirə apara bilər. Daşın adı ildırımın çaxması ilə əlaqələndirilir.

Mətn oxunduqdan sonra şagirdlərin oxuyub-qavramasını yoxlamaq məqsədilə mətn və şəkil üzrə iş gedir. Əvvəlcə şagirdlər şəkildə təsvir olunmuş hadisə haqqında danışirlar. Sonra mətnəndən həmin şəkil üzrə təsvir olunan hissəni tapıb yenidən səsləndirirlər.

2.1.1 Tapşırıq A (iş dəftəri). Şagirdlər tapşırığı yerinə yetirməklə söz ehtiyatlarını möhkəmləndirirlər.

Danışma

1.2.2 Tapşırıq C (dərslük). Şagirdlər şəkillər vasitəsilə mətnəndən öyrəndikləri məlumatları genişləndirərək danışirlar.

Yazı

3.1.2 Tapşırıq B (iş dəftəri). Bu tapşırıq şagirdlərin mətnlə bağlı oxuyub-qavrama, həm də açar sözlərdən istifadə etməklə mətn qurmaq bacarıqlarını inkişaf etdirir.

Dil qaydaları. Yazı

4.1.3 Tapşırıq C (iş dəftəri). Şagirdlər səhv verilmiş sözləri düzgün yazmaqla bəzi orfoqrafik normaları mənimsədiklərini nümayiş etdirirlər.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Şəkillər üzrə danışır.	Tapşırıq	Tap. A (dərslük)
Mətnə tanış olmadığı sözləri seçir və mənası ilə uyğunlaşdırır.	Tapşırıq	Tap. B (dərslük). Tap. A (iş dəftəri)
Oxuduğu mətnin qısa məzmununu yazır.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)
Sözdəki orfoqramın hansı hərflə işarə olunduğunu müəyyənləşdirir.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)

3-cü dərs. Qobustanda

- Dərslük: səh. 64 • İş dəftəri: səh.52

Təlim məqsədləri

- Mətn üzrə faktoloji suallara cavab verir (st. 2.2.3).
- Verilmiş illüstrasiyanın mətnin hansı hissəsinə aid olduğunu müəyyənləşdirir (st. 2.2.3).
- Adıçəkilən varlıqlara xas olan hərəkətləri sadalayır (st. 4.1.5).
- Deyilişi və yazılışı fərqlənən bəzi sözlərin düzgün yazılışını müəyyən edir (st. 4.1.3).
- Cümlə ortasında gələn xüsusi adları böyük hərflə yazır (st. 4.1.3).
- Yeni öyrəndiyi sözlərlə onların izahlarını uyğunlaşdırır (st. 2.1.1).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	"Azıx mağarası" mətninin xatırlanması
2	Oxu	"Qobustanda" mətninin oxusu
3	Oxuyub-qavrama	Faktoloji suallar və şəkillər üzrə iş
4	Dil qaydaları	Şəxs və yer adlarının böyük hərflə yazılışı; orfoqrafiya üzrə iş
5	Söz ehtiyatı	Söz boğçası üzrə iş
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

"Azıx mağarası" mətni xatırladılır: – *Azıx mağarasını kim tapmışdır? Domrul nəyi kəşf etdi?*

Müəllim yeni mətnin məzmununa maraq oyatmaq üçün şagirdlərin diqqətini mətnə çəkilmiş illüstrasiyaya, yaxud mətnin adına yönəldir və sual verir: – *Domrul və ailəsinin yeni məskəni haradır?*

Oxu

2.2.3 Tapşırıq A (dərslük). İstiqamətləndirmə. Müəllim lövhədə suallar yazır, şagirdlərə tapşır ki,

mətni oxuyarkən bu sualların cavabını tapsınlar: *"Domrulun ailəsi nə üçün yeni məskən tapmaq istədi? Onlar harada məskən saldılar? O yer necə adlanırdı? Domrulun ailəsi nə ilə məşğul olurdu? Onlar hansı heyvanları əhliləşdirdilər?"* və s.

Müəllimin nəzərinə! Müəllim lövhədə sualları qeyri-ardıcıl düzüb suallar üzrə iş apara bilər. Hər abzas oxunduqdan sonra müəllim şagirdlərə bu hissəyə aid olan sualları seçməyi və cavablandırmağı tapşır.

"Əhliləşdirmək" sözü şagirdlərə izah edilir.

Oxuyub-qavrama

2.2.3 Tapşırıq B (dərslük). Şagirdlərin oxuyub-anlama bacarığını və dünyagörüşünü inkişaf etdirir. Müəllim izah edə bilər ki, qədimdə insanlar odlu silahdan (tüfəng, tapança və s.) istifadə etmirdilər.

2.2.3 Tapşırıq A (iş dəftəri). Yazı ilə inteqrasiya. Şagirdlərdə oxuyub-qavrama, həmçinin yazı bacarıqlarını möhkəmləndirir.

Dil qaydaları

4.1.5 Tapşırıq B (iş dəftəri). Şagirdlər kontekstə uyğun hərəkət bildirən sözlər əlavə etməklə dil qaydaları üzrə biliklərini möhkəmləndirirlər.

4.1.3 Tapşırıq C (dərslük). Şagirdlər səhv verilmiş sözləri düzgün yazmaqla bəzi orfoqrafik normaları mənimsəyirlər.

4.1.3 Tapşırıq D (dərslük) və C, Ç (iş dəftəri). Şəxs və yer adlarının böyük hərflə yazılması qaydası təkrarlanır və tapşırıqlar vasitəsilə möhkəmləndirilir.

Söz ehtiyatı

2.1.1 Tapşırıq Ç (dərslük). Şagirdlər bu fəsildə öyrəndikləri yeni sözləri həm təkrar edir, həm də mənalarını bir daha uyğunlaşdırmaqla söz ehtiyatlarını möhkəmləndirmiş olurlar.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Mətn üzrə faktoloji suallara cavab verir.	Tapşırıq	Tap. A (dərslük)
Verilmiş illüstrasiya ilə mətnin müvafiq hissəsini uyğunlaşdırır.	Tapşırıq	Tap. B (dərslük). Tap. A (iş dəftəri)
Sözdəki orfoqramın hansı hərflə işarə olunduğunu müəyyənləşdirir.	Tapşırıq	Tap. C (dərslük)
Cümlə ortasında gələn xüsusi adları böyük hərflə yazır.	Tapşırıq	Tap. Ç (dərslük). Tap. C, Ç (iş dəftəri)
Yeni öyrəndiyi sözlərlə onların izahlarını uyğunlaşdırır.	Tapşırıq	Tap. D (dərslük)

Növbəti dərsə hazırlıq

Müəllim şagirdlərdən Qobustan haqqında məlumat toplamağı tapşırır.

4-cü dərs. Qobustana səyahət

- Dərslik: səh. 65 ; • İş dəftəri: səh.54

Təlim məqsədləri

- Şəklə baxaraq dinlədiyi mətni genişləndirir və şərh edir (st. 1.1.1.1).
- Mətnlə illüstrasiya arasındakı uyğunluğu müəyyən edir (st. 2.2.3).
- İnformativ mətndəki məlumatlar haqqında yazılı təqdimat hazırlayır (st. 3.1.4).
- Mətndəki əsas hadisələri (faktları) müəyyən edir (st. 2.2.5).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Qobustan haqqındakı məlumatların müzakirəsi
2	Dinləmə	"Qobustana səyahət" mətni
3	Oxu	"Qobustan" şeirinin oxusu
4	Oxuyub-qavrama	Şeirin bəndləri ilə illüstrasiyaların uyğunlaşdırılması
5	Yazı	Qobustanla bağlı mətnlərdəki faktların müəvvisəsi
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Şəxələndirmə. Müəllim lövhədə dairə çəkir, mərkəzinə "Qobustan" yazır. Şagirdlər Qobustan haqqında öyrəndikləri və topladıqları məlumatları söyləyirlər. Məlumatlar dairənin kənarına yazılır.

Dinləmə-danışma

Müəllim "Qobustana səyahət" mətnini səsləndirir: "Bir gün müəllimimiz bizi Qobustana apardı. Qobustan qayalıqlarını gəzdik. Bələdçi gəzinti zamanı bizə ətraflı məlumat verdi:

– Bura ulu babalarımızın yaşayış məskənlərindən biridir. Baxın, daşlar üzərində müxtəlif rəsmlər var. At, keçi və başqa heyvan rəsmləri, balıq tutan, rəqs edən insan rəsmləri və s. Bu rəsmlər bizə keçmişdən xəbər verir.

Gəzinti zamanı öyrəndik ki, burada qədim ocaq yerləri də tapılıb.

Bələdçi bizi qavaldəşlə tanış etdi. Söylədi ki, bu daş qədim insanların ilk musiqi alətidir. Elə bu zaman sinif yoldaşımız Uğur qavaldəşi döyəcəlməyə başladı. Ətrafa gözəl ritm səsləri yayıldı. Qavaldəş çalındıqca mənə elə gəldi ki, Qobustan

qayalarının üzərindəki insan rəsmləri hərəkətə gəldi. Sanki onlar "Yallı" rəqs edirdilər.

Biz bu gəzintidə xeyli məlumat aldıq. Buranın nə üçün "Açıq səma altında muzey" adlandırıldığı bizə aydın oldu".

1.1.1 Tapşırıq A (dərslik). Şagirdlər dinlədikləri mətn üzrə sualları şəkillərin köməyi ilə cavablandırirlar. Müəllim dinləmə mətni ilə bağlı əlavə suallar verir: "Nə üçün buranı açıq səma altında muzey adlandırırlar? Uşaqlara Qobustan haqqında kim məlumat verdi?"

"Bələdçi", "muzey" sözlərinin mənalrı izah olunur.

Oxuyub-qavrama

2.2.3 Tapşırıq B (dərslik). "Qobustan" şeiri bəndlərlə oxunur və məlumatlar qayalıq üzərindəki rəsmlərlə müqayisə olunur.

Tapşırıq A (iş dəftəri). Şeirdə üçüncü şəklə uyğun məlumatın olmadığı müəyyən edilir.

Tapşırıq B (iş dəftəri). Şagirdlərin oxuyub-anlamasını yoxlamaqla bərabər, çap hərfləri ilə verilmiş mətnin hüsnxət normalarına uyğun köçürülməsi bacarıqlarını da inkişaf etdirir.

2.2.5 Tapşırıq C (iş dəftəri). Şagirdlər mətndən müvafiq məqamları seçib sualları yazılı şəkildə cavablandırirlar.

Yazı

3.1.4 Tapşırıq C (dərslik). Qruplarla iş. Tapşırıqda bu fəsildə öyrədilən mətnlər xatırlanır, Qobustan ilə bağlı məlumatlar ümumiləşdirilir.

Hər bir qrup Qobustan haqqında verilmiş məlumatlar arasından öz mətninə uyğun olanları seçir və qeyd edir. Təqdimatlar dinləndikdən sonra hər üç mətndə təkrarlanan məlumatlar müəyyənləşdirilir. (Qədim insanlar kollektiv rəqs edirlər. Onlar ov ovlayır, balıq tuturdular.)

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Şəklə baxaraq dinlədiyi mətni genişləndirir və şərh edir.	Müşahidə	Tap. A (dərslik)
Mətnlə illüstrasiya arasındakı uyğunluğu müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. B (dərslik) Tap. A, B, C (iş dəftəri)
İnformativ mətndəki məlumatlar haqqında yazılı təqdimat hazırlayır.	Tapşırıq	Tap. C (dərslik)
Mətndəki əsas hadisələri (faktları) müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)

1-ci dərs. Kəndli və canavar. I hissə)

- Dərslik: səh. 57 • İş dəftəri: səh. 55

Təlim məqsədləri

- Sözü aid olduğu ümumi məna qrupunu müəyyən edir (st. 2.1.1).
- Dialoji mətni səsləndirərkən obrazların nitqini fərqli səs tonu ilə oxuyur (st. 2.2.1).
- Mətnin süjet xəttinə əsasən illüstrasiyaların ardıcılığını müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Mətndəki əsas hadisələri (faktları) müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Bədii mətnlərdə təxəyyülü real faktlardan fərqləndirir (st. 2.2.3).
- Oxuduğu və ya dinlədiyi mətni təxəyyülünə uyğun dəyişdirir və ya davam etdirir (st. 1.2.2).
- Məqsəd və intonasiyasından asılı olaraq cümləni müvafiq durğu işarəsi ilə tamamlayır (st. 4.1.7).

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Əlamətlərinə görə əşyanı müəyyən etmə
2	Oxu	"Kəndli və canavar" mətninin oxusu
3	Oxuyub-qavrama	Mətnə çəkilməmiş illüstrasiyalar üzrə iş
4	Danışma	Mətnin davam etdirilməsi
5	Dil qaydası	Cümlə sonunda müvafiq durğu işarələrindən istifadə
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

2.1.1 Tapşırıq A (dərslik). Anlayışın çıxarılması.

Bu tapşırıq uşaqları "çörək" mövzusunda yönəltmək üçün istifadə oluna bilər. Şagirdlər şəkillərin adını söyləyirlər, müəllim lövhədə yazır. Bu qida məhsullarının nədən hazırlandığını soruşur. Bununla III bölmədə öyrədilən "qida məhsulları" mövzusu xatırladılır.

Tapşırıq A (iş dəftəri). Yazı ilə inteqrasiya. Şagirdlər şəkillərdən tanıdıqları un məhsullarının adlarını yazmaqla söz ehtiyatlarını möhkəmləndirirlər.

Oxu. Söz ehtiyatı

2.2.1 Tapşırıq B (dərslik). Rollu oxu. Mətni əvəlcə müəllim oxuyur. Obrazların nitqini fərqli səs tonu ilə müvafiq mimika və jestlərlə diqqətə çatdırır. Yeni sözlər (*zəmi, əkinçi, əldən düşmək*) izah

olunur. Şagirdlər mətnə hansı obrazların olduğunu müəyyənləyirlər.

Sonra müəllim cütlərə obrazların nitqini öz aralarında bölüşdürməyi və oxumağı tapşırır.

Oxuyub-qavrama

Şagirdlər illüstrasiyanın mətnin hansı hissəsinə aid olduğunu tapıb həmin hissəni oxuyurlar.

2.2.5 Tapşırıq B (iş dəftəri). Yazı ilə inteqrasiya.

Şagirdlər şəkillərin ardıcılığını bərpa etməklə oxuduqları mətni qavradıqlarını nümayiş etdirirlər. Tapşırıq həmçinin şagirdlərin şəkillərə aid cümlə qurmaq bacarıqlarını inkişaf etdirir.

2.2.5 Tapşırıq C (dərslik). Şagirdlər canavarın kəndliyə hücum etməsi faktının mətnə olmadığını müəyyən edirlər.

2.2.3 Tapşırıq Ç (dərslik). Tapşırığın məqsədi şagirdlərin bədii mətnlərdə təxəyyülü real faktlardan fərqləndirmək bacarığını inkişaf etdirməkdir. Tapşırıqda verilmiş 3, 5, 6-cı cümlələrdə real olmayan hadisələr təsvir olunur.

Danışma

1.2.2 Tapşırıq D (dərslik). Şagirdlər mətnin davamını təxmin etməklə məktəbhazırlıq dövründə çörəyin hazırlanma qaydası üzrə əldə etdikləri biliklərini nümayiş etdirirlər.

Dil qaydaları

4.1.7 Tapşırıq C (iş dəftəri). Oxu ilə inteqrasiya.

Bu tapşırıq şagirdlərdə oxuyub-anlama və cümlə sonunda məqsəd və intonasiyaya görə durğu işarəsini müəyyənləşdirmək bacarığını inkişaf etdirir.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Dialoji mətni səsləndirərkən obrazların nitqini fərqli səs tonu ilə oxuyur.	Tapşırıq	Tap. B (dərslik)
İllüstrasiyaları mətnin məzmununa uyğun ardıcılıqla sıralayır.	Tapşırıq	Tap. C (dərslik)
Bədii mətnlərdə təxəyyülü real faktlardan fərqləndirir.	Tapşırıq	Tap. C (dərslik)
Cümlənin sonunda müvafiq durğu işarəsindən istifadə edir.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)

2-ci dərs. Kəndli və canavar. II hissə

- Dərslik: səh. 68 • İş dəftəri: səh. 56

Təlim məqsədləri

- Dialoji mətni səsləndirərkən obrazların nitqini fərqli səs tonu ilə oxuyur (st. 2.2.1).
- Rollu oyun zamanı obrazın xarakterinə uyğun mimika və jestlərdən istifadə edir (st. 1.2.3).
- Mətnə əsas fikri müəyyənləşdirməyə kömək edən məqamları seçir (st. 2.2.4).
- Mətndəki hadisələrin məntiqi ardıcılığını müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Sözdəki orfoqramı (deyilişi və yazılışı fərqlənən hərfi) müəyyənləşdirir (st. 4.1.3).

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	“Kəndli və canavar” mətninin xatırlanması
2	Oxu	“Kəndli və canavar” mətninin oxusu
3	Oxuyub-qavrama	Mətn üzrə iş
4	Dil qaydaları	Sözdəki orfoqramın müəyyənləşdirilməsi
5	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Proqnozlaşdırma. Müəllim “Kəndli və canavar” mətnini xatırladır, şagirdlərdə mətnin II hissəsinə maraq oyatmaq üçün suallar verir:

– *Sizcə, kəndlinin cavabı canavarın xoşuna gələcəkmi? Canavar çörək hazırlamaq istəyəcəkmi?*

Oxu. Söz ehtiyatı

2.2.1 Tapşırıq A (dərslik). Rollu oxu. Mətnin davamı I hissənin oxunduğu kimi oxunur. Mənası aydın olmayan (*şumlamaq, daş-kəsək, taxıl*) sözlər izah olunur.

Şagirdlər mətnə illüstrasiyanın məzmununa uyğun gələn hissəni müəyyən edirlər.

Oxuyub-qavrama

2.2.4 Tapşırıq A (iş dəftəri). Məqsəd mətndəki əsas fikri ifadə edən “Zəhmətsiz yemək olmaz” nəticəsinə gəlməkdir.

2.2.5 Tapşırıq B (iş dəftəri). Şagirdlər hadisələrin ardıcılığını bərpa edərək cümlələri *əvvəl, sonra, daha sonra, sonda* sözlərinin qarşısına yazırlar. Bununla da şagirdlərdə hadisələri məntiqi ardıcılıqla sıralamaqla mətn yazmaq bacarıqları formalaşdırılır.

Danışma

1.2.3 Tapşırıq C (dərslik). Şagirdlər “Əkinçi və canavar” mətnini səhnələşdirməklə mətni tam qavradıqlarını nümayiş etdirirlər. Müəllim şagirdlərə obrazların nitqini onların xarakterinə uyğun səsləndirməyi və jest və mimikadan düzgün istifadə etməyi tapşırır.

Dil qaydaları

4.1.3 Tapşırıq C (iş dəftəri). Şagirdlər sözlərdəki çatışmayan hərfləri bərpa etməklə orfoqrafik biliklərini nümayiş etdirirlər.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Mətndəki obrazların nitqini fərqli səs tonu ilə oxuyur.	Müşahidə	Tap. A (dərslik)
Rollu oyun zamanı obrazın xarakterinə uyğun mimika və jestlərdən istifadə edir.	Müşahidə	Tap. B (dərslik)
Mətnə əsas fikri müəyyənləşdirməyə kömək edən məqamları seçir.	Tapşırıq	Tap. A (iş dəftəri)
Deyilişi və yazılışı fərqlənən sözlərdə buraxılmış hərfləri müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)

Növbəti dərsə hazırlıq

Müəllimə növbəti dərs üçün müxtəlif kənd təsərrüfatı məşinlərinin şəkillərini hazırlamaq tövsiyə olunur.

LAYİH

3-cü dər. Çörəyin ərşəyə gəlməsi

• Dərslük: səh. 69 • İş dəftəri: səh. 57

Təlim məqsədləri

- Sözüün ifadə etdiyi şəkli müəyyən edir (st. 2.1.1).
- Cümlədə buraxılmış sözü müəyyən edir (st. 2.1.2).
- Yeni öyrəndiyi sözlərdən istifadə etməklə şəkillər üzrə danışır (st. 1.2.1).
- Çap hərfləri ilə verilmiş sözləri və kiçikhəcmli mətnləri üzündən köçürür (st. 3.1.1).
- Deyilişi və yazılışı fərqlənən bəzi sözlərin düzgün yazılışını müəyyən edir (st. 4.1.3).
- Sözü təşkil edən hecaları müəyyən edir (st. 4.1.2).

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	"Kənd təsərrüfatı maşınları" üzrə ilkin biliklərin yoxlanılması
2	Söz ehtiyatı	Şəkil üzrə yeni sözlərin mənimsədilməsi
3	Danışma	Süjetli şəkillər üzrə danışma
4	Yazı	Şəkil üzrə yazı
5	Dil qaydaları	Sözü hecalara ayırmaq
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim lövhədə müxtəlif kənd təsərrüfatı maşınlarının şəkillərini asır və ya adını yazıb soruşur:

– *Bu maşınlardan hansı məqsədlə istifadə edilir?*

Söz ehtiyatı

2.1.1 Tapşırıq A (dərslik). Məqsəd şagirdlərin çörəyin ərşəyə gəlməsini izah etmək üçün lazım olan söz ehtiyatı, eləcə də maşınların təyinatı ilə tanış etməkdir. Müəllim hər şəkil haqqında şagirdlərin ilkin biliklərini yoxlayır. Sonra şəkil üzrə geniş müzakirə aparılır. Yeni sözlər söz boğçasına əlavə edilir.

2.1.2 Tapşırıq B (dərslik). Dil qaydaları ilə inteqrasiya. Şagirdlər mövzu ətrafındakı biliklərindən istifadə edərək yeni tanış olduqları hərəkət bildirən sözləri cümlədə işlətməklə sözün mənasını anladıklarını nümayiş etdirirlər.

Tapşırıq B (iş dəftəri). Dil qaydaları ilə inteqrasiya. Şagirdlər cümlədə buraxılmış sözləri müəyyən etməklə yeni öyrəndikləri ad bildirən sözləri mənimsədiklərini nümayiş etdirirlər.

Danışma

1.2.1 Tapşırıq C, Ç (dərslik). Məqsəd şagirdlərdə yeni öyrəndikləri sözlərdən istifadə edərək şəkil

üzrə danışmaq və şəklın məzmununa uyğun informasiyanı müəyyən etmək bacarığını inkişaf etdirməkdir. Bu tapşırıqların bir-biri ilə əlaqəli şəkildə yerinə yetirilməsi tövsiyə olunur. Bunun üçün şagirdlər əvvəlcə birinci şəkil üzrə danışirlər. Həmin şəklın məzmununa uyğun "Ç" tapşırığından müvafiq cümləni (*Traktor torpağı şumlayır, toxum səpir*) müəyyən edirlər. Tapşırığın yerinə yetirilməsi bu şəkildə davam etdirilir.

Yazı

3.1.1 Tapşırıq Ç (dərslik). Oxu ilə inteqrasiya. Qruplarla iş. Şəkil və cümlələrin uyğunlaşdırılması şifahi formada aparıldıqdan sonra şagirdlər qruplara bölünürlər. Onlara qeyri-ardıcıl verilmiş cümlələrdən mətn hazırlamaq tapşırılır. Şagirdlər cümlələri şəkildə gördüklərinin məntiqi ardıcılığına uyğun olaraq köçürürlər. Bu onların oxuyub-qavrama, həmçinin çap hərfləri ilə verilmiş cümlələrin hüsnxət normalarına uyğun köçürülməsi bacarıqlarını inkişaf etdirir.

Dil qaydaları

4.1.3 "Orfoqrafiya" rubrikası. *Sünbül və kombayn* sözlərinin yazılışına diqqət edilir.

Tapşırıq A (iş dəftəri). Məqsəd şagirdlərə yeni öyrəndikləri, yazılışı çətin olan sözlərin düzgün yazılış formasını mənimsətməkdir.

4.1.2 Tapşırıq B (iş dəftəri). Şagirdlərin heca üzrə bilikləri xatırladılır. Tərkibində samitlərin çox olduğu və tələffüzü çətin bəzi sözlərin düzgün heca sxemini müəyyən etməklə şagirdlər yeni öyrəndikləri sözlərin səs və hərf tərkibi ilə daha yaxından tanış olurlar.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Sözüün ifadə etdiyi şəkli müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. A (dərslik)
Cümlədə buraxılmış sözü müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. B (dərslik). Tap. B (iş dəftəri)
Yeni öyrəndiyi sözlərdən istifadə etməklə şəkillər üzrə danışır.	Müşahidə	Tap. C (dərslik)
Sözü təşkil edən hecaları müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. Ç (iş dəftəri)

4-cü dər. Çil toyuq və siçan balaları

- Dərslük: səh. 71 • İş dəftəri: səh. 58

Təlim məqsədləri

- Mətnin məzmununu şəkillər əsasında nəql edir (st. 2.2.3).
- Mətndəki əsas hadisələri (faktları) müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir (st. 2.2.4).
- Həyatda gördükləri və təəssüratları haqqında danışır (st. 1.2.1).
- Oxuduğu mətnin qısa məzmununu yazır (st. 3.1.2).

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Zəhmətə aid atalar sözlərinin nümayişi
2	Oxu	"Çil toyuq və siçan balaları" mətninin oxusu
3	Oxuyub-qavrama	Obrazların müqayisəsi və təhlili
4	Danışma	Mətndəki obrazlara münasibət bildirmə
5	Yazı	Açar sözlərin köməyi ilə mətnin qurulması
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim lövhədə atalar sözləri yazır və şagirdlərdən soruşur: – *Bunlardan hansına "Əkinçi və canavar" mətnində rast gəlmisiniz?*

- *Şarti şumda kəs, xırmanda yabalaşmayasan.*
- *Gəmiyə minib gəmiçi ilə dalaşma.*
- *İşləməyən dişləməz.*

Tapşırıq A (dərslük). Şagirdlər "Əkinçi və canavar" mətninin son cümləsini oxuyaraq izah edirlər.

Oxu

2.2.3 Tapşırıq B və C (dərslük). İnteraktiv (qruplarla) oxu. Hər qrup mətnin bir hissəsini oxuyur:

I qrup ilk üç abzası (*Toyuq özü sünbülü dəyirmanı apardı*) oxuyur və bu suallara cavab verir: "Mətnin bu hissəsində hansı obrazlar var? Toyuq nə hazırlamaq istəyir? Siçanlar toyuğa nə cavab verdi?"

II qrup 4-cü abzası oxuyur. "B" tapşırığındakı suallara cavab hazırlayır.

III qrup qalan hissəni axıra qədər oxuyur və suallara cavab hazırlayır: "Toyuq kimləri kökə yeməyə dəvət edir? Siçanlara nə üçün kökə vermədilər? Sizcə, toyuq haqlı idi?"

Qrupların təqdimatı dinlənilir.

2.2.5 Tapşırıq A (iş dəftəri). Yazı ilə inteqrasiya.

Şagirdlər mətnin hekayə xəritəsini tərtib etməklə mətndəki əsas faktları yadda saxladıklarını nümayiş etdirirlər.

Oxuyub-qavrama

2.2.4 Tapşırıq C (dərslük). Məqsəd şagirdlərin

əkinçi, çil toyuq, dovşan və sincabın zəhmətkeş, canavar və siçan balalarının tənbel olduqları qənaətinə gəlmələridir. Bu tapşırıq şagirdlərə əməksevərlik kimi dəyərləri aşılayır.

Danışma

1.2.1. Şagirdlər müəllimin yönəldici sualları ilə

həyatda gördüklərindən nümunələr gətirməklə obrazları şəxsi həyatları ilə müqayisə edirlər: – *Ətrafınızda bu obrazlara bənzəyən kimlər var? Siz tənbel uşaqlara nə demək istəyirsiniz?*

Tapşırıq Ç (dərslük). Cütlərlə iş. Cütlər çörəyin ərsəyə gəlməsini təsəvvürlərində canlandıraraq mənfiq ardıcılığı gözləməklə suallar tərtib edirlər. Təqdimat zamanı ardıcılığın gözlənilməsinə diqqət yetirilir.

Yazı

3.1.2 Tapşırıq A (iş dəftəri). Məqsəd açar sözlərdən istifadə edərək şagirdlərin mətn qurub yazmaq bacarıqlarını formalaşdırmaqdır.

Müəllimin nəzərinə! Şagirdlərə çörəyin çox böyük zəhmət bahasına başa gəldiyi haqqında məlumatları ümumiləşdirmək tapşırılır. Çörəyə hörmət və qənaət etməyin vacibliyi vurğulanır.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Mətndəki əsas hadisələri (faktları) müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. A (iş dəftəri)
Əsərdəki obrazları sadə formada təhlil edir və onlara münasibət bildirir.	Tapşırıq	Tap. Ç (dərslük)
Mövzu üzrə suallar hazırlayır.	Tapşırıq	Tap. D (dərslük)
Açar sözlərin köməyi ilə mətn qurub yazır.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)

1-ci dərs. Cizgi filmləri necə yaranıb?

- Dərslik: səh. 72 • İş dəftəri: səh. 59

Təlim məqsədləri

- Həyatda gördükləri və təəssüratları haqqında danışır (st. 1.2.1).
- Oxunan mətni kitabdan izləyir (st. 2.2.1).
- Yeni öyrəndiyi sözlərlə onların izahlarını uyğunlaşdırır (st. 2.1.1).
- Mətn üzrə faktoloji suallara cavab verir (st. 2.2.3).
- Rollu oyun zamanı obrazın xarakterinə uyğun mimika və jestlərdən istifadə edir (st. 1.2.3).
- Mətnəndən ad, əlamət, say, hərəkət bildiren sözləri seçib qruplaşdırır (st. 4.1.5).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Sorğu
2	Danışma	Cütlərdə sevimli cizgi filminin müzakirəsi
3	Oxu. Söz ehtiyatı	Mətnin oxunması; yeni sözlər üzrə iş
4	Oxuyub-qavrama	Suallar və şəkillər üzrə iş
5	Danışma	Ayının hərəkətinin canlandırılması
6	Dil qaydaları	Ad, əlamət, hərəkət bildiren sözlərin təkrarlanması
7	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Riyaziyyatla inteqrasiya. Müəllim fəslin mövzunu şagirdlərə aydınlaşdırmaq üçün “Boş vaxtınızda nə edirsiniz?” sualı üzrə sorğu keçirə bilər. Sorğunun nəticələrini lövhədə yazır və şagirdlərə suallar verir:

– Neçə nəfər cizgi filminə baxır? Cədvələ əsasən sevimli məşğuliyyət hansıdır? və s.

Məşğuliyyətim	Şagird sayı
Cizgi filminə baxıram	16
Oyuncaqlarımla oynayıram	9
Bacımla oynayıram	11
Kitab oxuyuram	14

Danışma

1.2.1 Tapşırıq A (dərslik). Şagirdlər cizgi filmlərini xatırlayırlar, cütlərdə sevdikləri cizgi filmi barədə danışirlər. Müəllim cütlərə belə bir təlimat verir:

Bir-birinizi dinləyərkən sual verməklə yoldaşınıza danışdığı cizgi filmi barədə daha çox məlumat toplayın.

Müəllim şagirdlərin dinləmə bacarığını yoxlamaq üçün suallar verir: “Yoldaşının sevimli cizgi filmi hansıdır? Həmin cizgi filmi ilə bağlı nə öyrəndin?”

Oxu. Söz ehtiyatı

2.2.1 Tapşırıq B (dərslik). Şagirdlər qoyulmuş sualla bağlı öz fikirlərini söyləyirlər. Bununla şagirdlərdə mətni oxumağa maraq yaranır.

Növbəli oxu tətbiq olunur. Mətn oxunduqca şagirdlərə tanış olmayan sözlərin mənası izah edilir, söz boğçasına əlavə olunur. Oxu zamanı qartalın kadrlarına diqqət yetirilir. Müəllim bu cür şəkillərin kadr adlandırdığını da diqqətə çatdırma bilər.

2.1.1 Tapşırıq B (iş dəftəri). Şagirdlərin söz ehtiyatını möhkəmləndirmək məqsədi daşıyır.

Oxuyub-qavrama

2.2.3 Mətn oxunduqdan sonra müəllim suallar verir: “Cizgi filminin yaranmasında hansı peşə sahibləri iştirak edir? (yazıçı, aktyor, kompüter mühəndisi) Onlar cizgi filmi yaratmaq üçün hansı işləri görürlər?”

Tapşırıq A (iş dəftəri). Yazı ilə inteqrasiya. Şagirdlər verilmiş sualları cavablandırarkən həmçinin çap hərfləri ilə verilmiş sözləri üzündən köçürmək bacarıqlarını inkişaf etdirirlər.

Danışma

1.2.3 Tapşırıq C (dərslik). Şagirdlər bir hərəkət üçün cəmi neçə şəkil çəkildiyini müəyyən edirlər. Sonra Mikki Mausun hərəkətini təkrarlayaraq bu şəkillərlə rəssamın hansı hərəkəti göstərmək istədiyini tapırlar. Məqsəd şagirdlərə video təsviri yaratmaq üçün şəkillərin necə çəkildiyini anlatmaqdır.

Dil qaydaları

4.1.5 Tapşırıq C (iş dəftəri). Dil qaydaları üzrə biliklərin möhkəmləndirilməsinə yönəlmişdir.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Tanıdığı cizgi filmi haqqında danışır.	Müşahidə	Tap. A (dərslik)
Mətn üzrə faktoloji suallara cavab verir.	Tapşırıq	Tap. B (dərslik). Tap. A (iş dəftəri)
Mətnəndən ad, əlamət, say, hərəkət bildiren sözləri seçib qruplaşdırır.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)

Növbəti dərsə hazırlıq

Müəllim şagirdlərə “Kunq-fu ustası panda” cizgi filminə baxmağı tapşırır. Bu cizgi filmindən döyüş səhnəsi olan fraqmentin nümayiş etdirilməsi tövsiyə olunur.

2-ci dərs. Kunq-fu ustası Panda

- Dərslik: səh. 73 • İş dəftəri: səh. 60

Təlim məqsədləri

- Bildiyi məlumatlardan istifadə etməklə şəkillər üzrə danışır (st. 1.2.2).
- Mətndəki hadisələrin məntiqi ardıcılığını müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Sözü ifadə etdiyi anlayışın əsas əlamətlərini sadalayır (st. 2.1.1).
- Verilmiş şəkllə uyğun söz və cümlələr yazır (st. 3.1.2).
- Sözü cümlədə mənasına uyğun işlədir (st. 2.1.2).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Cizgi filmi ilə bağlı təəssüratlar
2	Oxu. Söz ehtiyatı	“Kunq-fu ustası panda” mətninin oxunması; yeni sözlərin mənimsə-dilməsi
3	Oxuyub-qavrama	Mətnə əsasən ardıcılığın müəyyən edilməsi
4	Yazı	Oxuduğu mətnə əsasən ardıcılığın yazılması
5	Söz ehtiyatı	Söz kartlarının hazırlanması
6	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

“Kunq-fu ustası panda” cizgi filminə baxanlar bu filmə bağlı öz təəssüratlarını bölüşürlər.

Danışma

1.2.2 Tapşırıq A (dərslik). Şagirdlər şəkllə baxaraq panda haqqında bildiklərini söyləyirlər. Onun balaca, yöndəmsiz olduğu bildirilir. Daha sonra “Kunq-fu ustası panda” cizgi filmindən bir döyüş səhnəsi nümayiş etdirilir.

Oxu. Söz ehtiyatı

2.1.1 Növbəli oxu. Müəllim şagirdlərə tapşırır ki, mətni oxuyarkən “kunq-fu” və “eskiz” sözlərini başa düşməyə çalışsınlar. Mətn oxunduqdan sonra müəllim bu sözləri izah etməyi tapşırır.

Şagirdlər “Kunq-fu ustası panda” mətnini növbə ilə cümlələrdə oxuyurlar. Mətn oxunduqdan sonra şa-

girdlərin oxuyub-qavramasını yoxlamaq məqsədilə mətn və şəkil üzrə iş gedir.

2.2.5 Tapşırıq B (dərslik). Şagirdlər mətndən öyrəndikləri məlumatlara əsasən cizgi filmnin çəkilmə ardıcılığını müzakirə edirlər. Daha sonra tapşırığı yerinə yetirərək 3 və 4-cü cümlələrin yerinin səhv verildiyini müəyyən edirlər.

Yazı

3.1.2 Tapşırıq A (iş dəftəri). Şagirdlərin mətni tam qavradıqlarını yoxlamağa yönəlmiş bu tapşırıq onların yazı, fikrini cümlə ilə ifadə etmə bacarığını da inkişaf etdirir.

Söz ehtiyatı

2.1.2 Tapşırıq C (dərslik). Tapşırıq fərdi və ya qruplar şəklində yerinə yetirilir. Qruplar üzrə iş belə aparıla bilər: hər qrupda 3 şagird olmaqla uşaqlar qruplara bölünürlər. Şagirdlər vəzifə bölgüsünə uyğun (sözün izahını yazan; sözü cümlədə işlədən; sözün aid olduğu məna qrupunu yazan) sözə aid kart düzəldirlər. Növbəti sözlərə kart düzəldərkən şagirdlər vəzifələrini dəyişməklə digər bacarıqlarını da nümayiş etdirirlər.

Müəllimin nəzərinə! Sözlərin izahını verməkdə çətinlik çəkən şagirdlərə bütün sözlərin izahını bir vərəqdə yazıb vermək olar.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Şəkillər üzrə danışır.	Tapşırıq	Tap. A (dərslik). Tap. B (dərslik)
Mətndəki hadisələrin məntiqi ardıcılığını müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. C (dərslik). Tap. A (iş dəftəri)
Verilmiş şəkllə uyğun söz və cümlələr yazır.	Tapşırıq	Tap. A (iş dəftəri)
Cümlə qurur.	Tapşırıq	Tap. C (dərslik). Tap. A (iş dəftəri)

Növbəti dərsə hazırlıq

Müəllim növbəti dərsdə şagirdlərin “A” tapşırığını yerinə yetirmələri üçün onları qruplara ayırır. Hər qrupa bir cizgi filmi haqqında məlumat toplamağı tapşırır (“Pinokkio”, “Tom və Cerri”, “Mikki Maus”).

3-cü dər. Volt Disney

• Dərslük: səh.75 • İş dəftəri: səh. 61

Təlim məqsədləri

- Bildiyi məlumatlardan istifadə etməklə şəkillər üzrə danışır (st. 1.2.2).
- Əsərdəki obrazları, hadisələrin baş verdiyi zaman və məkanı müəyyənləşdirir (st. 2.2.3).
- Dinlədiyi fikirdəki əsas məqamları yadda saxlayır və açıqlayır (st. 1.1.1).
- Adıçəkilən varlıqlara xas olan əlamətləri sadalayır (st. 4.1.5).
- Mətnlə illüstrasiya arasındakı uyğun(suz)luğu müəyyən edir (st. 2.2.3).
- Verilmiş mövzu ilə bağlı şifahi təqdimat hazırlayır (st. 1.2.2).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Cizgi filmləri barədə sual-cavab
2	Danışma	Cizgi film qəhrəmanları
3	Dinləmə-danışma	Volt Disney muzeyində dinləmə mətni üzrə iş
4	Oxu. Söz ehtiyatı	"Mikki Mausun yaradıcısı" mətninin oxusu; "Söz boğçası" üzrə iş
5	Dil qaydaları	Əlamət bildirən sözlər
6	Danışma	Mənim cizgi filmim
7	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

1.2.2 Dərslükdə verilmiş "A" və "B" tapşırıqlarından istifadə etməklə uşaqlarda Disney filmləri mövzusunda maraq oyatmaq olar. Uşaqlar Pinokkio, Tom və Cerri, Mikki Maus obrazları və filmləri barədə bildiklərini söyləyirlər.

Müəllim şagirdlərin diqqətini "B" tapşırığındakı şəkllə yönəldir. Şagirdlər Mikki Mausun əlindən tutanın kim olduğu barədə təxminlərini söyləyirlər. Bu tapşırıqlar şagirdlərdə Mikki Mausun yaradıcısı haqqında mətnə maraq oyatmaq məqsədi daşıyır.

Oxuyub-qavrama

2.2.3 Tapşırıq C (dərslük). İstiqamətləndirmə. Müəllim lövhədə faktoloji suallar yazır, şagirdlərə tapşırır ki, mətni oxuyarkən bu sualların cavabını tapıb qeyd etsinlər: "Volt Disney harada yaşayırdı? O, cizgi filminə harada baxırdı? O zaman cizgi filmləri necə idi? Mikki Maus kim səsləndirirdi?" Şagirdlərin oxu zamanı bu sualların cavablarını dəftərlərində qeyd etməsi mətndəki əsas məlumatları seçməyə kömək edir.

Tapşırıq A (iş dəftəri). Yazı ilə inteqrasiya. Şagirdlər mətnə aid sualların cavablarını mətnədən tapmaqla oxuyub-qavrama, həmçinin yazı bacarıqlarını möhkəmləndirirlər.

Tapşırıq Ç (dərslük). Şagirdlər ikinci cümlənin mətnin məzmununa uyğun olmadığını müəyyən edib mətnədən fakt gətirməklə (*Balaca olanda Volt siçandan qorxurdu*) fikirlərini əsaslandırirlər.

Dinləmə-danışma

1.1.1 Müəllim "Volt Disney muzeyində" mətnini səsləndirir:

"Bir gün biz ailəliklə Volt Disney muzeyinə getdik. Volt Disneyin çəkdiyi eskizləri görmək çox maraqlı idi. Hər birimiz öz sevimli cizgi qəhrəmanını görüb sevindik. "Ağca və 7 cırdan", "Pinokkio", "Su pərisi" cizgi filmlərinin eskizləri mənim çox xoşuma gəldi. Atam isə "Əlləddinin sehri çırağı" cizgi filminin ağ-qara rəsmlərini bəyəndi.

Burada Volt Disneyin mükafatları olan guşə də var idi. Onun ilk cizgi filmi izlədik. Ailəmiz üçün çox maraqlı bir gün oldu".

Müəllim dinləmə mətni ilə bağlı suallar verir: – Uşaqlar muzeydə nə gördülər? Uşaq hansı cizgi filminə çəkilmiş eskizləri bəyəndi?

Dil qaydaları

4.1.5 Tapşırıq B (iş dəftəri). Şagirdlər mətnədən ad bildirən sözlərə uyğun əlamət bildirən sözləri seçməklə dil qaydaları üzrə biliklərini möhkəmləndirirlər.

2.2.3 Tapşırıq C (iş dəftəri). Şagirdlər mətni oxuyub ona uyğun illüstrasiyanı seçirlər. Daha sonra şəkllə əsasən Plutonu təsvir edirlər.

Danışma

1.2.2 Tapşırıq D (dərslük). Şagirdlərin yaradıcı təfəkkürünün inkişafına yönəlmiş bu tapşırıq müxtəlif şəkillərdə (qrup, fərdi və ya cütlərdə) aparıla bilər. Şagirdlər xəyali bir cizgi filmi qəhrəmanı şəkllə çəkirlər və bu filmin məzmununu nəql edirlər. Müəllimin nümunə göstərməsi tövsiyə olunur.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Şəkillər üzrə danışır.	Müşahidə	Tap. A (dərslük). Tap. B (dərslük)
Dinlədiyi fikirdəki əsas məqamları yadda saxlayır və açıqlayır.	Müşahidə	MV, dinləmə mətni

Oxuduqca mətndən qeydlər götürür.	Tapşırıq	Tap. C (dərslük)
Mətdəki əsas hadisələri (faktları) müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. Ç (dərslük). Tap. A, C (iş dəftəri)
Adıçəkilən varlıqlara xas olan əlamətləri sadalayır.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)
Verilmiş mövzu ilə bağlı şifahi təqdimat hazırlayır.	Tapşırıq	Tap. D (dərslük)

4-cü dər. Disneylənd

- Dərslük: səh. 76 • İş dəftəri: səh.62

Təlim məqsədləri

- Dinlədiyi fikirdəki əsas məqamları yadda saxlayır və açıqlayır (st. 1.1.1).
- Əsərdəki obrazları, hadisələrin baş verdiyi zaman və məkanı müəyyən edir (st. 2.2.3).
- Verilmiş cümlənin və ya abzasın mətdəki ardıcılıqda yerini müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Rollu oyun zamanı obrazın xarakterinə uyğun mimika və jestlərdən istifadə edir (st. 1.2.3).
- Öz yazısı ilə bağlı başqalarının təkliflərini nəzərə alır (st. 3.1.5).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Müzakirə – çox sevdiyim parklar
2	Danışma	“Disney qəsri” haqqında müzakirə
3	Oxu	“Disneylənd” mətnini oxusu
4	Oxuyub-qavrama	Abzas üzərində iş
5	Danışma	Rollu oyun
6	Yazı	Sevimli cizgi filmi qəhrəmanım
7	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

1.1.1 Tapşırıq A (dərslük). Mövzuya yönəltmə üçün dərslükdəki “A” tapşırığından istifadə etmək olar.

Şagirdlərə əvvəlki dərslərdə öyrəndikləri gerblər xatırladılır. “Nə üçün Bakının gerbində alov və dəniz təsviri var?” – deyər müəllim soruşur. Daha sonra Disney cizgi filmlərində əks olunmuş şəkllə diqqət yönəldilir. Şagirdlərin tapşırıqdakı sualla bağlı fərziyyələri dinlənilir.

Dinləmə

1.1.1 Müəllim aşağıdakı mətni səsləndirir.

Dinləmə mətni:

“Anamla “Disney” cizgi filmlərinin əvvəlində gördüyümüz qəsra gəlmişdik. Bələdçi bizə qəsra haqqında məlumat verirdi. Sən demə, bu qəsra həm də “Sinderella qəsri” adlanır. 18 aya inşa olunan bu qəsri Volt Disney öz ailəsi üçün tikdirmişdir. Daha sonra biz burada yerləşən restorana daxil olduq. Hər tərəfdə Disney cizgi film qəhrəmanları var idi. Hətta bura gələn uşaqlara şahzadə paltarları da geyindirirdilər. Mən Disney qəsridə çox gözəl bir gün keçirdim”.

Müəllim dinləmə mətni ilə bağlı suallar verir: – Disneyləndin adı əvvəllər nə idi? Neçə vaxta tikilib? Qəsrdə nə etmək olar?

Oxu

2.2.3 Tapşırıq B (dərslük). Ziqzaq. Müəllim “Disneylənd” mətnini oxumaq üçün şagirdləri qruplara bölür. Hər qrup bir abzası oxuyur və öyrənir. Daha sonra hər qrupdan bir nümayəndə seçilərək yeni qruplar yaradılır. Yeni yaranmış qruplarda şagirdlər öyrəndikləri abzasları nəql edərək digər qrup üzvlərinə də mətni bütövlükdə öyrənməkdə kömək edirlər. Daha sonra müəllim şagirdlərə faktoloji suallar verir:

– Mətnin adı nədir? Mətdə hansı obrazlar var? Mətdə hadisələr harada baş verirdi? Oğlan çəkdiyi parkın adı nə idi? O, parkı niyə belə adlandırmışdı? “Hamı üçün park”ı necə təsəvvür etdiniz? və s.

Tapşırıq A (iş dəftəri). Şagirdlər mətnin məzmununa uyğun sözü seçməklə mətni anladıklarını nümayiş etdirirlər.

2.2.5 Tapşırıq C, Ç (dərslük). Şagirdlərin oxuyub-anlamasını yoxlamaqla bərabər, “abzas” anlayışının möhkəmləndirilməsinə xidmət edir.

Danışma

1.2.3 Tapşırıq D (dərslük). Oxu ilə inteqrasiya.

Tapşırıq şagirdlərdə dialoq qurmaq və dialoq zamanı uyğun mimika və jestlərdən istifadə etmək bacarıqlarını inkişaf etdirir. Tapşırıq yerinə yetirilməzdən öncə şagirdlər situasiyaya uyğun nəzakətli sözlər müəyyən edirlər.

Dil qaydaları

Tapşırıq B (iş dəftəri). Bu tapşırıq şagirdlərdə ad bildirən sözə əlamət bildirən söz əlavə etməklə cümləni genişləndirmə bacarığını inkişaf etdirir.

Yazı

3.1.5 Tapşırıq C (iş dəftəri). Əvvəlcə müəllim şagirdlərə qısa mətn nümunəsi təqdim edir:

“Mənim sevimli qəhrəmanım Ağbənizdir. O çox gözəl şahzadədir. Ağbəniz yaraşlıq paltarlar geyinir. O həm də çox mehriban və məlahətlidir”.

Tapşırığın aşağıdakı ardıcılıqla yerinə yetirilməsi tövsiyə olunur.

1. Şagirdlər nümunə əsasında öz sevimli cizgi filmləri haqqında mətn yazırlar.

2. Yazdıqları mətni oxuyub orfoqrafik səhvlərini düzəldirlər.

3. Öz yazılarını ucadan oxuyurlar. Dinləyən şagirdlər yazı barədə suallar verirlər.

4. Yoldaşlarının təkliflərinə və müəllimin qeydlərinə əsasən şagird öz yazısına əlavələr edib təkmilləşdirir.

Müəllimin nəzərinə! Şagirdlər yoldaşlarının yazıları barədə suallar verməzdən öncə müəllim nümunə mətni əsasında bir neçə sualı lövhəyə yazı bilər.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Şəkil üzrə danışır.	Müşahidə	Tap. A (dərslük)
Mətndəki əsas hadisələri (faktları) müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. A (iş dəftəri). Tap. B, C (dərslük)
İllüstrasiyanın aid olduğu abzası və cümlənin abzasdakı yerini müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. C (dərslük)
Dialoqlarda situasiyaya uyğun sadə nitq etiketlərindən istifadə edir.	Müşahidə	Tap. D (dərslük)
Digərlərinin təkliflərinə uyğun yazısını təkmilləşdirir.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)

fəsil 4 KOSMOS

1-ci dərs. Uçun Aya, ulduzlara

• Dərslük: səh.77 • İş dəftəri: səh. 63

Təlim məqsədləri

- Bildiyi məlumatlardan istifadə etməklə şəkillər üzrə danışır (st. 1.2.2).
- Şeiri nəsrə çevirərək nəql edir (st. 2.2.2).
- Bənzəryənlə bənzədilən arasındakı oxşar əlamətləri sadalayır (st. 2.1.4).
- Sözü cümlədə mənasına uyğun işlədir (st. 2.1.2).
- Əlamətlərin hansı anlayışa aid olduğunu müəyyən edir (st. 2.1.1).
- Sözləri əlifba sırası ilə düzür (st. 4.1.4)

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	“Bip-bip”in nəğməsi”nin səsləndirilməsi
2	Danışma	Şəkil üzrə məlumatları genişləndirmə
3	Oxu. Söz ehtiyatı	Şeirin düzgün intonasiya ilə oxunması; yeni sözlərin mənimsədilməsi
4	Dil qaydaları	Əlifba üzrə biliklərin möhkəmləndirilməsi
5	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Musiqi ilə inteqrasiya. Müəllim “Bip-bip”in nəğməsi”ni (sözləri *Teymur Elçinin*, musiqisi *Fikrət Əmirovundur*) səsləndirir. Müəllim şagirdlərə sual verir:

– *Hansı səma cisimlərinin adlarını eşitdiniz?*

Mahnıda səslənən “peyk” sözünün mənası izah edilir: *planetlər ətrafında fırlanan göy cismi və ya Yerdən göndərilmiş qurğu.*

Danışma

1.2.2 Tapşırıq A (dərslük). Şagirdlər növbə ilə şəkildə təsvir olunan varlıqlar haqqındakı məlumatları oxuyur, əvvəlki biliklərindən istifadə edərək məlumatları genişləndirib danışirlər; məsələn, ulduz haqqındakı məlumatlara şagirdlər bu əlavələri edə bilər: *“Göydəki ulduzların sayı çoxdur. Ulduzlar işıq saçır”* və s.

Bu tapşırıq həmçinin şagirdlərin söz ehtiyatını (planet, raket, kosmonavt) artırır.

Oxu. Söz ehtiyatı

2.2.2 Tapşırıq B (dərslük). Müəllim şeirin oxusundan əvvəl bəzi sözləri (*kainat, Venera, Yupiter,*

Mars və s.) əvvəlcədən lövhəyə yazaraq uşaqları düzgün oxuya hazırlayır.

Növbəli oxu. "Uçun Aya, ulduzlara" şeiri şagirdlər tərəfindən növbəli oxunur. Bu zaman müəllim şeirin düzgün intonasiya ilə oxunmasına nəzarət edir.

Oxudan sonra şagirdlər şeirdə şairin arzularını öz sözləri ilə ifadə edirlər.

2.1.4 Tapşırıq C (dərslük). Tapşırıqda şagirdlər ilk misralara istinad etməklə şeirdə birbaşa verilməyən bənzətməni (metaforu) müəyyən edirlər. Şair uşaqları sayının çoxluğuna, kiçik görünüşünə və başqa xüsusiyyətlərinə görə ulduzlara bənzədir.

2.1.2 Tapşırıq Ç (dərslük) və A (iş dəftəri). Hər iki tapşırıq yeni sözlər üzrə söz ehtiyatını möhkəmləndirmək məqsədi daşıyır. Şagirdlər yeni öyrəndikləri sözləri cümlədə işlətməklə mənasını anladıklarını və cümlə qurmaq bacarıqlarını nümayiş etdirirlər.

2.1.1 Tapşırıq B (iş dəftəri). Təsviri incəsənət fənni ilə inteqrasiya. Şagirdlər verilən əlamətlərin Günəş və Aya məxsus olduğunu müəyyən edir, anlayışların şəklini çəkməklə söz ehtiyatlarını nümayiş etdirirlər.

Dil qaydaları

4.1.4 Tapşırıq C (iş dəftəri). Məqsəd şagirdlərin əlifba üzrə biliklərinin möhkəmləndirilməsi və söz ehtiyatının yoxlanılmasıdır.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Bildiyi məlumatlardan istifadə etməklə şəkillər üzrə danışır.	Müşahidə	Tap. A (dərslük)
Şeiri nəsrə çevirərək nəql edir.	Müşahidə	Tap. B (dərslük)
Bənzəyənə bənzədilən arasındakı oxşar əlamətləri sadalayır.	Müşahidə	Tap. C (dərslük)
Sözü cümlədə mənasına uyğun işlədir.	Tapşırıq	Tap. Ç (dərslük). Tap. A (iş dəftəri)
Sözləri əlifba sırası ilə düzür.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)

2-ci dərs. Kosmosu kəşf edək

• Dərslük: səh. 78 • İş dəftəri: səh.64

Təlim məqsədləri

- Mətndəki əsas hadisələri (faktları) müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Mətndəki hadisələr arasında səbəb-nəticə əlaqəsini müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Oxuduğu və ya dinlədiyi mətni təxəyyülünə uyğun dəyişdirir və ya davam etdirir (st. 1.2.2).
- Dinlədiyi və oxuduğu məlumatları müqayisə edib nəticə çıxarır (st. 1.1.2).
- Adıçəkilən varlıqlara xas olan hərəkətləri sadalayır (st. 4.1.5).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	"Sehrlı xalat" filmindən bir hissənin nümayişi
2	Oxu	"Kosmosu kəşf edək" mətninin oxusu
3	Oxuyub-qavrama	Mətndəki abzaslar üzrə iş; mətndəki hadisələr arasında səbəb-nəticə əlaqəsinin müəyyənləşdirilməsi
4	Danışma	Mətnin davam etdirilməsi
5	Dinləmə	Dinlənən və oxunan məlumatların köməyi ilə sualların hazırlanması
6	Dil qaydaları	Cümlələrə hərəkət bildirən sözlərin əlavə edilməsi
7	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim şərait olarsa, "Sehrlı xalat" filmindən "Marsa ekskursiya" kadrlarını şagirdlərə izlətsin.

Oxu. Söz ehtiyatı

2.2.5 Tapşırıq A (dərslük). Növbəli oxu. "Kosmosu kəşf edək" mətnini oxumazdan əvvəl müəllim şagirdlərin diqqətini mətnin başlığına və mətnə çəkilmiş illüstrasiyaya yönəldir.

– *Teleskopdan nə üçün istifadə edirlər?*

Mətn şagirdlər tərəfindən növbə ilə oxunur. Söz boğçasında olan sözlərin mənasını onları cümlədə işlətməklə izah edirlər.

Müəllim şagirdlərin mətni qavradıqlarını yoxlamaq üçün suallar verir: – *Qədim insanların arzusu nə idi? İnsanların hansı kəşfi uçan xalçanı əvəz etdi? Teleskopun kəşfi ilə hansı sirlər aşkar olundu?*

Tapşırıq A (iş dəftəri). Şagirdlər mətndəki abzalarda əsas faktları yadda saxladıklarını nümayiş

etdirirlər. Tapşırıq həmçinin şagidlərin abzaslardakı fikri ümumiləşdirmək bacarıqlarını inkişaf etdirir.

2.2.5 Tapşırıq B (iş dəftəri). Yazı ilə inteqrasiya.

Şagirdlər mətndəki hadisələr arasındakı səbəb-nəticə əlaqəsini müəyyənləşdirməklə mətni oxuyub-qavradıqlarını nümayiş etdirirlər.

Danışma

1.2.2 Tapşırıq B (dərslük). Məqsəd şagirdlərin

yaratıcı təfəkkürünü inkişaf etdirməkdir. Şagirdlər öz təxəyyüllərinə və biliklərinə əsaslanaraq oxuduqları mətni davam etdirirlər.

Dinləmə

Müəllim mövzu ilə bağlı mətn səsləndirir.

“Mən nənəmin yanında heç darıxmıram. Onun şirin söhbətlərini çox sevirəm. Bir gün nənəmə dedim:

– *Can nənə, bir nağıl de. Əvvəllər danışdırdın ha!.. “Uçan xalça”, “Sehrli güzgü”...*

– *Ay bala, indi təyyarə uçan xalçadan daha sürətlə gedir. İnsanlar elə şeylər düzəldirlər ki, uçan xalça, sehrli güzgü onların yanında yalandır. İndi adamlar göydən xəbər verirlər. Alimlər deyirlər ki, göydə gördüyümüz ulduzların hərəsi bir dünyadır. Onların bir çoxu Yerdən dəfərlə böyükdür. Ancaq çox uzaqda olduqları üçün bizə xırda görünür.*

Mən dözmədim:

– *Nənə, görəsən, ulduzlarda da adam var?*

– *Bala, bax elə alimlər indi bunu öyrənmək istəyirlər ki, görsünlər ulduzlarda su, hava, bitki varmı, canlı yaşayırmı? Bunu bilmək üçün Aya, ulduzlara uçmaq, onları kəşf etmək lazımdır.*

– *Kaş mən də Aya uça biləydim...”*

Müəllim şagirdlərin diqqətlə dinlədiklərini yoxlamaq üçün suallar verir: *“Nənə ətrafdakı nələri nağıla bənzədirdi? Göy cismləri haqqında hansı yeni məlumatı öyrəndiniz? Alimlər daha nələri öyrənmək istəyirlər? Uşağın arzusu nə idi?”*

1.1.2 Tapşırıq C (dərslük). Şagirdlər mətni dinlədikdən sonra tapşırıqın şərtini oxuyaraq kosmosla

bağlı suallar düşünürlər. Məqsəd dinləmə və oxu mətnindən alınan məlumatların köməyi ilə şagirdləri yeni suallar ətrafında düşündürməkdir.

Dil qaydaları

4.1.5 Tapşırıq C (iş dəftəri). Şagirdlər yarımçıq

verilmiş cümlələrə uyğun hərəkət bildirən sözləri əlavə edərək cümlələri tamamlayırlar. Bununla da onların hərəkət bildirən sözlər üzrə söz ehtiyatları möhkəmləndirilir.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Mətndəki əsas hadisələri müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. A (iş dəftəri)
Mətndəki hadisələr arasında səbəb-nəticə əlaqəsini müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)
Oxuduğu və ya dinlədiyi mətni təxəyyülünə uyğun dəyişdirir və ya davam etdirir.	Müşahidə	Tap. B (dərslük)
Dinlədiyi və oxuduğu məlumatları müqayisə edib nəticə çıxarır.	Tapşırıq	Tap. C (dərslük)
Adıçəkilən varlıqlara xas olan hərəkətləri sadalayır.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)

3-cü dərs. İlk kosmonavt

• Dərslük: səh. 79 • İş dəftəri: səh. 65

Təlim məqsədləri

- Mətndəki əsas hadisələri (faktları) müəyyən edir (st. 2.2.5).
- Sözün ifadə etdiyi şəkli müəyyənləşdirir (st. 2.1.1).
- Yeni öyrəndiyi sözlərlə onların izahlarını uyğunlaşdırır (st. 2.1.1).
- Təxəyyülünə uyğun bədii mətn yazır (st. 3.1.3).
- Şəkillər üzrə təxəyyülünə uyğun kiçik dialoq qurub danışır (st. 1.2.3).
- Cümlədə sözlərin düzgün ardıcılığını müəyyən edir (st. 4.1.6).

Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Kosmonavt haqqında ilkin biliklərin yoxlanılması
2	Oxu. Söz ehtiyatı	Kosmonavtlar haqqında mətnin oxunması; yeni sözlər üzrə iş
3	Oxuyub-qavrama	Mətndəki əsas faktların təhlili
4	Yazı	Şəkil üzrə mətn qurub yazma
5	Danışma	Şəkil üzrə mətn qurub danışma
6	Dil qaydaları	Cümlədə sözlərin düzgün ardıcılığının müəyyən olunması
7	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Beyin həmləsi. Müəllim şagirdlərə sual verir: – Kimlərə kosmonavt deyilir? Onlar haqqında nə bilirsiniz?

Oxu. Söz ehtiyatı

Müəllim mətnin oxunmasından əvvəl şagirdlərə oxu zamanı mətndəki əsas faktları qeyd etməyi tapşırır.

Növbəli oxu. Şagirdlər mətnin hissələrini növbə ilə səsli oxuyurlar. Yeni sözlərin mənaları izah olunub söz boğçasına daxil edilir.

Oxuyub-qavrama

Şagirdlər oxu zamanı hansı məlumatları qeyd etdiklərini təqdim edirlər. Bu, şagirdlərdə oxuduqları məlumatlar içərisindən əsas faktları seçmək bacarıqlarını inkişaf etdirir.

2.1.1 Tapşırıq B (dərslük). Müəllim şagirdlərin diqqətini kosmonavtın şəklinə yönəldərək "skafandr" sözünü izah edir. Şagirdlər skafandr haqqında təxmin etdikləri fikirləri söyləyirlər.

Müəllimin nəzərinə! Müəllim skafandr haqqında əlavə məlumat verə bilər: "Skafandr bədən temperaturunu normal saxlayır. Kosmonavtı hava ilə təmin edir. Təhlükələrdən qoruyur" və s.

Əlavə sual: "Skafandri hansı peşə sahiblərinin geyiminə bənzədirsiniz?" (Yanğınsöndürənlərin)

Tapşırıq A (iş dəftəri). Şagirdlər bu fəsildə öyrəndikləri yeni sözləri həm təkrar edir, həm də mənalarını uyğunlaşdırmaqla söz ehtiyatlarını möhkəmləndirirlər.

2.2.5 Tapşırıq B, C (iş dəftəri). Şagirdlərin oxu zamanı diqqətli olduqlarını, mətndəki əsas faktları oxuyub yadda saxladıklarını yoxlamaq məqsədi daşıyır.

Yazı

3.1.3 Tapşırıq C (dərslük). Məqsəd şagirdlərdə şəkildən istifadə edərək öz təxəyyüllərinə uyğun mətni tamamlayıb yazmaq, eləcə də məzmunu uyğun olaraq mətnə ad vermək bacarığını inkişaf etdirməkdir.

Şagirdlər şəkildə gördüklərini təxminən belə yazı bilərlər:

"Lalə ilə Fuad raketə mindilər. Onlar Aya səyahət edirdilər. Bu onların ilk uçuşudur.

Raket Yerdən sürətlə uzaqlaşdı. Xeyli müddət keçdikdən sonra raket Aya endi. Uşaqlar sevinclə Ayın səthinə ayaq basdılar. Onlar vətəndən gətirdikləri bayrağı Aya sancdılar".

Danışma

1.2.3 Tapşırıq Ç (dərslük). Əsas məqsəd şagirdlərin yaradıcı təxəyyülünü inkişaf etdirmək və şifahi nitq bacarıqlarını formalaşdırmaqdan ibarətdir. Müəllim kömək məqsədilə şagirdlərə suallar verə bilər:

– Yadplanetlinin adı insanlardan fərqi nədir? Yusif yadplanetli ilə necə söhbət edə bilər? Yusif özü haqqında nə deyə bilər? Hansı məlumatı verə bilər? Sizcə, Yusif ona nə hədiyyə edərdi? və s.

Şagirdlər şəkildə gördüklərini təxminən bu istiqamətdə danışa bilərlər:

"Yusif də Marsa səyahət etmişdi. O, Marsda yadplanetli gördü. Bu cox qaribə idi. O, insana bənzəmirdi. Yaşıl bədəni, buynuzları, üç ayağı, uzun qolları var idi, burnu isə çox böyük idi. Ancaq o çox mehriban görünürdü. Yusif yadplanetli ilə salamlaşdı. Ona Yer haqqında danışdı. Yadplanetli isə ona Marsı gəzdirdi. Onlar dostlaşdılar. Yusif yeni dostunu Yerə dəvət etdi".

Dil qaydaları

4.1.6 Tapşırıq C (iş dəftəri). Yazı ilə inteqrasiya. Şagirdlər sualların köməyi ilə söz sırasını müəyyən edib cümlə qururlar.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Mətnə tanış olmadığı sözləri seçir və mənası ilə uyğunlaşdırır.	Tapşırıq	Tap. B (dərslük). Tap. A (iş dəftəri)
Təxəyyülünə uyğun bədii mətn yazır.	Tapşırıq	Tap. C (dərslük)
Şəkillər üzrə təxəyyülünə uyğun kiçik dialoq qurub danışır.	Müşahidə	Tap. Ç (dərslük)
Cümlədə sözlərin düzgün ardıcılığını müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. C (iş dəftəri)

LAYİH

4-cü dər. Ümumiləşdirici dər

• Dərslük: səh. 80 • İş dəftəri: səh. 66

Təlim məqsədləri

- Dialoq zamanı mövzuya uyğun fikir yürüdür (st. 1.2.3).
- Mətdən əsas fikri müəyyənləşdirməyə kömək edən məqamları seçir (st. 2.2.4).
- Sözü cümlədə mənasına uyğun işlədir (st. 2.1.1).
- Həm ümumi, həm də xüsusi isim kimi işlənən sözlərin yerindən asılı olaraq böyük, yoxsa kiçik hərfə yazıldığını müəyyənləşdirir (st. 4.1.3).

• Dərsin qısa planı

1	Mövzuya yönəltmə	Bölmə adının xatırlanması
2	Söz ehtiyatı	Bölmədəki söz ehtiyatı üzrə iş
3	Yazı	Bölmə haqqında qısa məlumat
4	Dil qaydaları	Sözlərin yerindən asılı olaraq böyük və ya kiçik yazılması
5	Formativ qiymətləndirmə	

Mövzuya yönəltmə

Müəllim bölmənin adını soruşur. Bir daha “kəşf” sözünün mənası xatırlanır. Müəllim: “Bu bölmədə özünüz üçün nələri kəşf etdiniz?” – deyər soruşur.

Danışma

1.2.3 Tapşırıq A (dərslük). Bu dərslük ümumiləşdirmə məqsədi daşdığından şagirdlər tapşırıqdakı suallar vasitəsilə bölmənin mövzusunun xatırlayır, bölmə üzrə təəssüratlarını bölüşürlər.

Oxu. Söz ehtiyatı

Tapşırıq B (dərslük). Bölmə boyunca öyrəndikləri mövzuları xatırlayan şagirdlər tapşırıqda verilmiş şəkilləri bölmənin fəsilləri üzrə uyğunlaşdırırlar.

2.1.1 Tapşırıq C (dərslük). Tapşırıq vasitəsilə bölmə boyunca öyrədilən yeni sözlərin şagirdlər tərəfindən nə dərəcədə mənimsənilmədiyini yoxlanılır. Şagirdlər cümlə daxilində sözlərin yerini düzgün müəyyənləşdirirlər.

Yazı

Tapşırıq A (iş dəftəri). Bölmə boyunca öyrəndikləri mövzuları xatırlayan şagirdlər tapşırıqda verilmiş məlumatları bölmənin fəsilləri üzrə ümumiləşdirib yazırlar.

Dil qaydaları

4.1.3 Tapşırıq B (iş dəftəri). Məqsəd şagirdlərə həm ümumi, həm də xüsusi isim kimi işlənən sözlərin yerindən asılı olaraq böyük və ya kiçik hərfə yazıldığını nümayiş etdirməkdir.

Formativ qiymətləndirmə

Şagirdlərin bilik və bacarıqları aşağıdakı meyar və üsullar vasitəsilə qiymətləndirilir.

Meyarlar	Üsullar	Materiallar
Öyrəndiyi məlumatlar üzrə danışır.	Müşahidə	Tap. A (dərslük)
Mətdəki əsas hadisələri (faktları) müəyyən edir.	Tapşırıq	Tap. B (dərslük). Tap. B (iş dəftəri)
Sözü cümlədə mənasına uyğun işlədir.	Tapşırıq	Tap. C (dərslük)
Sözlərin yerindən asılı olaraq böyük və ya kiçik yazıldığını müəyyənləşdirir.	Tapşırıq	Tap. B (iş dəftəri)

LAYİH

BURAXILIŞ MƏLUMATI

*Ümumtəhsil məktəblərinin 1-ci sinfi üçün
Azərbaycan dili fənni üzrə dərsləyin
metodik vəsaiti (2-ci hissə)*

Tərtibçi heyət

Müəlliflər **Ülkər Nurullayeva**
İradə Bayramova
Şəhla Zahidova
Nuriyə Allahverdiyeva
Aysel Xanahyeva

Layihə rəhbəri

Rafiq İsmayılov

İxtisas redaktoru **Dilruba Cəfərova**
Dil redaktoru **Arzu Əliyeva**
Bədii redaktor **Taleh Məlikov**
Texniki redaktor **Zeynal İsayev**
Dizayner **Taleh Məlikov**
Rəssamlar **Elmir Məmmədov**
Korrektor **Aqşin Məsimov**

*Ümumtəhsil məktəblərinin 1-ci siniflərində
sınaq məqsədilə çap edilir.*

© Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi – 2018

Müəlliflik hüquqları qorunur. Xüsusi icazə olmadan bu nəşri və yaxud onun hər hansı hissəsini yenidən çap etdirmək, surətini çıxarmaq, elektron informasiya vasitələri ilə yaymaq qanuna ziddir.

Hesab-nəşriyyat həcmi 6,8. Fiziki çap vərəqi 9. Səhifə sayı 72.

Kağız formatı 57 × 82 ¹/₈, Bakı – 2018

T | R | M
“Tədris Resursları Mərkəzi”

LAYİHƏ